

-İSLÂMİ DEVLET OLUŞUMU-

İSLÂM DAVETİNİ YÜKLENMENİN ÖNEMİ

Davet; bir şeye meylettirme bir şeye olan rağbeti artırma işidir. Sizin herhangi birini İslâm'a davet etmeniz, onu İslâm'a eğilimli hale getirmeniz ve onun İslâm'a olan rağbetini artırmanız demektir. İslâm'a davetin söz ile sınırlandırılmaması da bundandır. Davet edilenlerin eğilim ve teşviki için davet sözlü yapıldığı gibi amel ile de yapılır. Demek oluyor ki "davet" hem davranışla hem de sözle yüklenilmelidir. Müslümanın davet ettiği şeyin canlı bir örneğini temsil etmesi, İslâm'ın gerçek sûretini apaçık bir şekilde beyan etmesi kaçınılmaz bir gerekliliktir. Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır:

"Salih amelde bulunarak Allah'a davet eden ve ben müslümanım diyenden kim daha güzel sözlü olabilir?"

Diğer ayeti celîlede de; "İşte bunun için (Allah'a) davet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol."

Bu ifadeler davetçinin davet ettiği şey ile amel etmesinin davetten bir parça olduğunu göstermektedir.

Allah'a davet etmek elbette ki vacibdir. Davetçiyi Rabbına yaklaştıran bir ibadettir. Dünyada ve Ahirette Allah'ın davetçiyi yücelttiği ve makamının da yüce olduğu bilinmesi gereken bir hakikattir.

Allah'a davet peygamberlerin görevlerindedir. Zira bu vecîbe sayesinde Rablerinin dinlerini hayata geçirmeye imkân bulmuşlardır. Allah (c.c.) şöyle buyurmaktadır:

“Allah'a ibadet etsinler ve tağuttan sakınsınlar diye biz her ümmete bir Rasul (elçi) gönderdik.”

“Ey peygamber! Şüphesiz Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Allah'ın izniyle aydın bir yol (metod) ile Allah'a çağırın...”

İşte bu ve benzeri ayetlerde de belirtildiği üzere Rasul (s.a.v.) İslâm'ı tebliğ etti ve ümmetine nasihatta bulundu. Onları bu dünyada İslâm'a davet etmekle onların üzerine şahit olduğu gibi onları ve Allah'ı da davetine şahit kıldı. Allah Sübhanehu ve Teâla'yı şahit kıldığına Veda Haccında sarf ettiği şu sözleriyle müşahede ediyoruz:

“Dikkat edin size tebliğ ettim mi? Allah'ım şahit ol.”

Allah'a davet, Nebî (s.a.v.)'den ümmetine kalan mirastır. Eğer İslâm'ın muhafazasını ve devamını istiyorsak, davetin devamlılığını muhafaza etmemiz şarttır.

Çünkü İslâm'ın varlığını sağlayan davet olmadan İslâm'ın etkin bir şekilde varlığından bahsetmek mümkün olmaz.

Müslümanları karanlık ve bozuk fikirlerin etkisinden arındıran İslâm'a davet olmadan İslâm'a tabi olanların nefislerinde İslâm'ın arı ve duru olabileceği tasavvur bile edilemez.

İslâm'a davet olmadan İslâm'ın hayatta hakim olması düşünülemez.

İslâm'a davet olmadan İslâm'ın güçlü bir şekilde âleme yayılması düşünülemez.

Diğer bir ifadeyle; “davet” olmadan “din” ne kuvvet bulur, ne yayılır, ne kendisini koruyabilir, ne de Allah'ın insanlar üzerine inzal buyurduğu hücceti ikame edilmiş olur.

İslâm'a davet ile İslâm, geçmişteki izzetine ve gücüne kavuşur. Bugün bizler buna ne kadar da muhtacız.

İslâm'a davetle İslâm, tüm insanlar arasında yayılır. Din tamamen Allah'ın olur. Oysa bugün dünya buna ne kadar da muhtaçtır.

İslâm'a davetle müslümanların dayandıkları delilin ne kadar üstün olduğu ve kâfirlerin delillerinin de ne kadar çürük temellere dayandığı ortaya çıkar. Artık İslâm'ı terk etmesi için hiçbir mazeretleri kalmaz. Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır:

“İnsanların Allah'a karşı bir hüccetleri olmasın diye bir müjdeleyici ve uyarıcı Rasul (gönderdi). Allah aziz ve hakimdir.”

İslâm'a davet Müslümanlar arasındaki önemini işte buradan almaktadır. Başta Nebî (s.a.v.) olmak üzere ilk Müslümanlar hemen bu görevi yerine getirdiler. İslâm dinine olan hırsları nedeniyle İslâm'a davete de aynı hırsı, özeni gösterdiler. Gerçek şu ki; İslâm'a davet olmasaydı İslâm bize ulaşmaz, milyonlarca insan bu sahih akideden mahrum kalırdı. Belki de İslâm, yalnızca Rasul (s.a.v.)'le sınırlı kalırdı. Allah'ın Rasul'e inzal buyurduğu ilk ayet olan “oku” ifadesi ile hem kendisi hem de diğer insanlar için okuması emredilmiştir. Yine Nebî (s.a.v.)'e inen ilk ayetlerden biri de: “kalk ve uyar”

Rasul (s.a.v.)'in İslâm'a davet etmesiyle hem İslâm hem de Rasulullah (s.a.v.)'den sonra bu hayırlı risaleti taşıyanların en hayırlısını oluşturan ilk Müslümanlar meydana var olmuştur. Bu ilk müslümanların davetiyle İslâm, diğer insanlara intikal etmiştir. Böylece bu güne kadar dava sürmüştü ve Kıyamet gününe kadar da sürecektir.

İslâm'a göre davet tıpkı suyun akması gibidir. Su akınca, her şeyi sular ve insanlara her hayrı verir. Fakat su akıtılmaya ve taşınmaya muhtaçtır. İslâm da böyledir. Hak din ve sahih düşünce olmasına rağmen diğer yerlere akıtılmaya ve insanlara taşınmaya muhtaçtır. Böylece Allah'ın rızasına tabi olanları sular ve hidayete erdirir.

İşte bu açıklamalardan sonra, İslâm ile İslâm'a davet etmek arasındaki bağın ne kadar önemli olduğu bariz şekilde görülmektedir.

Bu nedenle davet, İslâm'da önemli bir rükûn ve hayati bir iştir. İslâm'ın gönüllerde yer edebilmesi ve yayılması için gerekli bir unsurdur. Davet, İslâm'ın doğuşu ile başlamıştır, birlikte yürümüştür. Allah'ın yeryüzünün tamamını yok edeceği Kıyamet gününe kadar da devam edecektir. Bir bakıma onun süresi İslâm'ın ömrü kadardır.

Bu sebeple İslâm'a davet; müslümanların hayatlarında önem kazanmalı, en fazla önem verdikleri bir iş olmalıdır. Bu uğurda vakitlerini harcamalılar ve emek sarf etmelidirler.

Marufu Emretmek Ve Münkeri Nehyetmek, İslâm Davetinden Bir Parçadır.

İmam Nevevi (r.a.), Sahih-i Müslim'i şerh ederken, emri bi'l ma'ruf ve nehyi ani'l münker konusu altında şöyle der: "Ma'rufu emretmek ve münkeri nehyetmek konusu, uzun zamandan beri büyük bir kısmı tamamen ihmal edilmiş bir konudur. Göstermelik birtakım işlerin dışında günümüzde bundan pek fazla bir şey kalmamıştır.

Halbuki bu konu, çok büyük ve azametlidir. İşlerin düzgünlüğü ve hayrın devamı onunla gerçekleşir. Pislik yayılırsa, Allah'ın cezası salih olana ve olmayana da dokunur. Zalimlerin ellerini zulümden uzaklaştırmadıkları takdirde, Allah'ın cezası onlara da dokunacaktır. Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur :

"O'nun emrine muhalefet edenler; bir fitnenin ya da pek acıklı bir azabın kendilerine isabet etmesinden sakınsınlar."

Ma'rufu emretmek ve münkeri nehyetmek; dünya döndükçe, hayat devam ettikçe, emniyet ve sağlığa muhtaç oldukça çok gerekli ve zarurîdir. Çünkü davet bunların tamamına denk bir iştir. Rasulullah (s.a.v.) de ümmetin buna ne kadar da fazla muhtaç olduklarını bir örnek vererek şu hadiste açıkça ortaya koymaktadır:

"Allah'ın hudutlarını koruyan ile bunları aşan kimseler; kura sonucunda bir kısmı geminin güvertesine bir kısmı da alt kata

yerleşen gemi yolcularına benzerler. Su ihtiyaçlarını karşılamak için sürekli üst kata uğramak mecburiyetinde olan alt kattakiler: 'Biz bulunduğumuz yerde bir delik açarsak, ve yukarıdakilere hiç dokunmasak' derlerse ve yukarıdakiler de bunları arzularına göre bırakırsa hepsi helâk olur. Onları engellerlerse hepsi kurtulur."

İşte bu Hadis-i Şerif; ma'rufu emretmek ve münkeri nehyetmenin, topluma hayat ve afiyet veren bir husus olduğunu göstermektedir. Bu hususta herhangi bir gevşeklik göstermek, gemiyi ve içinde olanların tümünü denizin dibine götürür.

Kur'an-ı Kerim; davanın önemini ve insanların ona ne kadar çok muhtaç olduklarını bir çok ayette beyan etmiştir. Kur'an'ın lafızları sadece dava kelimesi ile sınırlı kalmayıp davet konusu etrafında odaklaşan tüm anlamları ve kelimeleri de kapsamaktadır.

Rasulullah (s.a.v.)'in hadisleri de aynı şekildedir. Kur'an-ı Kerim, İslâm'a davet etmenin farzietini açıklarken, ma'rufu emretmek ve münkeri nehyetmek gibi lafızları da kullanmıştır. Şöyle ki:

"Muhakkak ki siz insanlar için çıkartılmış en hayırlı ümmetsiniz. Ma'rufu emredersiniz, münkeri nehyedersiniz ve Allah'a inanırsınız."

"Hayra (İslâm'a) davet edecek, ma'rufu emredek ve münkeri nehyedecek sizden bir grup veya hizb bulunsun. Onlar felaha kavuşanların ta kendileridir."

Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Canımı elinde tutana yemin ederim ki, ya ma'rufu emredersiniz ve münkeri nehyedersiniz ya da Allah size bir azap indirir."<
href="mesaj.htm"

"Sizden kim bir münkeri görürse onu eliyle değiştirsin. Yapamazsa diliyle, yine yapamazsa kalbiyle buğz etsin. Bu ise imanın en zayıf derecesidir."

Tebliğ Etmek, Davetten Bir Parçadır

Kur'an-ı Kerim, davet kelimesi yerine "tebliğ" kelimesini de kullanmıştır. Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Ey Rasul, Rabbından indirileni tebliğ et. Yapmazsan O'nun risaletini tebliğ etmiş sayılmazsın. Allah seni insanlardan koruyacaktır."

Bu konuda Rasulullah (s.a.v.) de şöyle buyurmaktadır:

"Ben bir ayeti okuduğum zaman onu tebliğ edin."

Yine Kur'an-ı Kerim, davet kelimesi yerine insanlara karşı şahitlik yapma kelimesini kullanmıştır:

"Bu şekilde sizi vasat (seçkin) bir ümmet haline getirdi ki, insanlara şahit olasınız ve Rasul de size şahit olsun."

Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Mü'minler, yeryüzünde Allah'ın şahitleridir."

"Şahit olan kimse burada bulunmayana tebliğ etsin."

Hakkı Tavsiye Etmek de Davetten Bir Parçadır

Kur'an-ı Kerim ve Hadis-i Şerif, İslâm davetinden söz ederken, hakkı tavsiye etmek ifadesini kullanmıştır. Yine davet anlamında; müjdeleme, uyarma, hakkı söylemek, nasihat etmek, insanlara hatırlatmak, ehli kitap ile en güzel şekilde mücadele etmek, Allah uğrunda cihad etmek, dini yükseltmek için çalışmak ve benzeri ifadeleri ve daha birçok ifadeyi de kullanmıştır. Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur :

"Asra and olsun. İnsan hüsrandır. Ancak mü'min olup salih amel işleyenler, hakkı tavsiye edenler ve sabrı da tavsiye edenler müstesna."

"Seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak göndermiştik."

"Her Rasulü ancak kendi kavminin lisanıyla gönderdik ki, onlara indirileni açıklasın."

"Şüphesiz bu Kur'an bütün alemler için bir hatırlatma (bir düşünce)dir."

"Muhakkak ki bu Kur'an, senin ve kavmin için bir hatırlatma (düşünce)dir. Şu var ki bundan sorulacaksınız."

"Onlarla en güzel şekilde tartış."

"Fitne (küfür ve sapıklık) kalmayınca ve yalnız Allah'ın dini hakim oluncaya kadar onlarla savaşın. "

"Dinini bütün dinlere hakim kılmak için Rasulünü hidayetle ve Hak dinle gönderen O'dur. Müşrikler sevmeseler bile."

Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Din nasihattir." Ey Allah'ın Rasulü! Din kim için nasihattir? Dedi ki: "Allah'a, Kitabına, Rasülüne, müslümanların önderlerine ve her birisine nasihattir."

Nasihat; samimiyet göstermek, yani doğruyu göstermektir. Süleyman b. Büreyde, babasından şu hadisi rivayet eder:

"Rasulullah (s.a.v.), bir ordu veya bir fırka üzerine bir emir tayin ederse ona, Allah'a takvalı olmasını ve müslümanlara hayır yapmasını tavsiye ederdi. Ve şöyle derdi : "Allah'ın adıyla ve yalnız O'nun uğrunda saldırın. Allah'a isyan eden kâfirlerle savaşın. Müşriklerden olan düşmanlarınızla karşılaştığınız zaman onları şu üç hususa davet et. Hangisini kabul ederlerse onlardan onu kabul et ve elini onların üzerinden kaldır; Önce onları İslâm'a davet et, eğer bunu kabul ederlerse onu kabul edin ve onların üzerlerinden ellerinizi çekin..."

Ve yine şöyle buyurmuştur :

"Benim sözümü işitip ezberleyen, kavrayan ve diğerlerine anlatan kulun yüzünü Allah nurlandırısın. Zira fakih olmayan nice fıkıh taşıyıcıları vardır. Yine kendisinden fakih olan kimselere fıkıh taşıyan nice kimseler vardır."

Bu konu hakkında böyle yığınla ayetler ve hadisler vardır. Hatta her bir ayet ve hadis daveti öven anlamlar taşımaktadır. Davet, bütün insanları kapsamına almaktadır. Tüm Müslümanlar da güçlerine göre daveti yüklenme görevini yerine getirirler.

Davetle ilgili ayetlerin dışında yalnızca ma'rufu emretmek ve münkeri nehyetmekle ilgili ayetlere gelelim. Bu türden ayetlerin, emri bi'l ma'ruf ve nehyi ani'l münkerin tüm Müslümanlar tarafından yerine getirilmesi gereken İslâm'ın en büyük rükûnlarından birisi olduğunu bize haber verdiğini görürüz. Her yönü ile bize örnek olan Rasulullah (s.a.v.)'e bu ayetlerde şöyle hitap edilmektedir:

"(Peygamber) onlara ma'rufu emreder, onları münkerden nehyeder, onlara temiz olanı helâl, pis olanı da haram kılar." Bu ifade peygamber (s.a.v.)'in risaletinin kemâle ermesi için yapması gereken işlerden birisini göstermektedir. Zira Allahu Teâlâ, peygamberin dili vasıtasıyla ma'ruf olan her şeyi emretti ve her münkeri nehyetti. Temiz olan her şeyi helâl, pis olan her şeyi de haram kıldı.

Ayetlerde ümmetine ise şöylece hitap edilmektedir:

"Siz insanlar için çıkartılmış hayırlı bir ümmetsiniz. Ma'rufu emredersiniz, münkeri nehyedersiniz ve Allah'a inanırsınız."

Ayette geçen "ümmet" ifadesi; fertlerden cemaatlara, emir sahiplerine varıncaya kadar bütün müslümanları kapsamaktadır. Zira bunların tamamı ma'rufu emretme, münkeri nehyetme farzietini yerine getirirler.

Mü'minler birer fert halindeyken de bunları yaparlar. Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Mü'min erkek ve mü'min kadınlar, birbirlerinin dostu ve yardımcısıdır. Ma'rufu emrederler ve münkeri nehyederler."

İmam Kurtubî, bu ayetleri tefsir ederken şöyle demiştir : "Allahu Teâlâ, ma'rufu emretmek ve münkeri nehyetmek hususunu, mü'minler ile münafıklar arasındaki fark olarak göstermiştir. Bu ayırım; başında İslâm'a davet etmek olmak üzere ma'rufu emretme ve münkeri nehyetme işinin mü'minlerin en önemli özelliklerinden olduğuna delalet etmektedir."

Cemaatlar ve hizipler açısından da yapmaları gereken işin türü açıklanmakta ve ayette şöyle denilmektedir:

"İslâm'a davet edecek, ma'rufu emredek ve münkeri nehyedecek sizden bir grup bulunsun. Bunlar felâha kavuşanların ta kendileridir."

Emir sahipleri açısından ise ayette şöyle denilmektedir:

"Onlar ki; yeryüzünde kendilerine imkân (yönetim, güç) verdiğimiz zaman, namazı ikâme ederler (din ahkâmını uyguluyorlar), zekatı verirler, ma'rufu emrederler ve münkeri nehyederler. İşlerin sonuçları Allah'ın elindedir."

Kur'an'da davetin İslâm'a olduğuna dair bir takım açıklamalar vardır :

"Hayra (İslâm'a) davet edecek sizden bir grup bulunsun."

"İslâm'a davet edilirken, Allah'a iftira eden kimseden daha zalim kimse yoktur."

"Şüphesiz sen onları dosdoğru bir yola davet ediyorsun."

Yine Kur'an'da davetin Allah'a olduğunu beyan eden bir takım ayetler vardır:

"Allah'a davet eden kimsenin sözünden daha güzel söz söyleyen var mıdır?"

"De ki; Benim yolum budur. Ben ve benimle beraber olanlar (ashabım), Allah'a basiretle (tam idrak ve ilimle) davet ediyoruz."

Kur'an'da davetin, Allah'ın indirdikleri ile yönetmeye yönelik olduğu da açıklanmıştır :

"Aralarında hüküm verilmesi için Allah'a ve Rasulüne çağrıldıkları zaman onlardan bir grup bundan yüz çevirirler. "

"Aralarında hüküm verilmesi için Allah'a ve Rasulüne çağrıldıkları zaman mü'minlerin sözü; işittik ve itaat ettik şeklindedir."

"Aralarında hüküm verilmesi için Allah'ın Kitabına çağrıldıkları zaman onlardan bir grup hemen gerisin geriye dönerler. Onlar (Allah'ın hükmünden) yüz çevirenlerdir."

Ma'rufu emretmek ve münkeri nehyetmek, farzı kifayedir. Bir grup müslüman onu yerine getirirlerse diğer Müslümanlar bu sorumluluktan kurtulurlar. Kim bunu yerine getirirse sevabı elde eder. Hiç kimse onu gerçekleştirmezse, herkes günahkâr olur. Hepsine de azap dokunur. Onu yerine getirirlerse kendileri için kurtuluş gerçekleşir. Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur :

"Kendilerine hatırlatılan şeyleri unuttukları (dinlemedikleri) zaman kötülüğü nehyedenleri kurtardık ve zalim olanlara ağır azap indirdik. Çünkü fasık (günahkâr) insanlar idi."

Her ma'rufun temeli ve ilki imandır. Zira iman küfrün zıddıdır. Küfür ise her münkerin başı ve temelidir. Allah'a itaat, ilk ma'rufun kaynaklanan ma'rufardan birisini oluştururken, günah işlemek ise ilk münkerden kaynaklanan münkerlerden birisidir. İmanı ve itaatları koruyan ve itaatların başında yer alan Allah'ın indirdikleri ile hükmetmekle davet görevi yerine getirilir ve Allah'ın dini yayılır. Buna karşılık Allah'ın indirdikleriyle hükmetmemek, masiyetlerin ve günahların başında gelir. Bu ise şehvetlere, heva ve hevese ve sapıklığa uymaktır.

Bu nedenle ümmetin tümü bu farzı yerine getirmek için birleşmelidir. Dinin emirlerine önem veren her Müslüman, Okuduğu

ayet ve hadisin yalnız kendisi için değil bütün müslümanlar için olduğunu bilmelidir. Hatta hitap Rasul'e yönelik olsa bile bu hitabı tahsis edecek bir delil olmadıkça bu hitap aynı zamanda ümmetini de ilgilendirmektedir. Allah'ın bir müslümana iman etmeyi, ibadeti veya Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyi emretmesi, hem kendisini hem de bütün mü'minleri kapsadığı anlamına gelir.

DAVETİ YÜKLENMEDE ALLAH'A İMANIN ÖNEMİ VE FARZLARIN ÖNEM SIRASI

İslâm, Allah'ın emirlerini bilmek ve onları ikame etmek, münkerleri tanıyıp onlardan kaçınmak ve onları izale etmekten ibarettir.

“Ma'ruf”un en başta geleni ve en yücesi Allahu Teâla'ya ve İslâm akidesinin diğer erkanına iman etmektir.

“Münker”in en başta geleni ve en kötüsü de şüphesiz bütün yönleriyle küfrün ta kendisidir ki Allah Sübhanehu ve Teâla ondan kaçınmayı ondan nefret etmeyi isteyerek onun tuzaklarına karşı bizi uyarmıştır.

Ma'ruf konusunda “iman”dan sonra “takva” gelir. Takva, Allah'a ve Rasulü'ne itaatla tahakkuk eder. O, imanın meyvesi ve kemale ermesinin gereğidir. Allah'tan sakınmak, takva O'nun gazabından kaçınmak demektir. Bu da ancak ve ancak Allah'ın şeriatına bağlanmakla mümkün olur. Bu bağlılık ise “iman” ile irtibatlıdır. Mü'minin imanı kuvvet kazandıkça itaatı da kuvvetlenir. İmanı zayıfladıkça bağlılığı da zayıflar. Zira müslüman “iman”la, Allah'a ve Rasulü'ne “itaat”la, küfrün her tarzından ve masiyetin her çeşidinden kaçınmakla emrolunmuştur.

Gerçek şu ki; müslümanın imanı, takvası ve masiyetten uzak durması ancak ve ancak daveti yüklenmekle hayatiyet kazanır ve yayılır. Akidesini ve takvasını koruyacak durumların meydana getirilmesiyle Müslüman, küfür ve masiyetin ağına düşme

tehlikesine karşı korunmuş olur. Rasul (s.a.v.)'in yaptığı işler de bunu göstermektedir. Zira Rasul (s.a.v.) mü'minlerden sadece iman etmeyi ve takvalı olmayı değil, etrafındaki Müslümanlarla birlikte ferdî ve içtimai takvanın hayatiyet kazanacağı, işlerin, iman ve takvaya göre yürüyeceği iman ve takva ortamını oluşturmak için çalışmıştır. Bütün bunlar Rasul (s.a.v.)'in Medine'de "İslâm Devleti"ni kurduğu zaman tahakkuk etmiştir.

Toplumda bulunması gereken ma'rufun varlığı için, insanların ma'rufu taşımaları ve ona çağırımları gereklidir. Ma'rufu koruyacak durumların oluşturulması da "davet" ile gerçekleşir. Uzaklaştırılması gereken münker de ancak münkerle mücadele ile, ondan nefret ettirmekle, onu işleyeni hesaba çekmekle, onun kaynaklandığı durumları ortadan kaldırmakla ve bu durumların oluşmasını sağlayanların ortadan kaldırılmasıyla mümkün olacaktır.

İşte "ma'rufu emretmek münkerden sakındırmak" bunun için müslümana gereklidir. Bunun içindir ki davetçilerin ma'rufu emretmeden önce amellerinin ma'ruf olmaları, münkerden sakındırmadan önce münkerden uzak durmuş olmaları gerekmektedir.

BİRİNCİ AÇIDAN:

Ma'rufu Kendi Hayatında Gerçekleştirmek ve Münkerden Sakınmak

Öncelikle müslümanın Allah ve Rasulü'ne iman ile birlikte İslâm akidesinin bütün esaslarına inanması şarttır. Yani; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kaza ve kadere, onun hayrının ve şerrinin Allah'tan geldiğine, Kitap ve Sünnet'te geçen bütün kat'î hususlara inanması farzdır.

Ne var ki "iman" bizzat her müslümana farzdır. İcmali olarak iman edilmesi gerekenlere inanması yanında kişiden, her şeyin yaratıcısı

olan eşi ve benzeri bulunmayan, kemal sıfatların tümü ile muttasıf ve noksan sıfatların tümünden de münezzehe olan, Allah'ın varlığına inanması istenir. Hayatın üzerine kurulduğu, insanın ihtiyaç duyduğu, kısacası hayatta var olan her şey kadir olan Allah tarafından yaratılmıştır. Gökte ve yerde O'nu aciz bırakacak, O'nun iradesi ve ilmi dışına çıkacak hiç bir şey asla mevcut değildir. O, Kendisinden başka boyun eğilecek, sığınılacak olmayan yegane hak mabuttur. O'nun rızasıyla ancak rahata erilir. İşte müslüman bu akideye haiz olduğu zaman kendisinde iman hasıl olur. Aynı zamanda Müslümanın; Muhammed (s.a.v.)'in Allah'ın Rasulü olduğuna, getirdiği "İslâm Dini"nin kendi dehası ve zekasının bir ürünü olmadığına, Allah'tan bir vahiy olduğuna ve Rasul (s.a.v.)'in onu tebliğ etmekte asla kusur etmediğine ve bu yönüyle masum olduğuna da inanması gereklidir. Allah'ın diğer peygamberlerine, kitaplarına icmali olarak inanmak, ayrıca meleklerin mevcudiyetine, Ahiret gününe, kaza ve kadere inanmak da böyledir. İşte bütün bunlar imanın esaslarıdır. Bunları ikrar eden, böyle olduklarına kanaatını ifade eden kişi bir takım tafsilatlardan haberdar olmasa da mü'min olur. Ancak bu tafsilatlar imanı ortadan kaldıran türden olmamalıdır. Kaldı ki bu iman, gereklerine bağlanma hissinin kuvvetli olmasıyla ve amelde tutulan istikametle doğruluğuyla artar ve güç kazanır. Allah'ın münzel ve kevnî ayetlerini çokça tefekkür etmekle ve onları hayatın vakıalarına indirgemekle imanın tesir kuvveti ve insan üzerinde etkinliği arttıkça artar. Müslüman Allah'ın yarattıklarını ve bu yaratıkların nelerden meydana geldiklerini tefekkür ettiğinde her defasında yaratıcısının kuvvet ve kudretini, hikmetini ve ilmini müşahade ederek imanı güç kazanacak ve azim olan yaratıcısını daha ziyade takdis etmeye yönelecektir. İnsan Allah'ın sayılmayacak kadar çok olan nimetini düşündükçe cömert olan bu ilaha hamd ve şükür ile itaata koşacaktır. Yine insan Allah dışındaki şeylerin eksikliklerini, muhtaç ve aciz olduklarını düşündükçe boyun eğmeye, itaat etmeye, tapınmaya, müstahak olanın yalnız ve yalnız Allah olduğuna kesin kanaat getirecektir.

Aynı şekilde Rasul (s.a.v.)'e olan iman da güçlenir ve zayıflar niteliktedir. Müslümanların Kur'an'a ait bilgileri ve kavrayışları arttıkça, Kur'an'ın Allah'tan başkasına ait olmasının imkansızlığına olan kesin kanaati ve Muhammed (s.a.v.)'in Allah'ın Rasulü olduğuna dair inancındaki kesinlik de kuvvet kazanacaktır. Rasul (s.a.v.)'in siretini, hayatını, Allah yolunda sarf ettiği çabayı ve maruz kaldığı zorlukları ve bu zorluklar karşısındaki tutumunu düşündükçe, ona olan muhabbeti, yüce şahsiyetine bağlılığı daha da artacaktır. Böylece kişinin onu razı etmeye, ona itaat etmeye ve hayatı boyunca yüklendiği davayı daha bir hırsıyla yüklenenecektir.

Ahirete olan imanın yansımaları da böyledir. Olup bitenlerin korkusundan insanların sarhoş olduğu, her hamilenin taşıdığını düşürdüğü, her emzirenin emzirdiğini elinden attığı ve her genci ak saçlı ihtiyar haline getiren ahiret gününü müslüman düşündükçe, Allah'ın haber verdiği bu gaybi manzarayı tasavvur ettikçe bu günün korkusundan onu emin kılacak sebeplere başvurmaya yönelir. Diğer taraftan müslüman ayet ve hadislerde cennetin güzelliğini ve Allah'ın ona hazırladığı nimeti ve ebedî saadeti tefekkür ettikçe dünya ve içindekiler gözünde küçülür. Va'd edilen cennete kavuşmak için şevki artar. Yine bunun gibi müslüman ayet ve hadislerde geçen cehennem tasvirlerini, Allah'ın orada kâfirler için hazırladığı elem verici ateşi ve ebedî azabı düşündükçe cehennemden daha çok korkar. Dünyadaki korku, eziyet ve acılar gözünde küçülür. Onu cehenneme sokacak amellerden kaçınır. Bu kaçındığı şeyler onu dünyada zalimlerin zindanlarına girmesine sebep olsa da buna aldırılmaz. Hatta sırtında kamçılar şaklasa bile bundan vazgeçmez. Kalbi imanla dolu olduğu zaman diğer uzuvlar da o nispette Allah'a itaat edecektir. Mü'minin gönlünde Ahirete olan sevgi büyüdükçe dünya ve içindekiler küçülür, değersizleşir. İman kuvvetlendikçe de imanın gereklerine olan bağlılığı artar. Ne kadar çok zorluklarla karşılaşsa bile imanı sayesinde doğru sözde ve sahih amelde sebat gösterecektir.

Kaldı ki Allah'a iman, heykel ve benzeri şekillerde de olsa resim şeklinde de olsa, put şeklinde veya düşünce şeklinde de olsa

küfrün her çeşidinden el etek çekmeyi gerektirir. Zira Kur'an putlara ibadeti de, küfür fikirlerini de reddeder. Allahu Teâla şöyle buyurmuştur:

“Yonttuklarınıza mı tapıyorsunuz? Sizi de (ellerinizle) yaptığınız (putları) da Allah yaratmıştır.”

“Lat ve Uzza'yı ve diğer üçüncüsünü görüyor musunuz? Size erkekler de ona dişiler!! O zaman bu adâletsiz bir taksim olur.”

“Dediler ki bu dünya hayatından bize başka bir hayat yoktur. Ölürüz ya da yaşarız. Bizi zamandan başkası helak etmez. (Aslında) onların bu konuda bir bilgileri yoktur. Onlar ancak zannediyorlar. Apaçık ayetlerimiz onlara okunduğunda, onların öne sürdükleri tek hüccet doğru sözlü iseniz babalarınızı (tekrar dünyaya) getirin demekten başka değildir. Onlara de ki; dirilten sonra sizi öldüren sonra kendisinden şüphe olmayan Kıyamet gününde toplayacak olan Allah'tır. Fakat insanların çoğu (bunu) bilmez.”

İslâm akidesi dışında kalan her şey batıldır. Onun reddedilmesi ve inkâr edilmesi vaciptir. Güçlü bir iman sağlam bir bakış açısına sahip olmayı ve aydın düşünmeyi gerektirdiği gibi küfrü tanımak da aydın bir şekilde düşünmeyi gerektirir. Yukarıdaki ayetler, batıl olduğuna kesin olarak kanaat getirmeleri için insan aklını harekete geçirmekte ve insanlardan düşüncelerini istemektedir. Böylece tağutu gerçek manâda inkâr etsinler ve reddetsinler. Nitekim Allah (C.C.) şöyle buyurmaktadır:

“Kim tağutu inkâr edip Allah'a inanırsa kopması (söz konusu) olmayan bir kulpa tutunmuştur. Allah (her şeyi) işiten ve bilendir.”

Düşünceye dayalı bakış açısı imana götürücü olduğu gibi küfrün küfür olduğunu, tağutun inkâr ve reddedilmesi gerektiğini gösteren de odur. Sağlam kulpa tutunmayı sağlayan ve sahih akide ve hidayete erdiren de selim akıldır.

İşte bu evsaffta bir iman, müslümanı yalnızca akidesiyle mukayyed kılacaktır. Kim Allah'a inanır ve bu akidenin dışındaki inançların tümünden uzak durursa kendini, her şeye gücü yeten, yaratıcı ve

ulu olan bu ilaha yönelir halde bulur. O'nu sever ve O'ndan korkar. O'nun rahmetini umar, O'na tapar ve O'nun emirlerine bağlanır. Böylece Müslüman Allah'ın sevdiğini sever, buğzettiğine de buğzeder. Neticede Müslüman, Allah'ın verdiği nimetlere hamd etmek üzere hayatı boyunca Allah'a yönelir. İşlerini düzenleyene muhtaç, aciz ve zayıf insanın yaratıcısına yönelmesi kadar tabii ne olabilir? Allah göstermeseydi hidayete eremez, istikameti bulamaz ve işleri düzelmezdi. Allah'ın emirlerine tabi olmakla huzurlu bir hayat, Allah'ın dininden yüz çevirmekle de dar geçimli bir hayat yaşar. Dolayısıyla hem dünyada hem de Ahirette hüsrana uğrar. İman mutlak surette takvanın gereklerine götürür. Her müslümanın halikine itaat ve ibadet etme sonucunu doğurur. Allah'ın buğzettiği şeylerden kaçınma ve razı olduğu şeylere yönelme hırs ve arzusunu meydana getirir. Öyleyse Allah'ı razı eden ve kızdıran davranışlar nelerdir? Allah'ı razı edecek olan davranışlar, O'na olan itaatlardır. Bunlar Müslümanlar için şari' tarafından belirlenen ve Müslümandan yapılması istenen ma'ruflardan meydana gelmektedir. Allah'ın buğz ettiği şeyler ise günah sayılan amellerdir. Müslümanın uzak durması istenilen ve yine şari' tarafından belirlenen bu münkerler de çok sayıdadır.

Farzı Ayın ve Farzı Kifaye

İlahi farzları inceleyen kimse, bunların farzı ayın ve farzı kifaye olmak üzere iki çeşit olduğunu görecektir. Farzı ayın; bütün mükelleflerin bizzat ikame etmeleri gerekli olan, bütün Müslümanlar ikame etseler bile kendisi ikame etmediği sürece sorumluluktan kurtulamadığı veya yalnızca kendisi ikame ettiği halde diğer müslümanlar terk ettiklerinde kendisinin Allah katında sorumluluktan kurtulduğu farzlardır. Bu ifade, yüce yaratıcının huzurunda sorumluluktan kurtulabilmesi için yükümlü olduğu farzı ayınların neler olduğunu araştırması ve yerine getirmesinin her müslümana farz olduğu anlamına gelmektedir. Farzı ayınlar için söylenenler

haramlar için de geçerlidir. Çünkü bütün haramlar “ayni”dir. Kısacası müslümanın namaz kılması, ramazan orucunu tutması, gücü yettiğinde Kâbe’yi hacetmesi, nisap miktarına malik olduğunda zekât vermesi, ebeveynine iyilikte bulunması, ancak helâl ve güzel şeyleri yemesi, pis ve haram olan her şeyi yemekten uzak durması, zina, yalan, gıybet v.b. şeylerden kaçınması ve bu gibi şeylerden yakasını kurtarması da farzdır. Ma’ruf olanı yapmalı, münker olandan sakınmalıdır.

Farzı Kifaye

Müslümanlardan yerine getirenin bulunup bulunmadığına bakılmaksızın yapılması gereken farzı kifayeler vardır. Ancak farzı kifayeler farzı ayınlarda olduğu gibi fert fert her Müslümana farz değildir. Bu tür farzlarda önemli olan farzın yerine getirilmiş olmasıdır. Farzı kifayeleri yerine getirenlerin sayısının azlığı veya çokluğu önemli değildir. Hiç kimse tarafından ikame edilmediğinde bütün müslümanlar toptan günahkâr olurlar. Günah ancak onu ikame etmek için gereken çalışma ve çabayı gösterenin üzerinden sakıt olur. Bu konuda çaba sarf eden kişi buna gereken önemi vermekten geri durmamalıdır. Herhangi bir farzı kifayenin yerine getirilmemesi durumunda bütün Müslümanların aynı günaha ortak olmaları nedeniyle günahlarının hafifleyeceği düşüncesine binaen farzı kifayeyi yerine getirmede gevşeklik gösterilebileceğini hiç kimse zannetmesin. Zira Kıyamet gününde herkes tek başına sadece kendi günahını yüklenmiş olarak hesap vermeye gelecektir. Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır:

“Onların hepsi Kıyamet günü teker teker geleceklerdir.”

Farzı kifaye yerine getirilmediğinde ümmetin hep birlikte günahkâr olması kişiye dünyada aldatıcı bir teselli verebilir. Fakat kişinin Ahiretteki azabı hafiflemez. Öyleyse kifaye olan farzlar konusunda kusur gösterenler, farzı kifayelerin ikamesi için gereği gibi çaba sarf

etmeyenler bütün kalplerin ve gözlerin allak bullak olduğu hesap gününde Allah katında sorumluluktan kurtulmaları için şimdiden koşturmalıdırlar. Allah'a inanıp Müslüman olan, azabından korkan, mükafatını kazanmayı arzulayan, cennete kavuşturacak, cehennemden kurtaracak olan rızasını önemseyen her Müslüman farzı kifayelere mutlak surette yerine getirilmesi gereken farzlar olarak bakar. Çünkü farz ikame edilmediği sürece onu ikame etmekten başka çıkar yol yoktur. Hatta Müslümanın, Allah katında sorumluluktan kurtulabilmesi için farzı ayınlara verdiği önemi farzı kifayelere de vermesi gerekir. Mesela; Allah'ın hükümleriyle hükmetmek, Allah yolunda cihad etmek, ictihad yapmak, ma'rufu emretmek münkere engel olmak v.b. şeyler müslümanların ikamesi için çalışmaları vacip olan, ikame edilmedikleri takdirde topluca günahkâr olacakları farzı kifayelerdendir. Ümmette ictihad yapacak kimse bulunmadığı zaman müçtehitler yetiştirmedikleri sürece tamamı günahkâr olurlar. Ümmet içerisinde müçtehitler bulunmadıkça ve ictihad vecibesi faal olarak ikame edilmedikçe bu amaçla çalışanların bulunması ümmeti günahkâr olmaktan kurtarmaz. Ümmetin karşılaştığı problemlere çözüm getirecek müçtehitler bulunduğu ve ictihad yapılmayı gerektiren meselede ictihad yapıldığı zaman tüm Müslümanlar günahkâr kurtulurlar. İslâm Devleti'nin kurulması da aynen böyledir. Bu konuda kendine düşeni yapmayan herkes Allah'ın katında günahkârdır. İslâm Devleti'ni kurmak için çalışanlar bulunsa dahi İslâm Devleti kurulmadıkça çaba sarf etmeyenler günahkâr olmaktan kurtulamazlar. "İslâmi Düşünce" adlı kitapta, "Farzı Kifaye Bütün Müslümanlara Farzdır" başlıklı konuda şöyle denmektedir: "Farz olan bir iş yerine getirilmediği sürece hiçbir surette sakıt olmaz. Farzı terk eden bir kimse terk ettiği farzdan dolayı azaba müstahak olur ve farzı eda edinceye kadar da günahkâr olarak kalır. Bu bakımdan farzı ayn ile farzı kifaye arasında fark yoktur. Zira ikisi de tüm müslümanlara farzdır. Örneğin Allahu Teâla'nın: "Ağır ve hafif (silahlarla Allah yolunda cihada) koşun." emri, kesin bir şekilde yerine getirilmesi gereken bir farzı kifayedir. Farziyet açısından farzı ayn ile farzı kifayenin arasını ayırmaya çalışmak Allah katında

günah işlemek, Allah'ın yolundan yüz çevirmek ve Allah'ın farzlarını ikame etmeyi hafife almak demektir. Bir farzı yerine getirme emri ile karşı karşıya olan bir kimsenin günahattan kurtulması açısından farzı ayn ile farzı kifaye arasında fark yoktur. Bu farzın her Müslümanın bireysel olarak sorumlu olduğu farz olan namazlar gibi farzı ayn olması ile, bir halifeye biat etmek gibi farzı kifaye olması arasında fark yoktur. Her iki durumda da şari'in farz kıldığı şey ikame edilmedikçe vucubiyet sakıt olmayacaktır. Namaz ikame edilmedikçe ve halife belirlenip biat edilmedikçe bu vecibeler kimseden sakıt olmaz. Zira farzı kifayeyi ikame etmek için bazı Müslümanların çaba ve çalışma içinde olması diğer müslümanları günahattan kurtarmaz. Yapılması gereken farz yerine getirilmedikçe tüm Müslümanların günahkârlığı devam eder. Öyle ise farzı kifaye için; bazı Müslümanların eda etmeye çalışmaları ile diğer Müslümanların sorumluluktan kurtuldukları farzlardır şeklinde bir ifade kullanmak yanlıştır. Çünkü farzı kifaye, bir grup Müslüman tarafından fiilen eda edildiğinde ancak diğer Müslümanlardan sakıt olan bir farzdır. Zira istenen farz eda edilmiştir ve diğerlerine yapacak iş kalmamıştır. İşte farzı kifayelerin hakikati budur. Farzı kifaye farzı ayn ile eş değerdedir. Bunun içindir ki İslâm Devleti'ni kurmak bütün müslümanlara farzdır. İslâm Devleti kuruluncaya kadar da bu farz hiçbir Müslümandan sakıt olmayacaktır. Bazı Müslümanların İslâm Devleti'ni kurmak için çalışmaları, çalışmayanlar üzerinden farziyeti düşürmez, farz olduğu gibi kalır. Devlet kuruluncaya kadar da her Müslümanın günahkârlığı devam eder. Bu farz tamamlanuncaya kadar doğrudan doğruya çaba göstermedikçe hiçbir Müslüman günahattan kurtulamaz. İşte bütün farzı kifayeler konusunda hakikat budur. Bu farzlar bizzat ikame edilmedikçe farziyetleri sakıt olmaz. Ancak ikamesine çalışan kimse günahattan kurtulur.

Farzı ayn ve farzı kifayenin hakikati ortaya çıktıktan sonra Müslümanın Allahu Teâla indinde temize çıkması için bütün farzlara karşı takınacağı tavır ve tutumu belirlemesi kolay olacaktır. Farzı ayından bizzat sorumlu olduğu gibi farzı kifayenin yerine getirilmesinde de diğer Müslümanlarla birlikte hareket edecektir.

Farzların Önem Sırası

Gerçek şu ki; farzı ayınları ikame etmenin bir önceliği vardır. Eğer Müslüman bütün farzı ayın ve kifayeleri yapabiliyorsa -ki istenen de budur- bir problem yok demektir. Ancak aynı anda hem farzı ayının hem de farzı kifayenin yapılması gerekiyorsa farzı ayın farzı kifayeden önce eda edilir. Farzı ayınlar arasında bir çakışma söz konusu olduğunda ise öncelik sırası akıl tarafından değil şariat tarafından belirlenir. Zira şariat bazı farzı ayınları diğerlerinin önüne geçirmiştir. Örneğin aile efradının nafakasını temin etmek borç ödeme farziyetinden, borç ödeme farziyeti hacc için para ayırma farziyetinden önce gelir. Ramazan orucunu tutmak adak orucunu tutmaktan, Cuma namazını eda etmek verilen sözde durmaktan daha önemlidir. v.b. Aynı şekilde farzı kifayeler arasında bir çakışma söz konusu olduğunda da öncelik sırası akıl tarafından değil şari' tarafından belirlenir. Zira farzı kifayelerin hepsini ikame etmek mümkün değildir. Çünkü şariat bazı farzı kifayelere öncelik vermiştir. Zira farzı kifayelerin oluşturduğu saha gayet geniş ve birbiriyle iç içedir. Farzı kifayeler hem pek çoktur hem de bazıları pek meşakkatlidir. Hatta bazıları büyük gayret ve uzun bir süreyi gerektirir. Çünkü Müslüman bütün farzı kifayeleri ikame etmeye takat getiremez. Dolayısıyla bazılarını bazılarına tercih etme durumundadır. Hangisini terk edeceği, hangisini ikame edeceği, kendi heva ve hevesine, akli takdirine veya şahsi tercihinine bırakılmamıştır. Aksine şariatın tercihiyle ve birine öncelik vermesiyle olmuştur. Önem sırası şer'i karinelere çıkarılır.

En Önemli Farzı Kifayeler

Örneğin, İslâm Devleti'ni kurmak, farzı kifayeler arasında en başta gelenidir ifadesini biz, Kur'an ve sünnetteki naslara dayanarak söylüyoruz.

Zira Allah'ın hükmüyle hükmetmeyi farz kılan ayeti kerimeler pek çoktur. İşte onlardan bazıları:

“Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyen kâfirlerin ta kendileridir.”

Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyen zalimlerin ta kendileridir.”

Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeyen fasıkların ta kendileridir.”

“İnkâr etmekle emrolundukları tağuta (gidip) muhakeme olmak istiyorlar.”

“Hayır! Rabbına and olsun ki aralarında çıkan her anlaşmazlıkta seni hakem kılmadıkça...”

“Onların aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet, onların hevalarına uyma.”

“Cahiliye hükmünü mü istiyorlar?! Yakinen inanan bir kavim için Allah'tan daha güzel hüküm sahibi kim olabilir?”

İşte bu ve bu manayı taşıyan daha bir çok ayetler ve hadisler Allah'ın indirdiğiyle hükmedecek olan İslâm Devleti'ni ikame etmeyi en öncelikli ve önemli farzı kifaye kılmaktadır.

Diğer taraftan hadleri ikame etmeyi emreden ayetler de pek çoktur. Bazıları şunlardır:

“Erkek olsun kadın olsun hırsızın elini kesin.”

“Zina eden kadın ve erkeğe yüzer değnek vurun.”

“İffetli kadınlara iftira atıp da dört şahit getirmeyenlere seksen değnek vurun.”

“Haksız yere öldürülenin velisine bir hak tanımışsızdır.”

“Allah ve Rasulü ile savaşanların ve yeryüzünde fesada koşanların cezası ya öldürülmeleri, ya asılmaları, ya çaprazlama elleri ve ayaklarının kesilmeleri ya da oradan sürülmeleridir.”

Bunun gibi içki içenin dövülmesi, evli olarak zina yapanların recm edilmesi, diş diş cezasının uygulanması, yaralamalarda kisasın uygulanması ve kisasın uygulanamayacağı durumlar için diyet alınması ve şeriatın ceza miktarını belirtmediği konularda tazir cezasının uygulanması v.b. konularda pek çok hadis mevcuttur. İşte bütün bu hükümler ve hadler Allah'ın vazettiği ve ancak Allah'ın indirdiğiyle hükmedecek bir İslâm Devleti'nin mevcudiyetiyle ikame edilebilmeleri mümkün olan farzlardır.

Allah yolunda cihadı emreden ayetler de pek çoktur. Örnek olarak bir kısmını buraya alalım:

“Ağır veya hafif (silahlarla Allah yolunda savaşmaya) çıkın ve canınızla malınızla Allah yolunda cihad edin.”

“Allah'a ve Ahiret gününe inanmayan, Allah ve Rasulü'nün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini din edinmeyen ehli kitapla, küçülerek kendi elleriyle cizye verene kadar onlarla savaşın.”

“Toptan sizinle savaştıkları gibi sizden toptan müşriklerle savaşın.”

“Yeryüzünde fitne kalmayınca ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın.”

“Kendisiyle Allah'ın ve sizin düşmanlarınızı ve Allah'ın bilip de sizin bilmediğiniz diğer (düşman)ları korkutmak için besili atlardan müteşekkil kuvvet hazırlayın.”

Bu ayetler ve aynı anlamı taşıyan diğer ayetlerin gösterdiği amellere ancak ve ancak Allah'ın indirdikleriyle hükmeden bir devletin varlığıyla muvaffak olunur. Zira hadislerde cihadın Kıyamete kadar devam edeceği, asla ondan vaz geçilmeyeceği, ne adaletle hükmedenin adaletinin ne de zalimin zulmünün onu durduramayacağı ifade edilmiştir. Yani cihada çağrıldığında İslâm Devleti'nin mevcudiyetine bakılmaksızın icabet edilir. Daha açık bir

ifadeyle cihad, zalim emirle de takvalı emirle de ikame edilir. Ne var ki facir olan emirler zaten ne cihad ederler ne de Allah yolunda cihadı emrederler. Herhangi bir savaş emrini verecekleri zaman ancak Müslümanların kendi aralarında savaşmalarını emrederler. Bu davranışlarına, Allah'a ve Ahiret gününe inanan, küfür devletlerini yıkıp yerine Allah'ın indirdikleri ile hükmeden İslâm Devleti'ni kuracak olan yiğitlerin uyanmalarına kadar da devam edeceklerdir.

Bütün bunlarla beraber İslâm ümmetinin, ilahi risaleti aleme taşıyan ümmetler arasında en hayırlı ümmet olduğunu ifade eden ayetler de oldukça fazladır. İşte bunlardan bazıları:

“Siz insanlar için çıkarılmış ma'rufu emreden, münkeri yasaklayan en hayırlı ümmetsiniz.”

“İzzet Allah'a, Rasulü'ne ve müminlere aittir.”

“Allah mü'minler üzerinde kâfirler için bir yol kılmamıştır (ki onlara hükmedsin).”

“İşte böylece biz sizi vasat (en üstün) ümmet kıldık ki siz insanlara, Rasul de size şahit olsun.”

Şöyle bir düşünelim: Müslümanlar izzetlerini yeniden nasıl kazanırlar? Kâfirlerin Müslümanlar üzerindeki hakimiyetleri nasıl sona erer? Neden Müslümanların Devleti yoktur? Müslümanlar can evlerinden vurulmuş bir halde iken diğer halklara ve milletlere nasıl iyiliği emrecekler ve münkerden nehyedecekler? Şüphe yok ki bu sorunların tamamı ancak, Allah'ın indirdikleriyle hükmedecek İslâm Devleti'nin kurulması ile sona erer.

Ayrıca müslümanlara, Allah'ın Kitabı ve Rasulü'nün Sünnetini tatbik edecek bir imama biat etmelerini emreden hadisler de mevcuttur. Mesela;

“Kim boynunda biat olmadan ölürse cahiliye ölümü üzere ölmüştür.”

“İmam bir kalkandır. Onun koruması altında savaşılır ve onunla korunulur.”

“Kim emirinde hoşlanmadığı bir şey görürse sabretsin. Zira kim sultanın bir karış dışına çıkar da ölürse cahiliye ölümü üzere ölmüştür.”

Gerçek şu ki; sahabe (r.a.) Rasulullah (s.a.v.)'in vefatından sonra ona bir halife seçmenin gerekliliği üzerinde icma etmişlerdir. Sonra Hz. Ebu Bekir'i, sonra Hz. Ömer'i, sonra Hz. Osman'ı, sonra da Hz. Ali'yi vefatlarından sonra halife seçmişlerdir. Sahabe kimin halife seçileceği konusunda ihtilafa düşmüşse de Hilâfet'in gerekliliği konusunda ihtilafa düşmemiştir.

Diğer taraftan Müslümanların İslâmi bir toplumda yaşamaları esnasında ihtiyaç duydukları sanat, tıp, hastanelerin yapılması, fabrikaların kurulması laboratuvarların açılması, düşmana karşı kuvvet hazırlama v.b. diğer farzı kifayelerin temini hususunda Müslümanlar aralarında iş bölümü yaparlar. Ne var ki, bir yönden Allah'a ubudiyeti eşsiz bir şekilde gerçekleştirecek İslâmi bir hayatın, diğer taraftan davetin yayılması için Müslümanların kuvvet hazırlamalarının kamil bir şekilde tamamlanması ancak, fiilen bu farzları yapmaya teşebbüs edecek, İslâm'ın gayesi ve gerçeği ile uyumlu İslâmi bir devletin gözetimi altında gerçekleşir.

İşte böylece şeriat, yöneticiye, şeriatın yüklediği vecibeleri yerine getirmeleri hususunda insanları zorlama vekaletini vermiştir. İslâm Devleti'nin mevcut olmayışı, yöneticiye bağlı bulunan bütün hükümlerin iptaline sebep olur. İnsanlar, hayatlarına taalluk eden hükümleri ihmal ettiklerinde onlara bu hükümleri uygulayacak yöneticiyi de bulamayacaklardır. Neticede pek çok şer'i hüküm ortadan kalkmış olacaktır. İşte bu noktada İslâm Devletinin varlığı, Müslümanların hayat mücadelesinde İslâm'ın pratik varlığının üzerine oturduğu esaslardan birini oluşturmaktadır. Bu esas yıkıldığında İslâm ahkâmının çoğu ortadan kaldırılmış, İslâmi nasların büyük bir bölümü yürürlükten kalkmış olur. Sonuç olarak Müslümanlar hüviyetlerini, izzetlerini, kaybetmiş, memleketleri

ellerinden çıkmış, ülkelerinde kâfirlerin hegemonyası hakim olmuş ve günümüzde olduğu gibi aralarında münker yaygınlaşmış olur.

İslâm Devleti Olmadan İslâm Uygulanamaz

Ne gariptir ki, kimileri İslâm Devletini kurma yönünde var gücüyle gayret sarf etmeksizin İslâm'ı uygulamaya çalışmaktadırlar.

Yine ne gariptir ki, Müslümanlar arasında İslâm Devleti'ni kurma farziyetine, sair şer'i hükümlere üstünlüğü olmayan herhangi bir amel gibi bakılmaktadır.

İlginç ve garip diğer bir durum da, içerisinde yaşadığı sistemin kuralları çerçevesinde, şer'i hükümlerin tatbiki için çalışmanın, şeriatın gerektirdiği gibi bir bütün olarak İslâm'ı ikame edecek olan İslâm Devleti'nin kurulması için yapılan çalışmayla aynı değerde görülmesidir.

İşte bütün bunlardan dolayı farzı kifayeler içinde en önemlisi, en gerekli ve en öncelikli olanın Allah'ın hükümleriyle hükmedecek olan İslâm Devleti'nin ikame edilmesi olduğunu söyleyebiliyoruz. Şu anda Müslümanlardan bir kısmı bunu ikameye çalışmaktadır. Fakat bir kısım Müslümanın çalışması farzın ikamesine yetmemektedir. Zira şu ana kadar henüz İslâm Devleti kurulmamıştır. İşte bu bakımdan bu farzın ikamesi bir farzı ayın niteliğini kazanmıştır ki bununla ilgili uzun açıklama yukarıda geçmiştir. Öyleyse bütün Müslümanlar güçleri yettiği kadar İslâm Devleti'nin kurulmasına talib olmak zorundadırlar.

Bu noktadan hareketle Rasul (s.a.v.)'e tabi olmanın en sahih ve dakik olanı Müslümanın Allah'ın kendisine vacip kıldığı aynı farzları gözetmesi ve topyekün haramlardan kaçınması -zira bütün haramlar aynidir- sonra da Allah'ın emrettiği farzı kifayeleri ikameye yönelmesi veya onları ikameye yönelenlere gücü nispetinde iştirak etmesidir. Kaldı ki Allah, farzı ayın veya farzı kifaye olsun İslâm

ahkâmının büyük bir kısmını hayata geçirmenin metodu olan İslâm Devleti'ni ikame etme işine bizi yönlendirmiştir.

Böylece Müslüman kendini, yaptığı ve yapmadığı şeylerden sorgulanacağı gün için hazırlamış olur. Aynı farzları muhakkak surette ifa ederek haramlardan sakınır -ki zaten bütün haramlar aynidir.- Bununla beraber bir çok farzın ikamesinin bağlı bulunduğu en öncelikli farzı kifayeyi ikame eder. İşte ancak bu haliyle Müslüman bütün yönleriyle hakikate sarılmış olur. Böylece hem İslâm'ın ferdi olarak ona yüklediği farzları ikame etme hem de cemiyet hayatında ikame edilmesi gereken ahkâmı gerçekleştirme yönünde adım atmış olur. Geriye, yapıları gereği bireysel olarak yapılması gereken; selamı almak, aksırana “yerhamukellah” demek ve cenaze namazını kılmak gibi az bir kısım farzı kifaye kalır.

Ma'rufu ve Münkeri Bilmek

Ma'rufu emretmek münkerden sakındırmak konusu bizi, ma'rufun ve münkerin ne olduğunu bilme meselesine götürür. Bilmek ve tanımak, emretmek ve yasaklamaktan önce geldiği muhakkaktır. Zira ilim olmadan hiç bir şey ne emredilebilir ne de nehyedilebilir. Öyle ise şeriatça bilmenin had ve hududu nedir?

İlmin amelden önce geldiği gayet açıktır. Zira amel şer'i ilme göre olur. Aksi halde amelin ibadet niteliği kaybolur. Allah Sübhanehu ve Teâla ma'rufu ikame etmeyi talep etmiştir. Ne var ki onu ikame için onun bilinmesi gereklidir. Bunun gibi münkerden alıkoymak ta münkerin bilinmesini gerekli kılar ki o münkerden alıkonulsun.

Doğrusu asıl olan ibadet, taat ve şer'i ahkâmıla mukayyet bulunmaktır. İlmin değeri ve gerekliliği bundan dolayıdır. İlim, ilim için tahsil edilmez, ibadet ve taat için tahsil edilir. Zira Allah (C.C.) şöyle buyurmaktadır:

“Biz Rasulleri kendilerine itaat edilsin diye gönderdik.”

Abdullah b. Mübarek (rahimehullah)'in dediği gibi; “Biz amel etmek için ilmi talep ederdik, Allah'ı yüceltme amacını taşımayan ilimden uzak dururduk.” Asıl maksat ibadet ve taattır. İlimin en düşük seviyesiyle taklidi bir amel tarzı tahakkuk eder. İlimin en yüksek seviyesiyle de ictihad tahakkuk eder. Her iki halde de şer'i ahkamla mukayyet olundukça ibadet ve taat tahakkuk eder. Mesela; namazı erkanına ve şartlarına bağlı kalarak, onu bozacak durumlardan sakınarak kılan herkes namazı eda etmiş olur. Ancak onun bu haldeki ibadeti bir ictihad veya bir araştırma neticesinden kaynaklanmadığı için bir çok hayır ve sevabı kaçırmıştır. Zira hayırlı ilim dediğin Allah'ın, kendisiyle Müslümanı derece derece yücelttiği ilimdir. Taklit üzere amel eden kimse, kendince takvalı, alim ve günahlardan çokça sakındığını kabul ettiği kişiden hüküm alır ve zannı galiple o alimin ictihadlarının daha doğru ve Allah'ın rızasına daha müstahak olduğu kanaatına varır. Başkasından aldığı hükmün delilini bilen “tabi” de aslında mukallittir. Fakat delilini bilmeden taklit eden “âmmi”den daha efdal bir haldedir. “Tabi” de “âmmi” de amel ettiği hükmü başkasından alsalar da ibadet ve taatları tahakkuk etmiş olur. Müctehidin durumu elbette ki en iyi, en yüksek ve en faziletli olanıdır. Zira o, bizzat araştırarak şer'i delili bulur, delilden şer'i hükmü istinbat ederek kendi ictihadıyla amel eder.

Her Müslümanın Amellerine Taalluk Eden Şer'i Hükümleri Bilmesi Farzı Ayındır

Mükellef hakkındaki şer'i hükme gelince: Akıl ve baliğ olan her Müslümanın hayatında kendisine lazım olan dinle ilgili hususları bilmesi farzdir. Çünkü Müslüman, hayatında Allah'ın emir ve yasaklarına göre hareket etmekle emredilmiştir. Müslüman için amellerine taalluk eden şer'i hükümleri öğrenmekten başka çare yoktur. Bundan dolayı Müslümanın hayat mücadelesinde ihtiyaç duyduğu dini hükümleri gereğince kavraması farzı kifaye değil farzı

ayındır. Bundan fazla neyi tahsil ederse kendisi açısından müstehabtır. Namazı kılması farz olunca onu eda etme keyfiyetini kavraması da farz olur. Serveti nisap miktarına ulaşır ve üzerinden de bir yıl geçince zekat vermesi farz olur. Dolayısıyla sahip olduğu maldan ne kadar ve nasıl zekat vereceğini bilmesi de farz olur. Mesela; malı gümüş ve altın ise, altının ve gümüşün zekatını nasıl ve kime vereceğini bilmesi gerekir. Ürünlerin ve hayvanların zekatı ile ilgili ahkamı bilmemesi ona zarar vermez. Fakat onları da öğrenirse hayırlı bir şey öğrenmiş olur, onun için de bir sevap elde eder. Aynen bunun gibi İslâm Devleti'ni kurmaya kalkıştığında bu Devleti ikame etme keyfiyetini öğrenmesi, bilmesi vacip olur. Böylece ifa etmesi gereken bütün farzların eda keyfiyetlerini bilmek de farzı ayındır.

Bunu temin eden her Müslüman, itikadının sıhhatinden ve amelinin salih olduğundan emin olur.

Bu haliyle kişi arı ve duru bir niyetle doğru bir şekilde salih amele yönelirse, Rahmet sahibi olan Rabbinı amelini kabul etmiş olarak bulacaktır. Hesap günü Rahmetiyle onu cehennem azabından azâd edecektir.

İKİNCİ AÇIDAN:

Ma'rufu Emretmek ve Münkerden Alıkoymak

İslâm'ın ma'ruf ve münker olan her şeyi açıkladığını, her Müslümanın kendisini ilgilendiren her ma'rufa uyması ve münkerden kaçınması gerektiğini söyledik. Ancak şöyle bir soru sorulmaktadır: Kişi işlediği her ma'rufu mu yoksa onun çoğunu ya da az bir kısmını mı emredek? Veya kişi kaçındığı her münkeri mi yoksa onun çoğunu veya az bir kısmını mı nehyedecek?

Bu konuya girmeden önce şeriatın neyin gerçekleştirilmesini istediğini bilmemiz gerekmektedir. Şeriat, hiç bir mefhumun İslâm mefhumlarının dışına çıkmadığı, hiç bir davranışın şari'in kararlaştırdığı amellerden başkası olmadığı İslâm toplumunu

kurmak istiyor. Şeriatın reddettiği her münkerin men edilmesi ve engellenmesi gerekir. Diğer bir ifadeyle şeriat, Allah'ın emrettiği akideye veya ahkama ait olan her şeyin İslâm toplumunda bulunmasını, toplumda var olan veya çıkabilecek her münkerin de bertaraf edilip engellenmesini istemektedir. Yüce Allah bu çok önemli vazifenin ikamesini Müslümanlardan talep ederken bu vazifenin kadr ve kıymetini yüceltmış, onu ikame edene büyük mükafatlar hazırlamıştır. "İhya-ü Ulumi'd Din" adlı eserinde İmam Gazali şöyle diyor: "Emri bi'l ma'ruf ve nehyi ani'l münker, Allah'ın bütün peygamberlerin gönderilme sebebi kıldığı dinde en yüksek mevkii teşkil eder. Bu hüküm, teorik ve pratik olarak ihmal edilirse nübüvvet ataletine terk edilmiş, din zayıflamış, dinden habersiz kalınmış olmasına karşılık dalalet yaygınlaşacak, cehalet her tarafı kaplayacak, fesat alınıp satılan bir meta haline gelecek, yalan ve taşkınlık umumileşerek ülkeler harap olup insanlık helak olacaktır."

Dini İkamenin Bağlı Bulunduğu Durumlar

Bu konuyu tafsilatıyla ele almadan önce şer'i ahkâmın yürürlüğe girmesinin kimlerin mevcudiyetine bağlı bulunduğunun bilinmesi gerekir. Çünkü ümmet, fertler, yöneticiler ve cemaatlardan müteşekkildir. Şer'i hükümlerin bunların her birine yüklediği ayrı ayrı sorumluluklar vardır. Dolayısıyla bunlar, sorumlu oldukları şer'i hükümleri yerine getirip getirmediği hususunda nasihate, hesaba çekilmeye ve güçlendirilmeye muhtaçtırlar. Şer'i hükümlerin hangilerinin kimlerin sorumluluğu altına girdiği hususu bizde netleştiği zaman doğal olarak emri bi'l ma'ruf ve nehyi ani'l münker farzietini yerine getirmemiz söz konusu olacaktır. Bu nedenle şunları söylüyoruz:

Şer'i hükümlerden bir kısmı, "emir"nin veya "halife"nin varlığını gerektirmektedir. Bunlardan başkasının ilgili şer'i hükümleri infaz etmeleri caiz değildir. Diğer taraftan fertlerle bağlantısı olan ancak fertler yerine getirmedikleri zaman halifenin ikame ettiği şer'i

hükümler vardır. Bazı şer'i hükümler de vardır ki, halifeye bağlı kılınmakla beraber bazı durumlarda ferdin onu uygulaması caizdir. Bazı şer'i hükümler de bir cemaatin mevcudiyetini gerektirir.

Ferde bağlı bulunan hükümler; namaz, oruç, zekat gibi farzların edası, içki, kumar, faiz, hırsızlık, adam öldürme, zina, yalan, hile, gıybet v.b. haramlardan da kaçınmaktır. Müslümanlar ister İslâm diyarında ister küfür diyarında bulunsunlar her halükarda bu türden farzları eda edip haramlardan sakınmaları gerekir. Bu hususta Rasul (s.a.v.)'in ve sahabe (r.anhüm)'nin sadece Mekke'deki veya sadece Medine'deki amellerine bakmak doğru değildir. Zira ibadet, muamelat, yeme-içme, giyinme, ahlâk ve İslâm akidesini ilgilendiren konulardan fert fert tüm müslümanların yapmaları gereken şer'i hükümler vardır. Her Müslüman, velisi bulunduğu ailesinin fertlerinden sorumludur. Küfür diyarında bulunan Müslüman bir kimsenin ferdi olarak yerine getirmesi gereken farzlar, yaşadığı ülkedeki küfür yönetimi tarafından engelleniyorsa, İslâm diyarı olup olmamasına bakmadan bir başka ülkeye hicret etmesi gerekir. Bu hususta Allahu Teâla şöyle buyuruyor:

“Nefislerine zulmedenlerin canlarını aldıklarında melekler; Ne işte idiniz? diye sorarlar! Onlar; Biz yeryüzünde zayıf bırakılmıştık, dediklerinde, melekler de; Allah'ın arzı geniş değil miydi? (başka yere) hicret etseydiniz ya! Onların gireceği yer cehennemdir. O ne kötü bir yerdir. Ancak (gerçekten) zayıf olan erkek kadın ve çocuklardan göç etmeye imkan ve yol bulamayanlar müstesnadır.”

Bir takım ferdi hükümleri yapabilse dahi müstehab olan, kişinin küfür diyarından İslâm diyarına hicret etmesidir. Ancak yaşadığı ortamdaki dâru'l küfrü dâru'l İslâm'a çevirmek için çalışıyorsa orada kalabilir. Bilindiği gibi dâru'l İslâm, İslâm ahkamıyla hükmedilen, yönetilen ve güvenliği Müslümanlarca sağlanan ülkeye denir.

Fertlere bağlı olmakla beraber fertler onu ikamede yetersiz kaldığında halifenin ikame edeceği vecibelere gelince: Bunlar

nafakalarını temin etmede aciz kalanlara nafakalarını temin etmek, nahiyelerde ve köylerde mescitler bina etmek gibi fertlerin görüp gözetmede aciz kaldıkları hususlarda fertlerin işlerini görüp gözetmektir. Bu ve benzeri şeyler gerektiğinde halife tarafından ikame edilir.

Yalnız halifeye hasredilen, ancak onun tarafından ikame edilebilecek hükümlere gelince: Bunlar, hadlerin uygulanması, düşmana harp ilanı veya onunla barış antlaşmasının akdedilmesi, bağlayıcı kanunların benimsenip uygulanması veya yapılması gereken bazı işlerin gözetilmesidir. İşte bütün bu ve benzeri işlerin uygulanmasını şeriat sadece ve sadece halifeye münhasır kılmıştır. Onun mevcudiyetine ve sorumluluğuna vermiştir. Başkası bunları yürürlüğe koyamaz.

Diğer bir takım hükümler de vardır ki, şari' onu halifeye bağlamakla birlikte bazı durumlarda fertlerin onunla amel etmesi caizdir. Mesela cihad aslında halifenin sorumluluğundadır. Onun işlerindedir. Ancak düşman aniden müslümanlara saldırırsa halifenin emri ve izni olmadan da cihad edilir. Hatta Müslümanların halifesi olmadığına ve cihad yapmak gerektiğinde, günahkâr yönetici ile de hatta ve hatta Müslüman bir topluluğun "emiri" ile de cihad yapılır. Fakat asıl olan Müslümanların son iki duruma razı olmamalarıdır. Yani Müslümanların halifesiz ve zalim bir yöneticinin emri altında yaşamaya razı olmamalarıdır.

İkamesi cemaata hasredilen hükümlere gelince: Bunlar da Hilâfet'i ikame etmek için çalışmak, yöneticiyi muhasebe etme ve onun hak üzere devamını sağlamak gibi işlerdir. İşte her İslâmi parti, cemaat, teşekkül veya kitlenin bu çerçevede faaliyet göstermesi gerekir.

Gerçek şu ki; şer'i ahkâmın bağlı bulunduğu durumların ve şartların beyan edilmesi pek önemlidir. Bu konudaki bilgisizlik ve gaflet müslümanları şer'i hükümleri uygulamada dengesiz ve boşa kürek çeken hareketler ve bireyler haline getirecektir. Sonuçta Müslümanlarda derin kavrayış ve sahih tatbikat kaybolur.

Müslümanlar kendilerine düşen farzları ihmal edip kendilerince bir takım mendublara yönelirler. Bununla da kalmaz, cemaatlar fertle alakalı şer'i hükümleri öğretip, bir cemaatın bireyleri olarak kendilerini ilgilendiren hükümleri hiç dikkate almaz ya da ihmal ederler. Ya da şeriatın yaptığı taksimatı gözetmemiz gerekirken bu taksimat gözetilmeyip İslâm Devleti'nin yapması gereken işler yapılmaya kalkışılır. Alimler namaz, zekat oruç gibi bir kısım farzı ayınları anlatırken alış-veriş hükümleri gibi Müslümanların sosyal hayatını ilgilendiren hükümleri bu arada özellikle de farzı kifayelerin en önemlisi olan İslâm Devleti'ni kurma farzietini anlatmayı terk eder hale gelirler. Ümmetin problemleri ile ilgilenen ve onlara çözümler getiren siyasi bir alim görünümü kazanmaları gerekirken abid bir alim görüntüsünü verirler.

Müslümanlar, yapması gereken sorumluluklardan herhangi birisini yapmada kusur gösterdiği zaman "emri bi'l ma'ruf ve nehyi ani'l münker" gereğince uyarılırlar. Kim olursa olsun sorumlu olmadığı hususlardan dolayı sorgulanmaz. Şeriatın bir bütün olarak tatbik edilmesi çok yönlü bir meseledir. Her değişik cihet yüklenildiği fert veya cemaat tarafından ikame edilir. Daha açık bir ifade ile şeriatın bütün yönleriyle tatbikinden bütün ümmet sorumludur. Onu bir bütün halinde ikame etmekle yükümlüdürler. Müslümanlar birer fert olarak kendine düşeni yapmaları yanısıra her cemaat da kendilerine yükleneni, halife de kendine bağlı olan kısmı ikame ettiklerinde İslâm bir bütün olarak tüm yönleriyle tatbik edilmiş olur.

Müslüman ferdin İslâm'a mücmel ve kamil bir şekilde iman etmesi gerektiğine dikkat çekmek istiyoruz. Fakat Müslüman hem fert olması bakımından fert olarak kendisinden istenenleri, hem de birlikte çalıştığı bir cemaatın, kitlenin ve partinin üyesi olması bakımından kendisinden istenenleri yapabilmesi için gerekenleri detayları ile bilmesi gereklidir. Zira kusur ettiği hususlarda Allah tarafından hesaba çekilecektir. Halife de üzerine düşen görevleri yapabilmesi için gerekenleri bilmesi açısından fertler gibi sorumludur. Örneğin fert olarak; namaz kılar, oruç tutar, hacca gider, ebeveynine iyilikte bulunur, zina, riba v.b. haramlardan

sakınır. Diğer taraftan halife olması bakımından şeriatın kendisinden talep ettiği yükümlülükleri de ikame eder. Kanunları benimser ve yürürlüğe koyar, cihadı ilan eder. Müslümanların yurdunu ve yuvasını himaye eder. Allah'ın indirdikleriyle hükmeder, hadleri ikame eder. Mükellef olduğu hususların hepsinde kusur gösterirse Allahu Teâla Ahirette ümmetin bu dünyada kusur gösterdiği hususlarda halifeyi hesaba çekecektir.

Denetleme esnasında denetlemesi gereken hususları birbirinden ayırt etmesi için müslümanın bunları bilmesi gereklidir. Kişi, cemaat veya halife sorumlu olmadığı bir husustan dolayı muhasebe edilemez.

Şeriat bütün Müslümanlardan bilgileri ve güçleri nisbetinde "ma'rufu emretme, münkerden sakındırma" farzietini ikame etmelerini istemektedir. Müslümanlar -fert, cemaat ve yöneticiler-aracılığı ile her halükarda bu farzın yapılması istenmektedir. İslâm Devleti olmuş olmamış, müslümanlara tatbik edilen hükümler İslâmi hükümler olmuş veya küfür hükümleri olmuş veya İslâm hükümleri iyi tatbik edilmiş, kötü tatbik edilmiş hiç fark etmez. "Emri bi'l ma'ruf ve nehyi ani'l münker" farzası hem Rasul (s.a.v.) zamanında hem sahabeler döneminde hem Tabiin ve Tabii't Tabiin döneminde yerine getirilmiş olup Kıyamete kadar da hükmü geçerlidir.

Fert, cemaat veya İslâm Devleti ma'rufu emretme münkerden sakındırma farzietini ile karşı karşıya kaldıkları zaman öncelikle aşağıdaki hususları yapmaları gerekir:

Müslümanlardan; emri bi'l ma'ruf ve nehyi ani'l münker farzietini yerine getirmeleri gereken bir durumla karşılaştıkları zaman, bilgileri ve güçleri oranında birer fert olarak eda ettikleri ma'rufu emretmeleri, sakındıkları münkerlerden de sakındırmaları istenir. Bu haliyle ma'rufu emretme münkerden sakındırma farzietini, yerine getirmek için koşturmadığı zaman günahkâr sayılacağı ve terkenden dolayı da özürlü sayılmayacağı farzı ayın niteliğini kazanır. Her Müslüman günlük hayatında eşi, çocukları, akrabaları, yakın komşuları, uzak komşuları, tanıştığı tanışmadığı karşılaştığı her

kim olursa olsun onlarla birlikteliği esnasında, kusur veya masiyete düştüklerinde onlara nasihat etmesi gerekir. Ondan başka işlenmekte olan o masiyete müdahale edecek kimse yokken nasıl olur da müdahale etmez. Bulunduğu mecliste, önünde günahı işleyen kimse ile kendisinden başka kimse yokmuş gibi düşünecektir. Şu halde başkası buna şahit olmadığından yalnız kendisi günahkâr olur. Ondan başkasının bundan haberi olmadığından ancak onun engellemesi söz konusu olabilir. Onun ihmali kimse bertaraf edemez. Onun sorumluluğundaki alan içinde cereyan eden her münkerden kendisi sorumludur, başkası değil.

Ferdi olarak Allah'ın kendisine yönelik bütün emirlerini yerine getiren yani kendisiyle ilgili ma'rufa uyup münkerlerden sakınan bir Müslüman, kendisi için geçerli olanları başkasına aktarabilir. İfa ettiği hükümlerin ilmine ve detayına sahipse, başkasına da aynı şekilde nakletmesi gerekir. Eda ettiği emirleri bir tabi olarak yerine getiriyorsa tabi seviyesinde, cahil bir kimse durumda ise o hal üzere nakletmesi gerekir. Cahil bir kimse olması durumunda kendisinde karşı tarafı ikna etme gücü bulunmazsa bile, düşüncesine ve kavrayışına güvendiği dava taşıyan bir alim, müftü veya bir genç gibi ikna etme gücüne sahip bir kimseyi götürebilir veya tavsiye edebilir. Zira Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır:

“Mü'min erkek ve kadınlar birbirlerinin velileridir, ma'rufu emreder ve münkere de engel olup namazı kılarlar.”

“İyilik ve (Allah'ın yasaklarından) sakınma üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın.”

Bununla beraber Rasul (s.a.v.) de şöyle buyurmuştur:

“Bir ayet dahi olsa benden bir şey tebliğ edin.”

“Sözümü işitip onu kavrayıp başka birine ulaştırmanın yüzünü Allah ak etsin. Fakih olmadığı halde kendisinden daha anlayışlı kimselere fikhî taşıyan nice insanlar vardır..”

İşte bütün bu nasslar bir fert olarak her Müslümanın ma'rufa uyması ve münkerden sakınması gerektiği gibi ma'rufu emretmesi ve münkere de engel olması bir vecibe olmaktadır.

İlmin Önemi

İlmin ve alimlerin, yaşadıkları dönemdeki ma'ruf olan fikirleri açıklamada ve münkere ait fikirlerin bertaraf edilmesinde, insanları ma'rufa bağlanmaya ve münkeri terk etmeye teşvik etmede büyük etkinliği göz ardı edilemez.

Ulema her ne kadar vecibelerine ait bilgilerden çok daha fazlasını elde etmiş olsalar da onlar ümmetin sair fertleri gibi bir takım farzı ayınlarla yükümlüdürler. Başkalarının ihtiyaç duyduğu ilimleri tahsil etmek ümmete farzı kifayedir. Bunu ikame edenler ayrıca sevabını alırlar. Alimlerin ilim sahibi olmaları kendilerini mükellef oldukları hiç bir farzdan muaf tutmaz. Ümmetin herhangi bir ferdinden istenilen her şey onlardan da istenir. Meselâ; halifeliği ikame etme vecibesi böyledir. Birinin İslâm'ın miras ahkâmını çok iyi bilmesi diğerinin tefsir ilminde ilerlemesi diğer birinin de evlenme boşanma gibi ahkâm konusunda kadı olması, onlara fert olarak yapmaları gereken farzı ayınlardan veya bütün ümmete farz olan farzı kifayelerden muaf olmalarını asla sağlamaz. Bu hususlarda onların konumu herhangi bir ferdin konumu gibidir. Günümüzde ulemanın kendine düşen farzları ikame yolunda hiç bir çaba harcamadan oturmaları herhangi bir şer'i dayanağı ve hücceti olmayan kabul edilmesi imkansız bir tavidir. Bu hususlarda gösterdikleri kusurlardan dolayı Allah onları hesaba çekecektir. Ümmetin önünde de muhasebe edilmeleri gerekmektedir.

İlim itaat ve ibadet içindir. İlim takvanın gerektirdiği şeylere götürendir. "Takva" ise Allah'tan korkmak demektir. Allah'ın şu sözünde olduğu gibi:

"Allah'ın kullarından ancak alimler gereğince Allah'tan korkar."

Namazda, cihadda, İslâm davetini yüklenmede, yöneticileri muhasebe etmede, küfür fikirlerini ve kavramlarını bertaraf etmede de velhasıl her konuda ilk safta yer alan mücahit ulemanın ortaya çıkıp yeşerip büyüdüğü zemin işte budur. Onları, insanları sahil ilme ve gereğince amel etmeye yönlendirmede ilk safta yer almış halde bulursun.

İslâm'da ulemanın resmi makamlarının, derecelerinin yahut imtiyazlı durumlarının olabileceği düşünülemez. Ya da onların ilimleri ile emredip başkalarının infaz ettikleri de düşünülemez. Bilakis onlar her Müslüman fert gibi İslâm'ın yükümlülüklerini ifaya memurdurlar. Allah'ın hitabı Rasul (s.a.v.) ve sahabesine şamil olduğu gibi ulemayı da kapsamaktadır.

Hakkın tanınması ve ikamesinin ilim ve alimler vasıtasıyla gerçekleştiğini göz önünde tutarak şeriat onların mevcudiyetini vacip kılmıştır. Zira Müslümanlar onlarla Rablerini hakkıyla tanımaya imkan bulurlar. Onların İslâm toplumunda bulunmaları, yoksa bulundurulmaları farzı kifayedir. Öyle ki bunlar mevcut olmadıklarında bütün ümmet günahkâr olmuş olur. Çünkü yaşadıkları dönemle ilgili konularda Allah (C.C.)'ın hükümlerini bilmede cehalete düşeceklerdir. İctihadın her asırda bir farzı kifaye olması ve ictihadsız bir sürecin yaşanmasının caiz olmaması bundandır. Aksi takdirde bütün bir ümmet günahkâr olacaktır.

İnsanların büyük bir çoğunun fitraten alimlere yönelmeleri ve onlardan ilim almayı sevmelerinin nedeni de budur. Önemli olan alimin mevki makam ve maddi menfaati gözetip ilminin fitnesine düşmemesi, heva ve hevesine uyarak insanlara bilgisizce fetva vermemesidir. Yöneticiyi memnun etmek için şer'i hakikatları saptırmamasıdır. Şeriatın herhangi bir husustaki hükmü bilindikten sonra onu inkâr edip gizlemek gerçekten riya, başta olma sevdası, ilmini az bir paha karşılığında satmanın ta kendisidir. Yöneticilerin alimleri kullanmaları Özellikle de günümüzdeki yöneticilerin alimleri siyasi emellerine alet ederek onları istihdam etmeleri, onların gücünü istismar ederek kendi hesaplarına ajan gibi kullanmaları, bunun için de onlara yığınlarla servet bahşederek onları halkın

önünde pek büyük alimlermiş gibi iltifata mazhar kılarak onlar lehinde güçlü propagandalar yapmalarının nedeni budur. Böylelikle önemli meselelerde halkın kendilerine danıştıkları, fetvalar verdikleri kişiler haline geliyorlar. Yöneticileri memnun edecek, Allah'ı kızdıracak şekilde fetvalar veriyorlar. Onların beğenilerini kazanmak için nasları eğip büküyorlar. Yöneticiler faizi helâl sayınca onlar da faizi helâl kabul ediyorlar. Yöneticilerin görüşlerinin doğruluğunu ispatlamak için şer'i naslara dönerek, nasları evire çevire onları memnun etmeye çalışıyorlar. Yöneticiler kâfir bir devletten yardım istemenin helâl olduğunu söylediğinde onlara muvafakat ediyorlar. Yahudilerle barış yapmanın helâl olduğunu ileri sürdüklerinde onlara icabet ediyorlar. İşte böyle alimler uşaklık yapan, ajanlık yapan alimlerdir. Bunlar kötülük taraftarıdır ki, nasihat edilmeleri gerekir. Müslümanlar onlara nasihat işinde sert davranmalıdırlar ki halk onlardan kopsun ve şeriat hesabına onlara tabi olunamayacağını anlasın. Yöneticilere bu şekilde destek veren, şeriat adına yardım elini uzatan alimlere Rasul (s.a.v.)'in şu sözü tamı tamına uygun düşmektedir:

“Ümmetimin selameti hususunda en çok, münafık olduğu halde halk arasında alim bilinenlerden korkuyorum.”

Bu ve buna benzer alimler teşhir edilmelidirler ki başka insanlar onların verdiği fetvaların tuzağına düşmesinler. İşte bunlar Ahirete karşılık dünya hayatını satın alanlardır. Cehennem azabına acaba nasıl tahammül edecekler?!

Evet işte böylece gerektiği gibi ma'rufa uyup onu emretmeler ve münkerden sakınıp ona engel olsalar onların ferdi hayatlarındaki işleri salaha erer. Müslüman evinde ve evinin dışında komşuluğunda ve insanlarla olan alakalarında ve bütün çevresinde kendine düşeni yerine getirdiğinde dinin mühim bir tarafını ikame etmiş olacaktır. Fakat daha önce dediğimiz gibi dinin esas gayesi Allah'a itaattir ki cemiyetin bir bütün olarak ma'rufa bürünerek münkeri terk etmesi, ferdi olsun içtimai olsun her açıdan en ufak bir ayrıntının İslâm ahkâmının dışına çıkmaması gerekir. Gerçek şu ki cemiyet sadece fertlerden

müteşekkil değildir. Cemiyet; fertlerden ve onları bir araya getiren akideden ve hayatındaki bütün işlerin akidesinden çıktığı nizamlardan müteşekkildir. Meseleye fert olarak bakıldığı zaman toplumu oluşturan yalnızca bir unsur gerçekleşmiş, İslâm ahkamıyla hükmedilmesi muhakkak surette gerekli olan bir çok taraf ihmal edilmiş olacaktır. Üstelik fertler hayatlarına İslâm ahkâmını tatbik edecek bir halifeyi seçmekle emir olunmuşlardır. Öyle ki Müslümanlarda bulunmayan Allah'ın dinini kılıçla müdafaa edecek gücü halife teşkil etsin. "Allah, Kur'an'la dağıtmadığını sultanla dağıtır." İşte şeriat bizzat bu akidenin mevcudiyetini ve muhafazasını, bütün insanlığa götürülmesini emretmektedir. Bunun metodu ise İslâm Devletidir. Şeriat, bu sistemi, uygulama ve hayata geçirme keyfiyetini açıklamış, İslâm şeriatının etkili bir şekilde uygulanması ve hayata geçirilmesi için İslâm Devleti'nin varlığına önem vermiştir. İslâm'ı aleme hakim kılma yolunda gösterilen gayretin en yüksek zirvesi olan cihad ve davetin taşınması, İslâm Devleti'nin mevcudiyetiyle en güzel bir şekilde ikame edilir. İmam Gazali'nin şu sözü bunu ne kadar da belîğ bir şekilde ifade etmektedir: "Kur'an ve onu infaz edecek sultan bir bütündür. Zira Kur'an esas, sultan ise onun korumasıdır. Temel olmayınca bina yıkılır, sultan olmayınca da bina zayi olur."

Yöneticilerin Denetlenmesi

Allahu Teâla, gönderdiği ve apaçık beyan ettiği şeriatın sadece açık seçik fikirler olmasından ziyade, bizzat somut vakıalar halinde olmasını murad etmiştir. İndirdiği ameli hükümlerin varlığının korunabilmesini, yasakladığının devamını sağlamak üzere devleti metod olarak belirlemiştir. Dolayısı ile şeriatın korunması için devletin her zaman için var olmasını emretmiştir. Onu yönetecek halifeye de bir takım şer'i yükümlülükler ve yasaklar vazetmiş, dinin müttekamilen ikamesini, uyanık olmasını, üzerine titremesini istemiş, ümmete de ona itaat etmesini, yanlış yaptığında ise fert veya hizb

olarak hesap sormalarını istemiştir. Bu konuda Rasul (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Şehitlerin efendisi Hamza b. Ebu Talib ve zalim sultana karşı çıkıp ona ma'rufu emredip kötülükten sakındırarak öldürülendir.”

“Cihadın en faziletlisi zalim sultan karşısında hak söz söylemektir.”

“Muhakkak ma'rufu emredip münkerden sakındırarak, zalimin zulmüne engel olacak, onu hakka yöneltecek, onun şeriatla yetinmesini sağlayacaksınız.”

Bilindiği gibi zalim yöneticiyi hakka yöneltmek, onun şer'i ahkama bağlanmasını sağlamak büyük bir iştir. Ferdi olarak yapılacak bir iş değil, bir cemaat veya bir hizbin yapacağı bir vecibedir.

Geçmişte sahabe ve fukahanın İslâm Devleti'nin bir güç ve kudret kaynağı olduğunu, onun mevcudiyetiyle İslâm'ın tatbik edildiğini, onun yok olmasıyla İslâm ahkâmının zayi edileceğini çok iyi kavramışlardı. Bunun içindir ki Ebu Bekir (r.a.) İslâm hakimiyetinin nasıl devam edeceği şeklindeki bir soruya; "Yöneticiler doğruluktan ayrılmadıkları sürece" diye cevap vermiştir. Şeyhü'l İslâm İbni Teymiye, Fadıl'dan o da İyaz'dan ve Ahmed b. Hanbel'den ikisinin şöyle dediğini rivayet eder: "Kabul olunacak bir duamız olsaydı duaya sultanı çağırırdık."

İslâm sadece tek bir kavme inmiş bir din olmayıp, bünyesinde hayrı ve salahı taşıyan bütün insanlığı kuşatan bir dindir. Akidesi de nizamı da evrenseldir. Aynı zamanda İslâm, bünyesinde kendini dünyaya taşıyacak metodu da taşımaktadır. İşte bunun için içte İslâm'ı tatbik edecek, aynı zamanda onu aleme taşıyacak bir devletin mevcudiyeti farzdır. Öyleyse üzerine düşen görevi yapabilmesi için İslâm Devletinin görevinin ne olduğu bilinmelidir. İslâm Devleti'nin görevi nedir? İslâm Devleti olmadığı zaman onu var edecek kimdir? Yolunu şaşırdığı zaman onu doğrultacak olan kimdir?

Allah'ın İslâm Devleti'ne yüklediği görev, bir bütün olarak dini uygulamaktır. İslâm Devleti, ister bireysel ve toplumsal hükümler

olsun, ister farzı ayınlar ve farzı kifayeler olsun tüm İslâmi hükümleri uygulamakla sorumludur. O, dinin ikamesinden yani ma'rufun bilfiil hayatiyet kazanmasından ve münkerin izalesinden sorumludur. Herhangi bir Müslüman namaz kılmadığında devlet bunu ona emreder, ısrar ederse cezalandırır. Zekat vermediğinde, hacetmediğinde ve oruç tutmadığında da durum aynıdır. Bununla beraber İslâm devleti bu v.b. farzı ayınların kolaylıkla eda edilebilmeleri için zemin hazırlar ve edasında kusur gösterenleri muhasebe eder. Farzı kifayeler için de durum aynıdır. Ümmetin maslahatı gereği ihtiyaç duyduğu tıp, hastane, eğitim ve bunlardan başka siyaset intizam ve mühimmatın dağıtımının bağlı bulunduğu ihtiyaçları temin edememişse, kusurundan dolayı muhasebe edilir. Zira şari bunların mevcudiyetini halifenin mevcudiyetine bağlamıştır. Bunların var kılınmasını ona emretmiştir. Bu görevlerin yerine getirilmesinde Ümmetin halifeyi muhasebe etmeleri ve eksikliklerini tamamlamaya zorlamaları gereklidir. Unutulmamalıdır ki şari bu mevzuda ince ve ayrıntılı hükümler vazetmiştir. Halifede açık küfür görülmedikçe karşı çıkmayı müslümanlara haram kılmıştır.

İslâm Devleti'nde asıl olan yöneticinin işleri şariat hükümleri ile idareye kadir olmasıdır. Ayrıca bir fertten veya bir grup insandan hasıl olmasına bakmaksızın bütün münkerlere engel olmasından sorumludur. Rasul (s.a.v.)'in;

“İmam çobandır, yönetimi altında bulunanlardan sorumludur.” diyerek bunu göstermiştir. Fert olsun cemaat olsun Allah'ın kendilerine yüklediği tüm sorumlulukları yerine getirmeleri için insanları teşvik etme, yönlendirme görevini imama yüklemiştir. Ümmeti vecibelerini edaya mecbur ederken güç kullanması gerekiyorsa kullanır. Allahu Teâla halifeye bunları emrettiği gibi aynı zamanda insanları Allah'ın yasakladıklarını işlemekten alıkoymayı, bunu yerine getirmek için güç kullanması gerektiğinde ise güç kullanmasını farz kılmıştır. Zira münkeri ortadan değiştirmede ve eliyle izale etmede asıl görev devletindir. İslâm'ı tatbikten ve insanların hükümlerine uymasından devlet şeran sorumludur.

Ancak zulüm, başkalarının mallarını haksız yere yeme, hakları men etme, tebasına ait işleri ihmal etme veya görevlerini yerine getirmede kusur etme, İslâm dışındaki hükümlerle hükmetme v.b. münkerler yöneticide ortaya çıkınca, halifeyi muhasebe ederek ona engel olmak bütün müslümanlara farz olur. Fert veya cemaat olarak karşı karşıya kaldıkları münkeri değiştirmek için çalışmaları gerekir. Münkere karşı susan, onu değiştirmek için çalışmayan kimse ise günahkâr olur.

Yöneticinin münker olanı irtikap etmesi halinde ilk etapta sözlü olarak engel olmak için muhasebe edilir. Müslim'in Ümmü Seleme'den rivayet ettiği hadis buna işaret etmektedir:

“Öyle emirleriniz olacak ki, onları tanıyıp onlara karşı geleceksiniz. Kim onları tanırsa, günahından beri olur. Kim de onlara karşı gelirse, kurtulur. Ancak kim de onlardan razı olup tabi olursa...”

İbni Mes'ud'dan rivayet edilen hadis de böyledir:

“...Hayır! Vallahi muhakkak ma'rufu emredecek münkerden nehyedecek zalimin elinden tutarak zulmüne engel olacak haktan sapanı hakka döndürecek, hakla hükmetmesini sağlayacaksınız.”

Bir başka rivayette de hadisi şerif şu ifadelerle son bulmaktadır:

“Yoksa Allah bazılarınızın kalbini diğerleri aleyhine kılacak veya yöneticilerin size lânet ettikleri gibi siz de onlara lânet edeceksiniz.”

Rasulullah (s.a.v.)'in zalim sultana karşı söylenen hak sözü cihadın en efdalı kılması da böyledir. Hani bir sahabe hangi cihad daha efdaldır, diye sormuştu da Rasul (s.a.v.) de; “Zalim sultan karşısında söylenen hak sözdür.” diye cevap vermişti. Yönetici hakkında gelen hadisler tek halin -Allah katında delil olarak gösterilebilecek şekilde yöneticide açık küfür görülmesi hali- dışında yöneticiye silahla karşı çıkmayı yasaklamaktadır. Yani yönetici Allah'ın indirdiği hükümleri terk edip küfür hükümleri ile hükmettiği apaçık ortaya çıkınca silahla karşı çıkılır.

Avf b. Malik el-Eşcai'den Rasulullah (s.a.v.)'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

“En hayırlı imamlarınız sizin onları sevdiğiniz, onların da sizi sevdikleri, sizin onlara dua ettiğiniz, onların da size dua edenleridir. En şerlileri de onların size buğz ettiği ve sizin de onlara buğz ettiğiniz, onların size lânet okudukları, sizlerin de onlara lânet okuduğunuz imamlarınızdır.” Dediler ki; “Ey Allah'ın Rasulü onlara silahla karşı çıkmayalım mı? Dedi ki: “Aranızda namazı (yani dini) ikame ettiği müddetçe hayır.”

Hadiste geçen "namazı ikame" ifadesinden kasıt İslâm ile yönetmektir. Diğer bir ifade ile bir bütün olarak küçük büyük şer'i hükümleri uygulamaktır. Ümmü Seleme Rasul (s.a.v.)'in şu sözü söylediğini rivayet eder:

“Bir takım emirlerinizi olacaktır. Kim onları tanırorsa günahattan beri olur, kim onlara karşı çıkarsa (sözle) kurtulur. Kim de onlardan razı olup peşlerinden giderse!” Dediler ki; “Onlarla savaşmayalım mı?” Dedi ki: “Namazı ikame ettikleri müddetçe hayır.”

Burada da durum aynıdır. Yani şeriat ahkâmını tatbik ettiği müddetçe ki bunlardan biri de namazdır. Bir parçanın zikredilerek bütünün kastedilmesi gibi. Übade b. Samit (r.a.)'dan; o dedi ki:

“Biz zor olsun kolay olsun, hoşumuza gitsin gitmesin, başkaları bize tercih edilse de dinlemek ve itaat etmek üzere Rasulullah (s.a.v.)'e biat ettik. Ayrıca iş yöneticiyle tartışmayacağımıza da biat ettik. Rasulullah dedi ki: Allah katından kesin bir delile dayanarak onda açık bir küfür görürseniz başka! Bununla beraber Allah için her nerede olursak olalım kınayıcının kınamasından çekinmeden hak sözü söyleyeceğimize dair de biat ettik.”

Bu hadisten anlaşılan odur ki; halifeye silahla karşı çıkılmaz. Ancak Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmediği zaman, diğer bir deyişle açıktan açığa küfür hükümleriyle hükmettiği zaman ve bunun böyle olduğu şüphe götürmeyen bir delille ortaya konduğunda silahla ona karşı çıkılır.

Unutulmamalıdır ki; bütün bunlar Müslüman yöneticinin (Daru'l İslâm'ın) mevcut olduğu ve kusur işlediği durumlar içindir. Tek bir hükümde olsa dahi Müslüman bir yöneticinin küfür hükümleriyle hükmettiği kesin bir şekilde ortaya çıktığında fertleriyle, cemaatlarıyla bütün ümmet ona karşı çıkararak onu bundan men eder ve gerektiğinde silaha baş vurur. Ancak Müslüman yöneticinin bulunmadığı ve söz konusu yer Daru'l İslâm olmadığına durum ne olacaktır? Bunun tabii bir sonucu olarak yöneticinin mevcudiyetine bağlı olan bütün hükümler yürürlükten kalkacak, ortalığı fesat kaplayacak, rezillikler yayılacak, kötü ahlak açığa çıkacak, bozuk ilişkiler egemen olacak, münker dolup taşacak ve yayılacak, ma'ruf ise gizlenip ortadan kalkacaktır. Buna karşılık Müslümanlar zayıf düşecek, heybetleri azalacak, güçleri yumuşayacaktır. Bu durumda müslümanlar, tıpkı görüntüsü ile insanı doyurmayan, resmi ile insanı korkutmayan dişsiz ve pençesiz aslan durumuna düşecekler, gerçeği olmayan bir resim gibi olacaklardır.

İşte böyle bir durumda -ki günümüzdeki durumumuz zaten böyledir- ümmetin öncelikle Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmedecek halifeyi mevcut kılmaları gerekir. Zira onun mevcut olması farzdır. Ancak onu kim var edecek ve onun var edilmesi nasıl olacak? İşte bu soruların cevabını vermek üzere bu konudan sonra yegane işi ma'rufu emretmek ve münkeri nehyetmek olan bir cemaatin mevcudiyetinin vücubundan bahsedilecektir.

DAVETİ YÜKLENECEK BİR CEMAATIN BULUNMASININ FARZİYETİ

Şeran, bir cemaattan istenen şeyin ne olduğu sınırlandırılıp ortaya koyulduktan sonra, cemaatı ilgilendiren ma'rufu emretme, münkerden alıkoyma işi de sınırlandırılır. Biz burada şer'i hükümlerin bir kısmını ikame etmek için çalışan veya fakir fukaraya yardım etmek için bir araya gelen veya vaaz ve irşad işine yönelen, cami ve mescitler bina eden, Kur'an talimi yapan v.b. kurum, kuruluş, dernek ve bir cemaattan söz etmiyoruz. Biz, görevi müslümanların hayatında İslâm'ı uygulayacak olan Hilâfeti ikame etme metodu

ile dini bir bütün olarak ikame etme işini omuzlarına alan bir cemaattan söz ediyoruz. Hilâfetin derdi, şeriatın emrettiği bütün ma'rufları müslümanların hayatında var etmek, şeriatın nehyettiği tüm münkerleri izale etmek, bir bütün olarak içerde İslâm'ı uygulamak ve dünyaya taşımaktır.

Gerçek şu ki; şeriat onun varlığıyla tahakkuk eden onun yokluğuyla hayatta etkinliği kalmayan çok büyük ve pek önemli işleri İslâm Devleti'ne yüklemiştir. İslâm Devleti'ni kurmak için çalışan cemaat, içinde bulunduğu çalışmanın hükmünü ve önemini gerçekleştirilmeye çalıştığı şeyin öneminden almaktadır ki bu da İslâm Devleti'ni kurmaktır. İslâmi hayatı yeniden başlatmak için çalışan bir cemaatin günümüzde mevcut olmaması, Müslümanların, ikamesi ancak devletin mevcudiyetiyle mümkün olacak olan bütün farzları hafife aldıklarını ve oturmakla ne kadar büyük bir günah işlediklerini göstermektedir.

Unutulmamalıdır ki; İslâm Devleti'ni kurarak İslâmi hayatı yeniden başlatmak için çalışmayanlar; zani zina ettiğinde, hırsız çaldığında, yönetici zulmettiğinde, kadınlar giyinik çıplaklar şeklinde caddelerde dolaştıklarında, fesat çoğalıp cihad durduğunda, kafirler müslümanlara hükmettiğinde, küfür yayılıp ma'ruf zayıfladığında, işte bütün bu durumlarda günahkar olmaya devam ederler. Çünkü bütün bu başı boşluklar ve münker hadiseler, Müslümanların Allah'ın kendilerine farz kıldığı, razı olduğu Raşid Hilâfeti ikame etmemeleri ve onu ihmal etmelerinden kaynaklanmaktadır. Öyle ki onunla işler yoluna girer, şeriat Müslümanların hayatına onunla tatbik edilir. Müslümanların nefislerine İslâm çekirdeği onunla ekilir, takva ve ihsan onunla biçilir. Soysuzlaşmış durumların değiştirilmesi ve tashihi cemaatin yapması gereken şer'i bir farzdır. Ümmeti, bulaştığı tembellik ve uyuşukluktan kurtararak onu geçmişteki izzet ve şerefine kavuşturup diğer milletler arasında birinci sınıf ve aynı zamanda hidayet bahşeden ümmet konumuna getirmek her cemaatin başta gelen vecibesidir.

Hangi sevap müslümanları içinde buldukları bu durumdan kurtarmaktan daha büyük olabilir? Hani Rasul (s.a.v.) şöyle demişti:

“Allah'ın, seninle birini hidayete erdirmesi, sana kırmızı deve sürülerinden daha hayırlıdır.”

Müslümanların topyekün işlerinin düzeltilmesi ve helak olmaktan kurtarılmaları, ayrıca küfür ile olan mücadelesinde galip gelmesini sağlayacak cihadla, fetihle insanların bölük bölük dine girmesine sebep olacak bir çalışmanın eciri acaba ne kadar büyük olur! Rasul (s.a.v.)'e, Allah yolunda cihad yapmaya muadil bir amelden sorulduğunda; “Hayır yok dedi. Sonra da: mücahitler cihada çıktıkları andan itibaren mescide kapanıp ara vermeden ibadete durabilir, mücahitler dönene kadar iftar yapmadan oruç tutabilir misin? dediğinde, buna kimin gücü yeter? denmiştir.” Allah katındaki mertebesi, kadri ve kıymeti işte böyle yüce olan cihad için aynı zamanda Rasulullah (s.a.v.):

“Cihadın en faziletlisi, zalim sultan karşısında söylenen hak sözdür.”

“Şehitlerin efendisi Hamza b. Abdulmuttalib ve zalim imama ma'rufu emredip münkerden nehyettiğinden dolayı öldürülen adamdır.” dememiş midir?!

Müslümanların içinde buldukları bu vahim durumu idrak ettikten sonra onları yok olup gitmeye terk etmek caiz midir? Kaldı ki;

“Müslümanlar bir vücut gibidir. Herhangi bir organ rahatsızlanıp şikayet ettiğinde, bir vücudun diğer organları onu rahatlatmaya ve korumaya koşarlar.”

“Müslümanlar bir binanın tuğlaları gibi birbirine bağlıdırlar.” Durum ortadadır, ya büyük bir ecir ya da apaçık bir günah Müslümanlar hakkında söz konusudur. İslâm'ın her farzı gibi ikame edilmeyi bekleyen bu farz da onu işleyene ecir, onu terk edene de günah verecektir.

Biz, İslâm'a daveti yüklenen cemaattan kastımızın İslâm'ın bir veya bir kaç cüzünü ikame etmeye davet eden cemaatlar olmadığını

tekrar hatırlatmak istiyoruz. Bilakis biz Raşid Hilâfet metoduyla İslâm'ı bir bütün olarak ikame etmeyi kendine hedef seçen bir cemaatı kastediyoruz.

Var Olması İstenen Cemaatın Özellikleri

Yukarıda denildiği gibi Raşid Hilâfet metoduyla İslâmi hayatı yeniden başlatacak fiili bir çalışma içinde olan bir cemaatın mevcudiyetinin şer'i bir vecibe olduğu muhakkaktır. Zira;

"Sizden hayra davet eden, ma'rufu emredip münkerden alıkoyan bir cemaat bulunsun. İşte kurtuluşa eren onlardır." ayeti kerimesi buna delalet etmektedir. Bu ayette Allah Sübhanehu ve Teâla, hayra davet eden, ma'rufu emredip münkere engel olan en az bir cemaatın bulunmasını müslümanlara bir farzı kifaye olarak emretmektedir.

Ayette geçen "bulunsun" emri, İslâm'a davetin, ma'rufun emredilmesi ve münkerin nehyedilmesinin gereği olarak bir farziyeti ifade ediyor.

"sizden" kelimesi bu farziyeti bazılarına münhasır kılmaktadır. Zira iyiliği emretmek kötülükten alıkoymak vecibesi, herkesin güç yetiremediği ilim ve dirayet isteyen bir amel olması, bu vecibenin bir farzı kifaye olduğunun şer'i karinesini teşkil etmektedir. Ayrıca kelimesi de burada Müslümanlardan bir cemaat manasında olup bütün Müslümanlar manasında değildir. Burada emir, Müslümanlardan bu işi yapacak bir cemaatın bulunmasına tekabül etmektedir. Zira Kur'an'da Hz. Musa'dan söz edilirken

“(Musa) Medyen suyuna vardığında orada (davarlarını) sulayan bir topluluk buldu.” ayetinde olduğu gibi kelimesi bir cemaat, topluluk manasına da gelmektedir.

Ayette, herhangi bir cemaatin bulunması istenmemektedir. Ayet Müslümanlara, görevi hayra davet etmek, ma'rufu emretmek, münkerden alıkoymak özelliğine sahip olan en az bir cemaatin bulunmasını emretmektedir. Söz konusu edilen davet, emir ve nehiy herkesi kuşattığı gibi yönetici konumunda olanları da kapsar. Çünkü yönetici, tüm ma'rufun ve münkerin başıdır. O tebaasının işlerini ya İslâm'la, şer'i ahkamlarla yönetir ya da ondan sapar. İşte bu noktada sözünü ettiğimiz cemaatin siyasi niteliğe sahip olması gerekmektedir. Çünkü onun işi yöneticilerdir. Yani yönetici mevcut olmadığında şeriatın emrettiği hal üzere onu nasbetmek, eğer mevcut ise kusur gösterdiğinde onu muhasebe ederek hakka yöneltmek ve hak üzere devamını sağlamak, onu şeriat ahkamlarıyla sınırlandırmak siyasi evsafa sahip bir cemaatin işi olmaktadır. Bu farzın edasının yöneticilerle irtibatını kurup önemini gösteren hadislerden bir kaçısı şöyledir:

“Canımı elinde tutan Allah'a yemin olsun ki, ya ma'rufu emreder münkerden alıkoyarsınız, ya da Allah kendi katından size bir azap gönderir de ona dua edersiniz fakat dualarınız kabul olmaz.”

“Cihadın en faziletlisi, zalim sultan karşısında söylenen hak sözdür.”

“Şehitlerin efendisi Hamza b. Abdulmuttalib ve zalim imama ma'rufu emredip münkerden nehiy ettiğinden dolayı öldürülen kişidir.”

“Dualarınızın kabul edilmediği bir zaman gelmeden önce, ma'rufu emredip münkerden alıkoyun.”

Ayrıca Rasul (s.a.v.);

“Din nasihattir” dedi. Biz, “Kim için?” dedik. “Aziz ve Celil olan Allah için, Rasulü için, Müslüman imamları için ve bütün Müslümanlar için” dedi.”

İşte ma'rufu emrecek, münkerden alıkoyacak bir cemaatin yapacağı işin niteliği budur. Yöneticileri denetlemek, şeriata göre onları nasbetmek de bu cemaatin yapması gereken işlerdendir. Yöneticilerle bağlantısı olan bu iş, siyasi bir çalışmadır. İşte yukarıda geçen ayet, İslâm esasına göre cemaatların veya partilerin kurulmasını müslümanlara emretmektedir.

Tıpkı bunun gibi, şer'i ahkâmın büyük bir kısmının halifenin mevcudiyetine bağlı bulunması bakımından onu nasbetmek şer'i bir vecibe olmaktadır. Sonuç olarak Raşid Hilâfet'in mevcut kılınması için çalışan siyasi niteliklere sahip bir cemaatin varlığı da şer'i bir vecibedir. Bütün bunlar şu kaideye binaendir:

“Vacibin ancak kendisiyle tamamlandığı şey de vaciptir.”

Diğer taraftan,

ayetiMedine'de inen ayetlerdendir. İslâmi esaslar üzerine kaim olan siyasi bir cemaate delalet ederek söz konusu cemaatin göreceği işi ve çeşidini ortaya koymaktadır ki o da İslâm'a davet, ma'rufu emretmek, münkerden alıkoymak amelîyesidir. Zira kelimelerinin başında bulunan elif lâm takısı kelimeyi marife yapan bir takıdır. Bu takı tahakkukunu istediği şeyin cinsini ifade eder. Birer lafız olmaları bakımından o tanıma giren her şeyi kapsamaktadırlar. Ancak yerine getirilmesi bakımından bazen çoğu bazen de azı gerçekleşir. Diğer taraftan muhatap olduğu herkese şamildir. Bunlar fert, cemaat veya yönetici olabilirler. İfade edilecek miktarın azlığına, çokluğuna gelince; şeriat, edası için bir cemaatin varlığını

farz kılması bakımından buna bir ölçü koymuştur. Bu ölçü isteğe göre, itibarı veya müphem bir şekilde sınırlandırılmamıştır. Bilakis öyle açık ve belirgin bir ölçü koymuştur ki, bu nispetin altına düştüğünde bu açığı kapatacak ve telafi edecek bir çalışmayı vacip kılmıştır. Söz konusu cemaatın, ihmal edilen kısmı telafi edene kadar çalışması gerekir. Bu emir Allah'ın emrettiği herhangi bir emir gibi keyfiyeti, niteliği ve miktarı şer'i ahkamlarla kayıtlıdır. Akla, heva ve hevese, şartlara ve maslahatlara bağlı değildir.

İslâmi Esaslar Üzerine Kurulu Siyasi Parti ve Partilerin Var Olmasının Farzıyeti

Gerçek şu ki, ayet ancak ve ancak siyasi partilerin mevcudiyetinin farzıyetine delalet etmekte ve bu cemaatların yapması gereken işi de açıkça ortaya koymaktadır. Uğrunda çalışılması gereken ma'rufların ve ortadan kaldırılması gereken münkerlerin neler olduğu, içerisinde yaşanan ortama göre şer'i hükümler tarafından belirlenir. Söz konusu ayette gösterildiği şekilde teşekkül etmiş bir cemaat yöneticiyi muhasebe etmeye kalkıştığında onun işi karşı karşıya kaldığı vakıa olacaktır. Cemaat, yöneticinin amellerini gözetleyecek, kusur ettiğinde onu hakka döndürmek ve hak üzere devamını sağlamak için onu denetleyecek, ümmette siyasi uyanıklığın bulunmasına ve yöneticiyle birlikte İslâm'ın dış aleme taşınmasına çalışacaktır. Ancak bütün bunlar halifenin mevcut bulunduğu durumlar içindir. Halife ve Hilâfet'in mevcut olmadığı bir vakıa ile karşı karşıya kalan adı geçen vasıflardaki cemaata gelince, yine ayeti kerimede geçtiği şekliyle kendisine taalluk eden işi yapması gerekmektedir. Şeriat, cemaattan istenen gayeyi ve bu gayenin eda keyfiyetini ve metodunu, bu görevi yerine getirirken taşıması gereken fikirleri de göstermiştir.

Farz olan husus, İslâm Devleti olsa da olmasa da siyasi bir cemaatın mevcudiyetidir. Ancak bu cemaatın gayesi ve işi karşı karşıya kaldığı vakıayla bağlantılı olacaktır.

Bugün bizler, Müslümanları Allah'ın hükmüyle yönetecek bir halifenin mevcut olmadığı bir ortamda yaşamaktayız. Diğer taraftan müslümanların içerisinde yaşadıkları yer, Dâru'l küfürdür. İçinde yaşadığımız cemiyette sosyal münasebetler ve nizamlar İslâm dışı esaslara göre yürütülmektedir. İşte bütün bunlar sonuçta içinde bulunduğumuz toplumu İslâm dışı bir toplum kılmaktadır. Öyleyse Dâru'l küfrü, Dâru'l İslâm'a, İslâm dışı toplumu İslâmi topluma çevirecek bir çalışmayı kendine esas alan, kendini bu işe adayın siyasi bir cemaatin bulunması gereklidir. Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmeye tekrar dönlün, yani İslâmi hayata yeniden başlansın. Böylece İslâm'ı aleme taşıma ve yayma farzıyeti ikame edilsin. İşte bütün bunlar Hilâfeti tahakkuk ettirmeye çalışan bir cemaatin gayeleridir.

Siyasi Cemaat ve Partiler Nasıl Kurulur

Söz konusu cemaatin takip edeceği ve onu şeriatça tespit edilen gayesine götürecektir şer'i metot nedir?

Bu cemaati gayesine ulaştıracak olan ve benimsemesi gereken şer'i hükümler nelerdir?

Daveti taşıması esnasında cemaat için gerekli şer'i hükümlerden cemaatin anlayışına hükmedecek şer'i usuller ve kurallar nelerdir? Daveti, esasına uygun ve gereği gibi yapmak için, sözü edilen cemaatin anlayışına yön verecek ve gerekli şer'i ahkama bağlı kalacağı esaslar ve usuller nelerdir?

Şer'i hükme nasıl ulaşılacak ve ona karşı tutum ne olacak? Şer'i hükmün kaynakları nelerdir? Bir meselede Allah'ın birden çok farklı hükmü olur mu? İhtilafli şer'i hükümlerle karşılaştığı zaman tavrı ne olacak?

Akla karşı tutum ve tavır ne olacak? Akide ve şer'i hükmün alınmasında aklın fonksiyonu ne olacaktır?

Olaylar karşısında nasıl tavır takınacak? Olaylar düşüncesinin kaynağını mı yoksa konusunu mu oluşturacak?

Maslahat karşısında nasıl davranacak? Maslahat akıl tarafından mı yoksa şeriat tarafından mı belirlenecek?

Bütün bunlardan sonra ne zaman adı geçen cemaatin düşünme metodunu, çalışma metodunu ve gayesini ortaya koyarsak, cemaata düşen görevin, ikame etmesi vacip olan şeyin ne olduğunu o zaman anlayacağız. Yine ancak o zaman İslâm'a muhalif bir işe girdiğinde veya saptığında onu anlar ve nasihatle ya da güç kullanarak hakka döndürmemiz mümkün olacaktır.

Bir cemaatin takip etmesi gereken şer'i metot konusunu ele almadan önce, dikkatlerden kaçmaması gereken bazı şeyleri hatırlatmamız gerekmektedir. Şeriat, insanın yapmaya kalkıştığı ve sözünü ettiği küçük büyük, hayır olsun şer olsun, dünyaya veya Ahirete ait olsun hiç bir fiilin veya işin hükmünü beyan etmekten geri durmamıştır. Muhakkak ki hükmünü beyan etmiştir. Hiç şüphesiz Allah sübhanehu Teâla, kişinin oturması, kalkması, konuşması, oruç tutması, namaz kılması, evlenmesi veya başkalarıyla münasebeti, evine veya camiye girmesi veya çıkmasından, elbisesini giyip çıkarmasına kadar hangi amelde bulunursa bulunsun, her davranışının ikame keyfiyetini muhakkak surette beyan etmiştir. Yerine getirilmesi veya kaçınılması gerekli bir amel olsun, mendub, müstahab, hoş karşılanmayan mekruh bir davranış olsun veyahut da mübah olsun, her halükarda hükmünü beyan etmiştir. Zaten adı geçen hükümler -farz, haram, mendub (müstahab), mekruh, mübah- insanın bütün amellerini kapsayan, Müslümanın dikkate alması gereken hükümlerdir. Fiiller konusunda getirdiğimiz bu açıklama, eşya için de geçerlidir. Ancak eşyalar hakkında; "şer'i bir delille haram kılınmadıkça tüm eşyalar mübahtır" kaidesi geçerlidir. Demek oluyor ki eşya olsun, eylem olsun Allah'ın hüküm indirmediği hiç bir husus yoktur. Bu anlayış iki şer'i kaide üzerinde cereyan eder: "Fiillerde asıl olan şer'i hükme bağlanmaktadır." İfadesi birinci kaideyi teşkil etmektedir. İkinci kaide ise,

“Haram olduğuna dair delil varid olmadıkça eşyada asıl olan mübahlıktır.” şeklindedir.

İslâm'da Fikir de Metot da Mevcuttur

İSLÂM'DA FİKİR VE METOD

Bizi Allah'ın indirdiği ile hükmetmeye götürecek bir metodu aradığımız göre, Müslümanların Allah'tan münzel bir nur, hidayet ve basiret olmak üzere takip edecekleri söz konusu metodun şer'i delillerden araştırılarak çıkarılması gerekmektedir. Zira Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır:

“De ki; İşte benim yolum budur. Ben ve bana tabi olanlar bir basiret üzere Allah'a davet ediyoruz. ”

Burada şöyle denilmez: Şeriat, bir şeyin hükmünü açıklar fakat hayata geçirilme işi aklın manasip gördüğü şartlar ve maslahatların gerektirdiği hal üzere cereyan eder. Yani, 'Allah, İslâm Devleti'ni kurmayı emretmiş, onun kurulması için çalışmayı farz kılmış, fakat onun metodunu müslümanlara bırakmıştır' şeklinde bir ifade kullanılamaz. Şeriat hükmünü açıklamadığı herhangi bir husus bırakmadığına göre böyle bir şeyin söylenmesi de mümkün değildir.

Böyle denilmez. Zira bu şeriat hükümlerinin tabiatına muhaliftir. Hiç bir şer'i hüküm yoktur ki herhangi bir sorunun hal çaresini ele alsın, ona uygulanacak şer'i hükmü ona bağlı olarak tam tamına uygun şekilde beyan etsin de bu hükmün infaz ve icra keyfiyetini, hayatın gerçeklerine mutabık olarak ortaya koymuş olmasın.

Kaldı ki İslâmi fikirler tenfiz metodundan yoksun olsalardı o zaman bu fikirler hayallerde, zihinlerde veya kitaplarda dolaşan fikirler durumuna düşerlerdi.

Allah Sübhanehu ve Teâla insan hayatının bütün sorunlarını çözen hükümleri indirmiş ve şari' olarak onu beyan etmiştir. İslâm akidesi ve ondan fıskıran nizamla insanın her türlü içgüdüsünü ve uzvi ihtiyaçlarını tamı tamına doyuma kavuşturur. Evet İslâm belîğ, açık seçik bir dindir. Böyle olmakla yetinmemiş, hayatın gerçeklerine mutabık olan hal çarelerinin infaz ve tenfiz keyfiyetlerini bildiren hükümler de inzal buyurmuştur ki, İslâm soyut va'z ve irşat veya hayal ve felsefi fikirler olarak kalmasın. Bunun içindir ki Rasul (s.a.v.) sadece tebliğci olmamış, aynı zamanda tebliğ ettiği hükümleri icra ve infaz eden yönetici de olmuştur. Bu bakımdan Rasul, Allah'ın ibadete müstahak olan tek varlık olduğunu açıklamakla yetinmemiş, bilakis yalnız O'na ibadet edilecek ortamı hazırlamıştır. İslâm Devleti'ni kurmak için çalışmak üzere sahabeleri Allah'a davet ederek onları örgütlemiştir. Bu iman üzere hareket eden varlığı oluşturduğunda İslâm'ı uygulamaya, İslâm akidesinin ve nizamının dışına çıkan herkesi cezalandırmaya çalışmıştır. İslâm'ı yaymaya çalışmak da cihada davet yöntemiyle olacaktır. Anlaşılan o ki, İslâm Devleti'ni kurmanın, onun kurulması için çalışmanın hükmü ve cezalar, cihad, emri bi'l ma'ruf ve nehyi ani'l münkeri ilgilendiren hükümlerin tamamını, şeriatın; akideyi ve sistemi korumak, İslâm akidesinin ve nizamının evrensel olması için yaymaya çalışmak amacıyla şeriat tarafından konulan amele dönük şer'i hükümlerdir.

Şayet akide ve nizama ait hükümlerin yayılma, icra ve himaye keyfiyetini gösteren şer'i hükümler olmasaydı, İslâm hareketsiz ve donuk kalacak, yayılıp bize ulaşmayacaktı. Aksine soyut vaaz ve irşattan ibaret olan "zina etme, komşunun namusuna göz dikme" sözünde olduğu gibi pratik hayatta herhangi bir etkisi olmayan Hıristiyanlık dini gibi bir din olurdu. Eğer İslâm bir takım güzel fikirlere sahip olup onları icraata dökme keyfiyetini gösteren metot hükümlerine sahip olmasaydı, Eflatun'un hayali cumhuriyeti gibi kitapların sayfaları arasında kalan diğer tarihi fikirler gibi bir fikir olarak kalacaktı. Sosyal hayata somut bir şekilde yön veren bir fikir olmayacaktı.

Zina haram olunca, bu haram ilişkinin gerçekleşmesine mani olacak ilgili başka bir şer'i hüküm de vardır ki zina günahının bir cezası olarak İslâm Devleti onu tatbik eder. Şeriat zinanın hükmünü Allahu Teâla'nın;

"Zinaya yaklaşmayın. Şüphesiz ki zina kötü bir şeydir ve kötü yoldur" ayetinden alınmaktadır. Allahu Teâla zina eden kimseye uygulanacak cezayı da açıklayarak şöyle demiştir:

"Zina eden kadın ve erkeğe yüzer değnek vurun." Ayrıca kim tarafından infaz edileceğini göstermiş ve Rasulullah (s.a.v.)'in şu sözü ile açıklamıştır:

"Mümkün olduğu kadar hadleri Müslümanlardan savın. Müslüman için bir çıkış yolu belirdi mi onu salıverin. Hakimin bir hata sonucu affetmesi onu cezalandırmasından daha hayırlıdır."

Namaz da böyledir. Şeriat onun farz olduğunu beyan edip onu terk edenin hükmünü, verilecek cezanın tenfiz keyfiyetini belirterek tatbik etme görevini İslâm Devleti'ne yüklemiştir. İşte İslâm'ın bütün emirleri böyledir. Hükmünü beyan ettiği her hükmün icra keyfiyetini de diğer bir şer'i hükümlerle açıklayarak, infaz ve icraya imamı (halife) yetkili kılmıştır.

Araştırıp incelediğimizde İslâmiyetin her şeyin esası olan bir akideden, onun teferruatı olan inanç ve esaslardan, bunlara bağlı olan hayrı ve şerri, güzeli ve çirkini, ma'rufu ve münkeri, helâli ve haramı, ibadetleri, muamelatı, yenilecek ve giyilecek şeyleri ve ahlâkı tanzim eden şer'i hükümlerden ve fikirlerden müteşekkil olduğunu göreceğiz. Bunların tamamı sadece İslâm toplumunda değil, tüm insanlık aleminde bulunması istenmektedir. Ancak İslâm'ın kurmaya davet ettiği cemiyet, bu yapılanmaya seçkin bir suret kazandırıyor. Bu inançları, düşünceleri ve hükümleri "İslâmi Düşünceler" şeklinde isimlendirmemiz güzel ve yerinde bir isimlendirmedir.

İslâm fikrinin gerçekleştirmeye, yaymaya ve muhafaza etmeye çalıştığı, ukubat, cihad, hilafet, İslâm Devleti'ni kurmak için daveti

yüklenme keyfiyeti, emri bil' ma'ruf ve nehyi ani'l münker gibi mükemmel şer'i hükümleri tek kelimeyle "İslâm Metodu ile İlgili Hükümler" şeklinde isimlendirmemiz de güzel ve doğru bir isimlendirmedir.

Metodu İhmal Edenlerin Durumu

"İslâm fikir ve metottan ibarettir" şeklindeki bir tasnifin gerekliliği, çağdaş Müslümanların tutumundan kaynaklanmaktadır. Zira onlar şu anda şer'i hükümlere bağlı kalmanın vacip olmadığını söyleyerek şer'i ahkâmın çoğunu ihmal ediyorlar. Rasulullah şununla amel ettiğinde onun durumu ve şartları uygundu diyerek davranışlarını delillendirmeye çalışıyorlar. "Bugün durumumuza ne uygun düşüyorsa onu alırız, ne uygun düşmüyorsa onu terk ederiz" diyorlar. Günümüzdeki duruma uygun düşmediği gerekçesiyle şeriatın öngördüğü cezaların değişmesini isteyen kimselerin varlığına rastlanmaktadır. Daha önce uygulanan sopa ile dövmek, recm etmek, el kesmek gibi cezaların, batılların eğitici vasıfta görmediği orta çağ uygulamaları gibi katı ve sert hükümler olduğu gerekçesi ile uygulanamayacağını söylemektedirler. Bunlarla dinlerinin katı hükümlerle insanlara nasıl zulmettiğini hatırlatıp, onları İslâm'dan nefret etmeye yönlendiriyorlar. Onun için söz konusu hükümlerin yerine hapis cezasının verilmesinde bir sakınca olmadığını söylüyorlar. İslâm'ı yayacak ve cihadın yerini tutacak İslâm'a davet araçlarının bulunduğu gerekçesi ile cihattan vazgeçmenin gerektiğini söyleyen kimselere rastlanmaktadır. Asrımız, iletişim asrıdır. İslâmiyetin zaten kesin delillere dayandığını, dolayısıyla basın-yayın ve televizyon gibi araçlarla İslâm'ın, gönüllere hitap etmeyen, kin ve nefret uyandıran keskin kılıçtan daha çok yayılabileceğini iddia etmeye başladılar. Yine bunun gibi teba durumunda olanlar açısından cizye almanın kulağa çirkin geldiğini hatta bununla da yetinmeyerek, Hilâfet nizamının, İslâm'ın muhakkak gerekli bir şartı olmadığını savunanlar da oldu. Yeni

çıkaran ve bidat olan hükümleri temize çıkaran fetvaları bulmaya koşup, İslâm'da yönetim nizamının Hilâfet sistemiyle sınırlandırılmayacağını iddia ettiler. Onlara göre önemli olan İslâm ahkâmının tatbik edilmesiydi, İslâm ahkâmını uygulayan nizamın şekli pek de önemli değildi. Değişik şekillerde bu olabilirdi.

Bu çeşit akıl yürütmeler, İslâm Devleti'ni ikame edecek çalışma metodu ile alakalı bir çok teori ve tezin ortaya çıkmasına neden oldu. Öyle ki Müslümanlar, yazarların telif ettikleri İslâmi eserlerle veya camiler yapmakla, hayır cemiyetleri kurmakla, tıpkı misyonerlik okulları gibi İslâmi okullar açmakla, ve insanları güzel ahlâka sahip olmaya çağırarak veya silahlı çete kurmakla ya da demokratik yollarla ve koalisyonlar kurarak yönetime ulaşmakla İslâmiyetin tekrar hayata dönebileceğine inanmaya başladılar. Rasulullah (s.a.v.)'in yönetime ulaşmada takip ettiği metodu ihmal ettiler.

Bugünün Müslümanları düşünce ile ilgili şer'i hükümleri kapalı ve müphem bir şekilde değerlendiriyorlar. Ardından da metotla ilintili şer'i hükümleri ihmal etme konusunda adeta yarışıyorlar. Müslümanların batı fikirlerinin tesirinde kalmaları, İslâm'ın hükümlerini açık ve teşrii bir şekilde ortaya koyacak tatbik keyfiyetlerini bilecek kadar İslâm'ı anlamada acze düşmeleri, v.s. ortaya çıkan bu vahim durumun başlıca sebepleridir.

Demek oluyor ki, "fikir ve metot" konusu, İslâm'ı bir bütün olarak yürürlüğe koyacak olan Müslümanların ihmal edemeyeceği çok önemli şer'i bir ahkam durumundadır. İslâm'ı uygulama metodunun ihmal edilmesi, İslâm'ın önemli bir kısmından vazgeçilmesi demektir ki bunu yapan kimse günahkar sayılır ve Allah tarafından hesaba çekilmesini gerektirir.

Bizim "İslâm, fikir ve metottan ibarettir" şeklindeki yaklaşımımız, konuyu daha iyi açıklamak, anlaşılmasını sağlamak ve tatbikatını kolaylaştırmak içindir. Kaldı ki Müslümanlar geçmişte "İslâm, akide ve nizamlardan müteşekkildir" şeklinde buna benzer tasniflerin yanısıra "İçtimai nizam", "iktisat nizamı", "yiyeceklere ait hükümler",

"giyeceklere ait hükümler", "ibadetler" ve "Ahlâkla ilgili hükümler" şeklinde tasnifler yapmışlardır. Bu hükümlerin tamamı, Rasulullah (s.a.v.) zamanında vardı. Ancak fukuha, Müslümanların konuları daha kolay anlamaları ve uygulamaları için bölümlere ve bablara ayırmayı faydalı bulmuşlardır.

Ayrıca söz konusu tasnif, Müslümanların İslâm'ın gerekli ve sabit hükümlerinin değişebileceğine veya onlardan vazgeçilebileceğine dair kanaatlarının bertaraf edilmesi bakımından da önemlidir. Böyle bir anlayış bu mevzuya eğilmemizi gerekli kılmıştır.

Gerçek şu ki; her ne kadar bir takım fetvalar giydirilse de, şeriatın suçlara öngördüğü cezaların yerini çağdaş cezalar, "Hilâfet" sisteminin yerini "cumhuriyet", İslâm kanunlarının yerini batı kanunları, Rasul (s.a.v.)'in yönetimi elde etmek için takip ettiği metodun yerini akıl yürütülerek elde edilecek fikirler ve hükümler tutamaz.

Bunun içindir ki İslâm Devleti'ni kurmanın hükmü şer'i bir hüküm olunca onu kurma metodu da şer'i olacaktır. Bu demektir ki şeriat bu iş için tafsili deliller koymuş ve onlara bağlanmayı emretmiş, ondan zerre kadar dışarı çıkmayı caiz görmemiştir. Bu durumla alakalı hükümlerin, hüküm ve icra metodu açısından diğer şer'i hükümlerden farkı yoktur.

Fıkıh kitaplarına bakan herkes, fakihlerin ceza hükümleri, cihad, imaret ve metotla alakalı diğer hükümleri bir takım değişmez bablar ve fasıllar halinde vazettiklerini görür. Ne var ki bunların dışında İslâm Devleti'nin kurulması ile alakalı keyfiyeti gösterecek metodu da ortaya koymadıkları görülür. Zira bu onları ilgilendirmiyordu. Çünkü değişik asırlar boyunca Müslümanlar böyle bir mevzuya ihtiyaç duymadılar. Kaldı ki İslâm Devleti'nin mevcut olmadığı böyle bir gün asla gelmemiştir. Günümüz Müslümanları, onun kurulma keyfiyetini gösterecek metodu şer'i delillerden istinbat etmek için var gücüyle çalışmalıdırlar. Bunu yaparken aklın tesirinde kalınarak şartlara, heva ve hevese mahkum bir tarzda değil, şer'i delillerden istinbat edilmelidir.

Diğer taraftan metot şer'i olunca nasrlara bağlı kalınmanın ve Rasulü esas almanın gerekliliği açıktır. Ne zaman nasrlara bağlanılır ve Rasul esas alınır, muhasebe ve nasihat imkanı bulunur, sorumlular muhasebe ve nasihate tabi tutulurlar. Kaldı ki muhasebe edecek kitlenin bazı üyeleri de bunu gerektirecek duruma gelebilir. Bütün bu hususlarda iş akla veya bazı şahıslara veya hayat tecrübesine bırakılmaz. Amel edilecek metodun tecrübeyle belirlenmeye çalışılması doğru değildir. Bilakis sadece şeriata boyun eğilir.

Doğrusu her kim İslâm Devleti'ni kurmak için çalışıyorsa bunun şer'i metodunu ve tafsili delillerini soruşturmak mecburiyetindedir. Bu deliller çerçevesinde insanlarla tartışmalı ve insanları ona çağırmalıdır. Öyleyse İslâm Devleti'ni kurmak için çalışırken kişinin bağlanacağı şer'i hükümler nelerdir?

Şer'i metodun ne olduğunu bilmek için derin ve ince bir kavrayışla günümüzde Müslümanların yaşadıkları ortamı idrak etmek gerekmektedir ki bütün tali çözümlerin bağlı bulunduğu esas sebebe parmak basılsın ve bizi köklü çözüme götürsün. Ne zaman olaylar anlaşılıp esas sebep tanımlanabilirse, tahakkuku istenen şer'i gayenin de çerçevesini çizmeye imkan doğar. Bu, nassın gerçekleşmesi istenen şer'i olaylara tatbiki demektir. Bu sayede cemaat veya parti bağlı kalacağı şer'i ahkamı tanımış olacaktır. Böylece Rasulullah'ın, bizim yaşadığımız döneme veya ona yakın bir dönemine gidilerek Rasul (s.a.v.)'in o zamanki amellerinden şer'i ahkam çıkarılır.

Fikri Taarruzlar, Metotla İlgili Hükümlerin Kaybına Neden Oldu

Mevcut durumdan anlıyoruz ki kâfir batının, Müslümanları İslâm'ı doğru ve sahih bir şekilde kavramaktan alıkoymak için yaptıkları fikir bazındaki taarruzlar, müslümanları saptırmaya yetmiştir. Sonuçta Müslümanları İslâm'ı eğip bükerek batının, dini hayattan

ayırarak akidesinden çıkan fikir ve kaidelerle uzlaştırdılar. Böyle olunca batılların bir adım daha atıp Hilâfeti yıkarak onu kırkdört devletten fazla parçalara bölüp onlara istiklalini kazanmış birer müstakil devlet görüntüsünü vererek, İslâm'ı Müslümanların hayatından uzaklaştırdılar. Ardından her birinin başına kendine tabi olmuş birer yönetici tayin ettiler. Öyle ki onun görevi, ümmeti bu halinden kurtaracak herhangi bir çalışma varsa ona mani olsun ve dış güç lehine ülkenin gelir kaynaklarına bekçilik yapsın. Ayrıca fikirlerini etkin bir şekilde yayıp soyumuzdan fikren kendilerine tabi olacak olan bir nesil yetiştirmek için eğitim ve öğretim metotları vazedip icraata koydular. Bütün bu ve benzeri durumlar, kâfirlere İslâm'ı sürekli bir şekilde Müslümanların hayatlarından uzaklaştıracak imkanı verdi.

Bu atılımlar Müslümanları hak ve batılı karıştıran bir duruma soktu. Fikirleri batılı fikirlere etkilenmiş, hayatları batılların hayat tarzlarına göre şekillenmiş, faydacı bir zihniyetle onların gözlükleriyle hayata bakar duruma gelmişlerdir. İlkeleri ruhani, vatancı veya kavmiyetçi ilkelerle karıştı. Neticede Müslüman kavimleri arasında birlik ve beraberliğin teminatı olan bağlar koptu. Müslümanlar küfür nizamlarına boyun eğdiler ve İslâm Devleti'nin olmamasında bir beis görmediler. Böylece İslâmiyet bir takım ferdi ve şahsi meseleler ile ilgili şer'i hükümlerle sınırlandırıldı. Diğer bir ifadeyle dini, hayattan ayırma açısından Müslümanların hayatı tıpkı batılların hayatı gibi oldu. Müslümanlar adeta yere çakıldılar ve asla ayağa kalkmaya yeltenmediler.

Bütün bunların bir neticesi olarak hiç kimseye müsamaha tanımayan Allah'ın Sünneti tahakkuk etti. Müslümanlar dar geçimli bir hayatla, fakirlikle, zulümle, haramlarla, din ve dünya işlerinde cehaletle, kötü ahlâk, bozuk sosyal münasebetlerle karşı karşıya kaldılar.

Bu vakıa cemaatların, hastalığın temel sebepleri ile görüntüleri arasında ayırım yapmalarına mani oldu. Bunu fark edemeyenler fakirlik, kötü ahlâk ve cehaletin, hastalığının tek sebebi olduğu sonucuna vardılar. Müslümanlara çıkıp bu geçici ve arızı

hastalıklarla mücadele etmelerini söylediler. Kaldı ki bunlar mücadele edilmesi gereken esas hastalık değildi. Hali hazırdaki vakıyı ince, derin ve dakik bir şekilde araştıran kimse, İslâm'ı Müslümanların hayatından silip süpüren esas meselenin İslâm Devleti'nin ortadan kalkması ve küfür yönetiminin onlara hükmetmesi olduğunu anlayacaktır. Fakirlik de cehalet de, zulüm de onun yokluğundan kaynaklanmaktadır. İslâmiyetin tekrar hayata hakim olması, Müslümanların bugün içinde yaşadıkları küfür diyarlarından birinin Dâru'l İslâm'a çevrilmesinin lüzumunu idrak etmelerine bağlıdır. Öyle ki o ortaya çıkacak Dâru'l İslâm'da bütün teba İslâm'ın bütün hükümlerine ister istemez boyun eğecektir. Kaldı ki mevcut şartları, şiar edindiği İslâmi hükümlerle hükmedip muhakeme olundukları kısacası, İslâm'ın bir bütün olarak hayatîyet kazandığı bir toplumla bir sosyal hayatla değiştirmek bir vecibedir.

Böylece varılacak gaye apaçık ortaya çıkmıştır. O da Dâru'l İslâm'ın kurulmasıdır. Yönetim nizamının ve bütün nizamlarının akidesinden fıskırdığı İslâm Devleti ikame edilmelidir ki Müslümanlar onun koruması altında Allah'ın emirleri ve nehiyelerinin gerektirdiği İslâmi hayatı yaşayabilsinler.

Onu ikame edecek cemaat veya hizip gayesini sınırlandırdıktan sonra onu gayesine ulaştıracak şer'i metodu ve bağlı kalacağı şer'i amelleri tespit konusuna geçilir. Bunu bilmek Dâru'l küfür olması açısından Rasul (s.a.v.)'in Mekke döneminde yaşadığı hayata müracaat edilmesini gerektirir. Zira Rasulullah (s.a.v.)'in oradaki daveti ortaya çıkış davetidir. Söz konusu cemaat göreceği işlerin metodunu ve merhalelerini ondan iktibas edecektir.

Günümüzde Takip Edilecek Metot, Rasul (s.a.v.)'in Takip Ettiği Metodun Ta Kendisidir

Bu görevi üstlenen cemaat, Rasulullah (s.a.v.)'i Medine'de İslâm Devleti'ne götürün çalışmasını iyiden iyiye araştırıp öğrenmelidir.

Evet takip edilecek metot, adım adım Rasulullah (s.a.v.)'den alınır. Davetin hükümleri bu dönemden çıkarılır. Bütün zorluklara rağmen sabırla bu metod aşılır. Davetçilerin takip edecekleri yol, kimsenin ondan bağımsız kalamayacağı bir gerçekliktir. Hani Varaka b. Nevfel Rasul (s.a.v.)'e vahiy inmeye başladığında şöyle demişti: "Onu yalanlayacaklar ve ona eziyet edecekler. Onu Mekke'den çıkarıp onunla savaşacaklar." Bunun üzerine Rasul (s.a.v.) şöyle dedi:

"Onlar beni Mekke'den süreceklez mi!?" Varaka ona; "Senden önce gönderilmiş bir Rasul yoktur ki kavmi onu bulunduğu yerden çıkarmasın." dedi. Allahu Teâla şöyle buyurdu:

"(Ey Muhammed) senden önce de Rasuller yalanlandı. Fakat yalanlandıklarına ve eziyetlerine bizden bir yardım (zafer) gelene kadar sabrettiler. Allah'ın sözlerinde (Sünnetinde) bir değişiklik olmaz. Şüphesiz Rasullerin (bu konudaki haberleri) sana gelmiştir."

Çalışma metodu Rasul (s.a.v.)'in metodunun bizzat aynısıdır. Zira o, Dâru'l Küfür olduğu halde Mekke'de yaşıyor, maksatlı bir şekilde Medine'de İslâm Devleti'ni kurmaya götüreren bir çalışmayı sergiliyordu. İslâm Devleti'nin kurulmuş olması açısından Mekke'den Medine'ye hicret aslında Dâru'l Küfürden Dâru'l İslâm'a bir intikal hareketidir.

Burada şöyle bir soru sorulabilir: Rasul (s.a.v.)'in zamanında olduğu gibi İslâm'a davetin, Mekke ve Medine diye iki merhalede mi cereyan etmesi gerekiyor?

Bunun cevabı; Rasul (s.a.v.) zamanında davet ameliyesi aşağıda görüleceği üzere iki merhalede yürütülmüştür.

1. Merhale: Gerçek şu ki, Mekke döneminde Rasul (s.a.v.)'e inen ayetlerden az bir miktarı ahkamlarla ilgili olsa da çoğu akide ile ilgilidir. Müslümanlar, inmiş olan ayetlerden daha fazlası ile mükellef değildiler. Rasul (s.a.v.) de açık ve net olarak, hikmetle, güzel öğütlerle davet etmekle, silah kullanmaya kalkışmamakla ve karşılaşabilecekleri eza ve cefaya sabretmekle emir olunmuştu.

2. Merhale: Medine döneminde Rasul (s.a.v.)'e akide ile ilgili diğer ayetler ve ahkama ait hükümlerin tamamı indi. Rasul (s.a.v.) İslâm ahkamıyla hükmetmekle emir olunmuştu. Meselâ; cezaların tatbiki, cihadın ilan edilmesi, ülkelerin fethedilmesi ve ümmetin işlerinin takibi v.b. hükümleri uygulamakla memurdur. Bu dönemde Müslümanlar bir bütün olarak İslâm'dan sorumludurlar.

Unutmayalım ki bugün biz Mekke'de olsun Medine'de olsun inmiş her hükümden yani bütün İslâm'dan sorumluyuz. Müslüman hangi hükme karşı kusur gösterirse onunla muhasebe edilecektir. Meselâ; evlenme, boşanma, alış-veriş, cihad, oruç, hacc, uyarı, toprak ve mülk edinme v.b. konulara ait bütün hükümlerden kısacası Medine'de de olsa inmiş olan bütün hükümlerden her Müslüman sorumludur. Fakat icra ve infazı halifenin mevcudiyetine bağlı olan, fertlerin ikameye güç yetiremediği bazı hükümler vardır. Kısacası cezalar veya İslâm'ı yaymanın en başta gelen yolu olan cihad, devlete ait mülkiyet hükümleri ya da Hilâfet ile alakalı hükümler sayılabilir. Ayrıca halifenin mevcudiyetine bağlı olmayan ve Müslümanın gereğini her halükarda yerine getirmesi lazım gelen hükümler de vardır ki bunların Mekke'de veya Medine'de inmiş olmasına bakılmaksızın herhangi birinde kusur gösterildi mi onunla hesaba çekilecektir. Hatta Müslüman bulunduğu yerde ferde müteallik ahkamı ikame edemiyorsa oradan hicret etmesi vacip olur. Zira Allahu Teâla şöyle buyurdu:

“Nefsine zulmedenlerin canlarını aldığıında melekler onlara, siz ne işte idiniz, derler. Onlar, biz yeryüzünde zayıf bırakılmışlardan idik, derler. Melekler de, Allah'ın arzı geniş değil miydi, hicret etseydiniz ya, derler. Onların sığınakları cehennemdir. O ne kötü bir yerdir. Ancak erkek, kadın ve çocuklardan göçe ve yolculuğa güç yetiremeyenler müstesna. Umulur ki Allah onları affeder, Allah çok affeden bağışlayandır.”

Görüldüğü gibi günümüzdeki durumumuzu Mekke, Medine diye dönemlere ayırmak asla doğru değildir. Ancak Rasul (s.a.v.)'i İslâm Devleti'ni kurmaya götüren Mekke'deki İslâm'a davette izlediği metodu onun amellerinden çıkararak kendimize esas olarak alırız.

Bu kısım Dâru'l İslâm'ı ikame ameliyesiyle alakalıdır. Diğerleri Müslümanlardan ikamesi istenen ferdi hükümlerdir ki, Müslüman Dâru'l İslâm'da da Dâru'l küfürde de olsa onları ikame ile mükelleftir.

DAR-UL İSLÂM NASIL KURULUR ?

Şimdi şeran yapılması istenen ameli sınırlandırmaya ve Daru'l İslâm'ı kurmak için takip edilmesi gereken aşamalara dönüyoruz.

Konuyu iki kısma ayırarak incelememiz yerinde olacaktır.

Birinci kısımda Rasul (s.a.v.)'in "değiştirme"deki metodunu ele alacağız.

Diğer kısımda da Rasul (s.a.v.)'in metodunu ortaya koyduktan sonra bu farziyeti yüklenen cemaat veya hizbin "değiştirme" ameliyesindeki metodunu tespit edeceğiz.

Rasulullah (s.a.v.) Zamanında Kültürlendirme Dönemi

Muhammed (s.a.v.), Rasul olarak görevlendirilir görevlendirilmez insanları İslâm'a davet etmeye başladı. Bir kısım insanlar ona inandı, bir kısmı da onu inkar etti, ona inanmadı. İslâm'ın adı Mekke'de yayılincaya kadar insanlarla konuşmasını sürdürdü. Rasul (s.a.v.) başlangıçta insanları evlerinde ziyaret ederek onları İslâm'a davet etti. Allahu Teâla'nın: "Ey örtüye bürünen! Kalk ve uyar.!" ayeti gereğince Mekke'de insanları İslâm'a açıktan açığa davet ediyor ve onları bu dinin esaslarına bağlı olarak kitleleştirip gizlice örgütlüyordu. Bunun içindir ki ashâbı kendi kavmi ve kabileleri içinde namazlarını gizleyerek kılıyorlardı. Rasul (s.a.v.) yeni dine girenlere Kur'an öğretecek birilerini gönderiyordu. Meselâ; Hattab'ın kızı Zeynep ve eşi Sa'd'e Kur'an öğretmek için Habbab b.

Eret'i gönderiyordu. Öyle ki bu çabalarla efendimiz Ömer (r.a.) Müslüman oldu. Rasul (s.a.v.) müminleri kitleleştirmek için Erkam'ın evini merkez edinmişti. Erkam'ın evini bu yeni davetin medresesi haline getirmişti. Çünkü orada onlara Kur'an okuyor onu anlayıp kavramalarına yardımcı oluyordu. Rasul (s.a.v.) çalışmasını, kendisiyle beraber olan müminleri kitleleştirmesini ve eğitmesini, Erkam b. Ebi'l Erkam'ın evinde, Allah'ın; "Emrolunduğun şeye, kafalarını çatlatırcasına davet et..." şeklinde emrinin inzaline kadar gizli tutmaya saklamaya devam etti.

Bu işe başladığında insanlarda bu daveti kabul etmeye yatkın olanları davet ediyor, davet ettiklerinin yaşlarına, makamlarına, cinsiyetlerine ve soylarına bakmıyordu. Çoğu genç olmak üzere muhtelif çevre ve mahallelerden, erkeklerden ve kadınlardan, zengin ve fakir, kuvvetli ve zayıf olmalarına bakmaksızın kırk küsur kişiyi kendisiyle beraber Daru'l Erkam'da kitle haline getirip örgütlemişti. Bu hal dinini açığa vurmakla emrolunduğu zamana kadar devam etti.

İşte bu sahabe topluluğu kültürlerinde İslâm kültürü ile olgunlaştılar, düşünüş biçimleri İslâmi düşünüş biçimi, nefsiyetleri de İslâmi nefsiyet oldu. Yetiştirdiği bu kitlenin tüm toplumu karşısına cephe alacak güce, kuvvete ulaştığından emin olan Allah'ın Rasulü, Allah'ın kitlesini açığa çıkarma emri geldiğinde onları açığa çıkardı.

Aslında İslâm'a davet işi, bi'setin ilk gününden itibaren açıktan yürütülmüştür. Yani Mekke'deki insanlar Muhammed (s.a.v.)'in ashabını kitle haline getirip onları itaatı altına koyduğunu ve Müslümanların yeni dini yüklenip omuzlamak için kitleleşmelerini insanlardan gizlediklerini biliyorlardı. Onların bu bilgileri, yeni daveti hissetmelerini, nerede toplandıklarını bilmeseler de mü'minlerin varlığını duymalarını sağlamıştır. Gerçek şu ki; Rasul (s.a.v.)'in İslâm'ı açıktan açığa ilan etmesi yeni bir şey değildir. Yeni olan şey Rasul (s.a.v.)'in hazırladığı mü'minlerden müteşekkil kitlenin ortaya çıkmasıdır.

Rasul (s.a.v.)'e Allahu Teâla'nın;

“Emrolunduğun şeye, kafaları çatlarcasına davet et, müşriklerden yüz çevir, Allah'la birlikte başka ilahlar edinip seninle alay edenlere karşı biz sana yeteriz. Onlar yakında (işin hakikatini) bilecekler.” şeklindeki sözü indiğinde, Rasul (s.a.v.) İslâm'a daveti açığa vurdu. Böylece gizlenme döneminden ilan etme dönemine geçilmiş oldu. Daveti kabule istidadı olanlara ulaşma döneminden bütün topluma hitap etme dönemine geçildi. İman ve küfür arasında çatışma, İslâm'ın sahih fikirleri ile küfrün bozuk fikirleri arasında şiddetli sürtüşmeler başladı. İkinci merhale olan toplumla kaynaşma ve düşmanla yüz yüze gelme dönemi başladı. Bütün asırlarda tahammülü en zor şiddetli merhale budur. Bu merhalede Rasul (s.a.v.)'in evi taşlandı. Ebu Leheb'in karısı olan Ümmü Cemile, Rasul (s.a.v.)'in evinin önüne pislik attığında Rasul (s.a.v.) sadece onun attığı pislikleri yoldan uzaklaştırmakla yetiniyordu. Putlara kesilen koyun işkembesini Ebu Cehil'in, üzerine atması ancak onun davetteki ısrarını ve sabrını artırıyordu. Müslümanlar tehdit ediliyor, ceza ve cefaya maruz kalıyorlardı. Her kabile içlerinde Müslüman olanlara işkence çektirip, onları dinlerinden döndürme konusunda acımasızca davranıyorlardı. İşte Bilal! İşte Ammar! Ve onun babası ve annesi (r.a.) ve daha bir çoğu tahammül ve sabır timsali şahsiyetler...

Kâfirler başlangıçta Rasulullah (s.a.v.)'in davetini Ruhban ve hikmetli sözler söyleyen Hukeman'ın işi gibi bir şey zannettiklerinden pek ilgilenmediler. İnsanların eninde sonunda atalarının dinlerine döneceklerini zannettikleri için Rasul (s.a.v.)'in davetine ciddi bir şekilde engel olmadılar. Allah'ın Rasulü'nün onların meclislerine uğradığında: "Abdumuttalib'in torunu, gökten haber alıp konuşuyormuş!" deyip geçiyorlardı. Fakat Rasul (s.a.v.) onların ilahlarından söz ederek onlara çatmaya başladığında, onu düşman kabul ederek hep beraber ona karşı çıkıp onunla mücadele etme konusunda fikir birliğine vardılar.

Onun Nübüvvet iddiasını yalanlamak onu küçük düşürmek istiyorlardı. Bunun için de alay ederek küçük düşürücü sözler sarf ederek böyle bir üslupla ondan mucize getirmesini istiyor, şöyle

diyorlardı: "Muhammed'e ne oluyor ki Safa ve Merve tepelerini altına dönüştürmüyor! Veya ona gökten yazılmış bir kitap inmiyor! Neden Cibril ona yardım etmiyor! Neden ölüleri diriltmiyor! Düşmanca inatları böyle uzayıp gidiyordu. Rasul (s.a.v.) de insanları Rablerine çağırmaya devam ediyordu. Onu davetten alıkoymak için ona tabi olanlara kuru iftiraya, bühtan ve yaygaralara, eziyet ve işkencenin bütün yollarına baş vurdular. Ancak bütün bunlar Rasul (s.a.v.)'in Allah'ın ipine sımsıkı sarılıp tutunmasını artırmaktan başka bir işe yaramadı. O gittikçe daha fazla aşkla şevkle Allah'a çağırmaya davet etti.

Rasul (s.a.v.)'e ait haberler, maruz kaldığı eziyetlere karşı gösterdiği tahammül ve davet ettiği şeyle alakalı bilgiler kabileler arasında yayıldıkça yayıldı. Yarımada İslâm kendi adından söz ettirerek yayıldı. Gelen giden atlılar süvariler, ondan konuşup haberlerini getirip götürüyorlardı. Haram ayları dışında Müslümanların insanlarla kaynaşıp onlarla konuşma şansları yoktu. Zira Rasul (s.a.v.) de bu aylarda Kâbe'ye gelerek Arapları Allah'ın dinine davet ediyor, sevap karşılığında onları cennetle müjdeliyor, günahlarından dolayı onları cehennemle uyarıyordu.

Rasulullah (s.a.v.) Zamanında Kaynaşma Dönemi

Kureyş'in İslâm'a davet hadisesiyle çatışması gayet tabidir. Çünkü Rasulullah (s.a.v.) onların karşısında seferber olmuş ve kararlı bir kitle ile çıkmıştı. Ayrıca davet hadisesi bizzat Kureyş'i ve Mekke toplumunu karşısına almıştı. Onlar Allah'ı birmeye ve yalnız O'na ibadet etmeye ve O'nun dışındaki her şeyden uzak durmaya, hayatlarını yönlendiren bozuk nizamdan vazgeçmeye davet ediyorlar ve tapındıkları ilahlarını ayıplayarak sefil ve düşük hayatlarından dolayı onları kınıyorlardı. Zira zalimce bir hayat yaşıyorlardı. Rasul (s.a.v.) haklı olarak onlara saldırırken onlar yalan ve iftiralarla karşılık veriyorlardı. Fakat yine de onları doğrudan doğruya, eğmeden, bükmeden, yumuşatmadan, karşılık

beklemeden, onlara meyletmeden ve yağcılık yapmadan onları İslâm'a davet ediyordu. Bütün bu tavırları karşı karşıya kaldığı yalanlama, düşmanlık, iftira, soyutlanma v.b. onca işkencelere rağmen sergiliyordu. Her şeye rağmen o insanlara ulaşıyor ve İslâm yayılmaya başlıyordu.

Amcası ve eşinin vefat hadiseleri vukuu bulup Kureyş'in baskıları artınca, kuvvet, yardım ve güç elde etmek için Taif'e gitti. Onlardan Müslüman olup ellerindeki güçlerini İslâm adına kullanmalarını istedi. Fakat çok kötü bir şekilde onu reddettiler. Hatta o gün Mutim b. Adiyî'nin verdiği emanla ancak Mekke'ye girebildi. Kureyş'in ona yönelik baskıları arttıkça artıyor, ona gittikçe daha çok kötülük yapıyorlardı. İnsanların onu dinlemelerine engel oluyorlardı. Fakat bütün bu engellemeler onu davetinden alıkoymadı. Haram aylarda kabilelere İslâm'ı anlatmak için var gücüyle kendini davete vermişti. Onları İslâm'a çağırıyor, kendisinin Allah tarafından gönderilmiş Nebî olduğunu söylüyor ve kendisini tasdik etmelerini onlardan istiyordu. Amcası Ebu Leheb de onun peşinden dolaşıp onu yalanlıyor, insanları onu dinlememeleri hususunda uyarıyor, onları etkileyip insanların ondan uzaklaşmasını sağlıyordu. Kinde, Kelb, Beni Huneyfe, Beni Amr b. Sa'saa kabilelerinin çadırlarına giderek onları davet etti. Fakat onu dinleyen olmadı. Hatta bazıları onu çok çirkin bir şekilde reddediyordu. Rasul (s.a.v.)'e yardım eden her kabilenin Kureyş'in düşmanlığını, karşı olanın ise dostluğunu kazanacağını gören kabileleri Allah'ın Rasulü'nden daha fazla yüz çevirmeye başladılar. Kabilelerin ondan yüz çevirmesi, teker teker bütün insanlar üzerinde etkili olmuştu. Neticede Rasul (s.a.v.)'in yalnızlığı artmış, daveti de Mekke'deki zor günlerini yaşıyordu. Küfür ve inat Mekke toplumunu adeta dondurmuştu. Sahabeye yapılan eziyetler daha da şiddetlenince Abdurrahman b. Avf, bazı sahabelerle Rasul (s.a.v.)'e gelerek silah kullanmak için izin istedi ve şöyle dedi:

"Ey Allah'ın peygamberi, biz müşrik iken kuvvetli idik, Müslüman olduk güçsüz düştük." Bunun üzerine Rasul (s.a.v.) onları silah kullanmaktan men ederek şöyle dedi:

“Ben affetmekle emrolundum, kavmimi öldürmekle değil.”

İşte Rasul (s.a.v.) birbirini takip eden iki dönemi Mekke'de böyle geçirmişti.

-- Eğitim ve kültürlendirme, fikrî ve ruhi olarak hazırlama dönemi. Bu dönem fikrin mefhumlaştığı, şahsiyetlerde etkin bir hal aldığı ve onun etrafında kitleleşmenin gerçekleştiği dönemdir.

-- Daveti yayma ve düşmanla yüz yüze gelme dönemi. Bu dönem, fikirlerin, onu toplumda müdafaa edebilecek bir güce aktarılması dönemidir. Zira bu sayede onun hayat mücadelesinde tatbik edilmesi, toplulukların ona iman etmesi, onu anlamaları, onu yüklenmeleri ve onu tatbik etme yolunda düşmanla yüz yüze gelmesi söz konusu olabilecektir.

İlk dönem, insanların İslâm'a davet edilmesi, fikirleriyle kültürlenmesi, hükümlerini öğrenmesi ve gücü yetenin İslâm akidesi esasına binaen kitleleşmesi dönemidir. Bu dönem gizli kitleleşme dönemidir. Zira Rasul (s.a.v.), İslâmî fikirlerle kültürlendirmesi için dine yeni girenleri Daru'l Erkam'da topluyor, onları kitleleştirip onların imanlarını artırarak aralarındaki bağı gittikçe artırıyor.

Üstlendikleri davanın önemini gün geçtikçe daha da iyi kavıyorlar ve uğrunda hayatlarını feda etmeye hazır hale geliyorlardı. Bu dava onların sinelerine öylesine ekilmişti ki İslâm, damarlarında dolaşan kan haline gelmişti. Kendileri de adeta yürüyen İslâm haline geldiler. Bunun içindir ki onlar kendilerini ne kadar gizleseler, kitleleşmeleri ne kadar gizli olsa ve kitlelerini gizlemeye ne kadar hırs gösterecekler de daveti nefislerinde hapsedemiyorlardı.

Güvendiklerine ve daveti kabul etme yeteneği olan yakınlık duydukları kimselere daveti anlatmaya başladılar. Böylece insanlar onların mevcudiyetlerini ve davetlerini fark ettiler. Davet başlangıç noktasından çıkıp bütün insanlara muhatap olma imkanına kavuştu. Böylece ilk dönem son buldu. Bu dönem gizli kitleleşme ve kültürlenme dönemi idi.

Sonra, insanlara İslâm'ı anlattıkları, onu kabul edip bağrına bastıkları, onu hayatlarının bir parçası durumuna getirdikleri ya da

onu reddedip ona karşı fikirleriyle mücadele verdikleri, onunla çatıştıkları, karşılıklı etkileşme ve yüz yüze gelme dönemi olan başka bir dönem başladı. Bu çatışma, küfrü ve fesadı hezimete uğratan, imana ve salaha güç ve kuvvet kazandıran bir durumu meydana getirerek sahil fikrin zaferiyle sonuçlandı. İşte etkileşim böyle oldu. Bu etkileşim döneminde iman ile küfür, Müslüman ile kâfir yüz yüze geldiler. Bu karşı karşıya geliş, Rasul (s.a.v.)'in İslâm'a daveti güpegündüz açıktan açığa, gayet kararlı bir şekilde açık ve net olarak ortaya koymasıyla başlamıştır. Tevhide davet eden, şirk ve putperestlik fikirlerine hücum eden, akletmeden atalarını taklit etmelerini kınayan ve yerin dibine geçiren, ölçüde ve tartıda hile yapan, bozuk alış-veriş ve sosyal münasebetlerine hücum eden ayetler inmeye başladı. Rasul (s.a.v.) de insanlarla gruplar halinde konuşarak onları Müslüman olmaları ve onu kuvvetlendirmelerini talep ediyordu. Bu yüzden Kureyş ve Rasul (s.a.v.) arasında düşmanlık gittikçe arttı. Davet, evlerde, mahallelerde ve Daru'l Erkam'da yapılan halkalardan yerleşik toplu kültürleşmeye, kendilerine yakınlık duyulan kimselere davetin götürülmesinden tüm insanlara götürüldüğü bir döneme geçildi. Tüm topluma yönelik davet ve kültürlüleştirme Kureyş'i etkiledi. Öyle ki onların yaklaşmakta olan bir tehlikeyi hissedip İslâm'a olan kinleri daha da arttı. Muhammed (s.a.v.)'e ve davetinin kökünü kazıyamasalar da onu engelleyecek ciddi adımlar atmaya başladılar. Ancak artık bizzat davayı yüklenen etkin bir cemaat vardı. Bütün insanlar İslâm'ın söylemini duymuş, Allah'ın dinine olan davet, bütün Mekke ahalisi arasında yayılmıştı. Erkek olsun kadın olsun insanlar İslâm'a girdiler. Toplumsal davet, onu en geniş bir ufka taşıyordu. Bu davayı taşıyanlar bu uğurda çeşit çeşit eza ve cefaya maruz kalsalar da davalarından vazgeçmiyorlardı. Rasul (s.a.v.)'in Mekke'ye çöken karanlığa, kasvete ve zulme saldırması, küfür fikirlerinin ve amellerinin iç yüzünü ortaya koyması, Kureyş liderlerinin gönlünde tutuşan ateşi körüklüyordu. Doğrusu bu merhale Rasul (s.a.v.) ve ashabı için en zor merhale oldu.

Unutmayalım ki, kültürlenme döneminden etkileşim dönemine geçiş süreci maharet, sabır ve çok dikkat isteyen bir süreçtir. Zira

etkileşim dönemi dönemlerin en zor olanıdır. Kaldı ki bu, doğabilecek sonuçları ve durumları hesaba katmayacak bir mazeret, cesaret ve sabrı gerektirir. Öyle ki müslümanlar dinlerine ne kadar bağlı oldukları konusunda bir imtihana tabi tutulmuşlardır. Böyle bir dönemde iman ve onu taşıma gücü ve nefislerde olanın gerçek yüzü ortaya çıkar.

İşte Rasul (s.a.v.) ve ashabı eza, zulüm ve haksızlıklara böyle göğüs gerdiler. Onlardan bazıları dini için çıkıp Habeşistan'a hicret ettiler. Bazıları işkence altında can verdi, bazıları da tahammül etti dayandı. Mekke toplumunun değişmesi için bu durum bir müddet devam etti. Fakat eziyet ve işkencenin şiddeti bununla kalmadı. Araplardan çoğu başlangıçtaki durumda donuklaşıp imana gelme konusunda bir adım bile ilerlemiyorlardı. Çünkü onlar Kureyş'i kızdırmamaya dikkat ediyorlardı. Çalışmalar İslâm'ı tatbik dönemi olan üçüncü döneme geçiş için devam ediyordu. Bu da muhtemelen Mekke dışında olacaktı. Zira Rasul (s.a.v.) Allah'tan inen dini insanlara açıklamak için yardım ve kuvvet talep etmek için yolculuklara çıkıyordu.

Rasulullah (s.a.v.) İslâm'ı Kabilelere Arzediyor

Bilindiği gibi Rasul (s.a.v.)in amcası Ebu Talib ve eşi Hatice (r.a.), aynı yılda öldüler. İkisinin ölümü Rasul (s.a.v.)'e yönelik baskıları artırdı. Amcasının ölümünden önce yapmadıkları eziyetleri yapmaya imkan buldular. Onun başına toprak serpecek kadar ileri gittiler. Zira Rasul (s.a.v.) şöyle demiştir:

“Ebu Talib'in ölümüne kadar Kureyş beni kızdıracak bir şey yapmadı.”

Ebu talib ölünce Rasul (s.a.v.) kavmine karşı yardım ve kuvvet elde etmek için Taif'e gitti. Sakif kabilesinin reisleri ve eşrafları ile görüşmek, kavminden muhalif olanlara karşı İslâm'ı ikame etme hususunda kendisine yardım etmeleri isteğinde bulunmak üzere

getirdiği dini onlara arz etti. Rasul (s.a.v.) Taif'e gelişini gizlemelerini istemesine rağmen onun davetini geri çevirip kavmine de gelişini ve niyetini haber verdiler. Bunun içindir ki ancak Mut'im b. Adiy'in emarıyla Mekke'ye girebildi.

Bundan böyle Rasul (s.a.v.) Mekke'ye gelen kabilelerin konakladıkları yerlere gelerek onlara:

“Ey filan oğulları, ben Allah'ın size gönderdiği elçiyim. Yalnız Allah'a ibadet etmenizi, O'na hiç bir şeyi ortak koşmamanızı, Allah'ın dışında O'na eş değerler kıldığınız bütün bu taptıklarınızdan uzaklaşmanızı, bana inanmanızı, beni doğrulamanızı, Allah'ın beni kendisi için gönderdiği şeyi size açıklamam için bana yardım etmenizi emrediyorum” deyip duruyordu. Amcası Ebu Leheb arkasından dolaşp onu reddedip yalanlıyordu. Kimse Rasul (s.a.v.)'in davetini kabul etmiyor, şöyle diyorlardı: "Kavmin sana uymayacak kadar seni tanıyor." Ona karşılık veriyor, onunla mücadele ediyorlardı. O da onlara şöyle diyerek Allah'a davet ediyordu:

“Ey Allahım, istersen durumun böyle olmamasını sağlayabilirsin.”

İbni Hişam'ın Siretinde bu konu ile ilgili şöyle denilmektedir: "Ez-Zühri anlatıyor: Rasul (s.a.v.) Kinde kabilesinin konakladıkları yerlere gelerek kendini onlara takdim etti, geri çevirdiler. Kelb kabilesine geldi, onlar da kendilerine arz olunanı kabul etmediler. Beni Huneyfe'ye gelerek onlardan yardım, güç ve kuvvet talep etti. Araplardan onlar kadar çirkin bir tarzda daveti reddeden olmamıştı. Amr b. Sa'sa oğullarına gelerek onları Allah'a çağırıp kendini onlara takdim etti. Beyhâre b. Firas denilen bir adam ona şöyle dedi: "Vallahi şu Kureyş gencine sahip olsam, bütün Araplara hakim olurum." Ardından Rasulullah'a yönelerek, "Sana işin için yardım etsek ve Allah da seni muhaliflerine üstün kılsa senden sonra yönetim elimize geçer mi?! Ne dersin?!" dedi. Bunun üzerine Rasul (s.a.v.); "Hüküm Allah'ın, onu dilediğine verir." diyerek karşılık verince, Beyhare; "Senden sonra yönetim bize geçmeyecekse

neden senin için boyunlarımızı Arapların kılıçlarına hedef yapalım. Senin işinden bize ne?" dedi."

Tıpkı bunun gibi, Rasul (s.a.v.) haram aylarında insanlar bir araya geldiklerinde kabilelere gidip onları Allah'a ve İslâm'a davet ediyordu. Peygamberliğini, getirdiği hidayeti ve rahmeti onlara arz ediyordu. Araplardan kendisine geldiğini duyduğu hiç kimse yoktur ki Rasul (s.a.v.) onu karşılamasın, onu Allah'a davet etmesin ve kendisine ineni ona takdim etmesin, sunmasın.

Rasul (s.a.v.)'in gittiği ve onları İslâm'a davet ettiği ve kendini onlara arz ettiği ancak kendisini reddeden kabilelerin isimleri şunlardır: 1- Beni Amr b. Sa'sa, 2-Muharrib b. Hasfe, 3-Fezara, 4-Ğassan, 5-Mürre, 6-Huneyfe, 7-Süleym, 8-Abes, 9-Beni Nadra, 10-Beni Bükea, 11-Kinde, 12-Kelb, 13-El-Haris b. Ka'b, 14-Uzre, 15-El-Hudareme. Bu isimler, İbni Sa'd'ın Tabakatına göredir.

Medine Halkının Daveti Kabul Etmesi

Rasul (s.a.v.) her yıl Mecenne, Ukaz, Mina panayırlarında kabilelere giderek, kendisini onlara takdim ve onları Allah'a davet edip, Allah'ın risaletinin amacına ulaşmasını, icabet edenlerin cennete girmesini sağlamak için daveti ikame etmeye devam edip durdu. Ne var ki Araplardan hiç bir kabile buna icabet etmediği gibi ona eza ve cefa edip kötü sözler sarf ettiler. Ta ki Allah vadini yerine getirmek için dinine yardım edip nebisine zafer verene ve onu Ensar'dan saçlarını tıraş etmiş bir gruba yönlendirene kadar. Rasul (s.a.v.) onların arasına oturdu, onları Allah'a davet etti ve onlara Kur'an okudu. Onlar da Allah ve Rasulü'ne olumlu cevap verdiler. Koşuşup, iman edip onu tasdik ettiler.

Bilahare Medine'ye geri döndüler ve kavimlerini İslâm'a davet ettiler ve bir kısmı müslüman oldu.

Ertesi yıl ziyaret ve ticaret mevsimi gelip çattığında Evs ve Hazreç kabilelerinden Müslüman olanların sayısı on ikiye ulaşmış olduğu halde Akabe'de Rasul (s.a.v.)'le görüştüler. Bu Birinci Akabe Biatıdır ki buna "Bey'atü'n Nisa" adı verilmiştir. Onların talebi üzerine Rasul (s.a.v.) Mus'ab b. Umeyr'i onlarla birlikte gönderdi. Onlara Kur'an'ı okumasını İslâm'ı öğretmesini ve dinde anlayış sahibi kimseler haline getirmesini emretti. Mus'ab (r.a.) Kur'an okuyucusu manasında "Okuyucu" diye anılmıştır. Onun evi Es'ad b. Zürare'nin eviydi. Sonra Üseyd b. Hudayr ve Sa'd b. Muaz ile konuştu ve her ikisi de iman ettiler. Onlar kavimlerinin reisi idiler. Sa'd b. Muaz Müslüman olunca kavmine şöyle dedi: "Beni nasıl bilirsiniz? Sizi nasıl yönetiyorum?" Kavmi dedi ki: "En doğru görüşlü olanımız ve en temiz olanımızsın." Bunun üzerine Muaz (r.a.) onlara şöyle dedi: "Sizden erkek olsun kadın olsun, akşama kadar Allah ve Rasulü'ne iman etmeyen ile konuşmayı kendimi haram kılıyorum." Akşama kadar herkes Abdül Eşhel (r.a.)'ın evine gelerek Müslüman oldu.

Akabe Biatı

Ardından Mus'ab Mekke'ye döndü. Zira Ensar'dan bir grup, hac mevsimi geldiğinde müşrik olan kavimleriyle birlikte yola çıkıp teşrik günlerinin ortalarında Rasul (s.a.v.) ile Akabe'de görüşmeyi kararlaştırdılar. İki kadın olmak üzere yetmiş üç kişi oldukları halde Rasul (s.a.v.) onlarla bir araya geldi. Beraberinde yalnızca amcası Abbas vardı. Esad b. Zürare ilk söz hakkının Rasul (s.a.v.)'in amcası Abbas'ın olduğunu belirtti. Bunun üzerine şöyle dedi: "Ey Hazreç topluluğu! Herhalde siz Muhammed'i neden buraya çağırdığınızı biliyorsunuz. Şüphe yok ki Muhammed, aşıreti içinde en izzet ve şerefli olanıdır. Vallahi ona bir zarar gelirse, bizden ona inanan inandığı için, ona inanmayan da kendi şerefi için muhakkak ona yardım edecektir. Kaldı sizden başka diğer insanlar onu reddettiler. Eğer siz kuvvet ve mücadele ehli, harp etmeyi bilen, Arapları yek vücud olarak karşısına almaktan korkmayan bir kavim iseniz bir

diyeceğim yok. Kararınızı gözden geçirin, aranızda tartışın. Sonra dağılıp gitmeyeziniz! Zira sözün en iyisi doğru olanıdır."

Bunun üzerine Medine'liler şöyle dediler: "Dediğini duyduk! Ey Allah'ın Rasulü! Kendin ve Rabbin için dilediğini bizden iste."

Rasulullah (s.a.v.) söz aldı, Kur'an okudu, Allah'a dua etti, İslâm'ın yüceliğinden bahsetti. Yalnızca Allah'a ibadet edip, O'na hiç bir şeyi ortak koşmamayı şart koştı. Sonra şöyle buyurdu:

"Çocuklarınızı ve kadınlarınızı nasıl koruyorsanız beni öyle korumak üzere bana biat ediyor musunuz?" Berae b. Ma'rur onun elini tutarak şöyle dedi: "Seni hak üzere Nebî olarak gönderene and olsun ki çoluk çocuğumuzu koruduğumuz gibi seni koruyacağız. Evet sana biat ettik. Ey Allah'ın Rasulü! Allah'a yemin olsun ki biz savaşıla büyümüş, zırh ve silahla çokça haşır neşir olmuş bir kavimiz ki bu özellik bize büyüklerimizden kaldı. Onlara da büyüklerinden kalmıştı."

Bu arada Ebu Heysem b. et-Tayhan ve Berae söz aldılar. Berae şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasulü, bizimle bir takım insanlar arasında - yani Yahudiler- buğz ve öfke var. Biz onlardan çok adam asıp kestik. Şu anda biz sana yardım etsek ve Allah da sana yardım edip sana zafer verse bizi düşmanlarımızla baş başa bırakıp kavmine döner misin?! Ne dersin böyle bir şey olmasını umuyor musun?" Bunun üzerine Rasul (s.a.v.) tebessüm etti, sonra şöyle dedi:

"Hayır! Bilakis kana kan! Talana talan!! Ben sizdenim siz de benden, sizinle savaşanla savaşır, sizinle iyi geçinenle iyi geçinirim."

Sonra Abbas (r.a.)'a dönerek: "Mallarımız talan olsa, büyüklerimiz öldürülse de biz ona biat ediyoruz" dediler. Ardından Berae şöyle seslendi: "Ey Allah'ın Rasulü elini uzat." Sonra yetmiş küsur kişi Rasul (s.a.v.)'in elini sıkarak ona biat ettiler. Topluluk biat edip tamamlanınca, şeytan Akabe'nin yükseklerinde duyulan en yüksek sesiyle şöyle bağırdı: "Ey uyusuk ahali! Muhammed'den ve dinini

terk eden bir grup adamdan haberiniz var mı?! Onlar sizinle savaşmak üzere birleştiler." Rasul (s.a.v.) onlara dedi ki:

"İsa (a.s.)'ın Havarilerinin kefil oldukları gibi siz de kavmine kefil olmak üzere içinizden on iki kişiyi temsilci seçiniz. Ben de kavmime kefilim." Hemen on iki tane kefil gösterdiler. Böylece yüksek iman atmosferinde biat tamamlandı. Hatta Abbas b. Ubade Rasul (s.a.v.)'e şöyle demişti: "Seni hak ile gönderene and olsun ki eğer istiyorsan hemen yarın Mina'da bulunanlara kılıçlarımızla saldıralım." Rasul (s.a.v.): "Henüz bununla emrolunmadık. Şimdilik kafilenize geri dönün." dedi.

Ziyaret mevsimi sona erip biat eden topluluk Mekke'den ayrılıp biat haberi Mekkelilere ulaştığında çıldırdılar. Bu konuda İbni Sa'd Tabakat'ında Urve'den, o da Hz. Aişe'den (r.anha) rivayetle şöyle demektedir: "Yetmiş kişi Rasul (s.a.v.)'e biat ettiğinde şüphesiz onu sevindirmişti. Zira Allah savaş ehli, saygın ve cesur bir kavmi ona yardımcı kılmıştı. Ne var ki müslümanlara yapılan eziyetler daha da artmaya başladı. Rasul (s.a.v.)'in ashabı eziyetleri şikayet edip hicret için izin istediler. Ardından Rasul (s.a.v.) hicret edilecek yurtlarının Yesrib (Medine) olduğunu onlara haber verdi. Artık dileyen çıkıp oraya hicret ediyordu. Rasul (s.a.v.) şöyle demişti:

"Rüyamda Mekke'den hurma bahçelerinin bulunduğu bir yere hicret ettiğimi gördüm. İlk oranın Yemame veya Hecer olduğunu düşündüm. Meğer orası Yesribmiş."

Şüphesiz Rasul (s.a.v.)'in kabilelerden nusret talep etme girişimleri, Birinci ve İkinci Akabe Biatı, bu dine yardım edecek güçlü ve kuvvetli bir oluşumu meydana getirmek içindi. İş sadece İslâm'a davet, yapılan işkence ve eziyetlere tahammül etmekten ibaret değildi. Bilakis Müslümanların kendilerini müdafaa için bir kuvvetin bulunması da işin bir parçasıydı. Ayrıca uzakmış gibi görünse de İslâm'ı toplum hayatında tatbik edecek ve İslâm'ı tüm insanlık alemine taşıyacak olan İslâm Devleti'nin kurulmasını sağlayacak olan ilk çekirdek güç ve köşe taşı oluşturulmaya sebep olacak bir nusret gerekiyordu. Öyle bir güç ve kuvvet lazımdı ki, İslâm'ı

koruyacak ve Allah yolunda önüne çıkacak her engeli aşarak onu yayacak. İşte bu minval üzere malı, vatani, eşi, akrabayı terk etme pahasına hicret hadisesi vukuu buldu. Medine'ye hicret, Habeşistan'a hicretten tamamen farklı bir yapıya sahipti.

Habeşistan'a hicret, dinlerinden dolayı maruz kaldıkları baskılardan ve başlarına bir musibetin gelmesinden korkarak ferdi bir çıkış niteliğindedir. Allah, Habeşistan'a hicreti Mekke'de işkence gören müslümanlara bir rahatlama ve bir hava değişimi kılmaştı. Uzun süre orada kalacak durumda değillerdi. Bilakis daveti yeniden daha canlı ve zinde bir şekilde yüklenmek için kendilerini orada bir süre hazırladılar. Muhacirlerin gittikleri ülkedeki nizamla rağmen attıkları hiç bir adım yoktur ki asıl yerdeki yönetimin değişmesine katkısı bulunmasın. Ta ki bu sayede daveti daha iyi yüklenebilsinler.

Medine'ye Hicret

Medine'ye hicretle, bir yapının yani İslâm Devleti'nin kurulmasından sonra davet ameliyesi, sözlü anlatım, sabır ve tahammül evresinden, infaz devresine geçiş tamamlanmıştır. Hicret, Daru'l küfürden Rasul (s.a.v.)'in Medine'de kurduğu Daru'l İslâm'a intikal hareketidir. Zira orada İslâm, bir devlet halinde İslâm'la hükmetme, onu pratikte ortaya koyarak ona davet etme, kötülük ve taşkınlıklara karşı maddi kuvvetle onu himaye etme işlemi ile tamamıyla bambaşka bir şekilde yüklenilecekti.

Rasul (s.a.v.) Medine'ye ulaştığında büyük bir topluluk onu karşıladı. Yaptığı ilk iş, mescidin temelini atmak oldu. Zira mescit hem bir namazgah hem de istişare, Müslümanların işlerini yönetme ve aralarında hükmetme yeri idi. Medine'de savaş hazırlıkları atmosferi başlatıldı. Bir seriye teşekkül ettirilip komutanı tayin edilerek Medine dışına gönderildi. Ayrıca Yahudilerle bir anlaşma imzalandı. Kısaca söylemek gerekirse, Rasul (s.a.v.) Medine'de bir devlet başkanı gibi davranıp hükmetmeye başladı.

İşte bütün bu anlatılanlar Rasul (s.a.v.)'in Daru'l İslâm'ı kurana kadar yaptıkları işler idi. Öyle ise Rasul (s.a.v.)'in yaptıklarından yola çıktığımızda bize düşen nedir?

Gerçek şu ki; biz Rasul (s.a.v.)'in hal tarzıyla mukayyetiz. Onun gidişatını, izini takip etmemiz şer'i bir vecibedir. İslâm Devleti'ni kurmak için çalışmak farz olunca, Rasul (s.a.v.)'in izlediği metodu takip etmek de farz olacaktır. Zira onun herhangi bir hükmü açıklayıcı fiilleri, açıklanan meselenin uyulmasını zaruri kılar. Bir vacibin eda keyfiyetini gösteren fiilleri aynen takip etmek de vaciptir. Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır: "De ki; İşte benim yolum! Ben ve bana tabi olanlar bir basiret üzere (sizi) Allah'a davet ediyoruz."

Binaenaleyh bize düşen İslâm'a davet yolundaki çalışmamızı Rasul (s.a.v.)'in yaptığı gibi iki döneme veya merhaleye taksim etmektir.

- Kültürlendirme ve yapılanma merhalesi,
- Mücadele ve yüz yüze gelme merhalesi.

Rasul (s.a.v.) birinci merhalede ne yapmışsa bizim de onu yapmamız gerekmektedir. Bunun için önce daveti kabul edip onun zorluklarını yüklenmeyi kabul eden kişilere yerleşik İslâm kültürünün verilmesi ve onlarda seçkin bir İslâmi şahsiyetin oluşturulması hedeflenir. İslâmi şahsiyet ise aydın bir İslâmi düşünüş biçiminin ve seçkin İslâmi nefsiyetin oluşturulmasıyla gerçekleşir. Bunları yapabilmek için ise yerleşik halka davet çalışması yapılır. Tıpkı Rasul (s.a.v.)'in kendisinde hayır umduğu kimseleri, toplumdaki mevkesine ve yaşına, cinsiyetine ve soyuna bakmaksızın davet edip onları kitleleştirmesi gibi. Kitlede şu özellikler tahakkuk edene kadar bunu yapmaya devam edilir.

- İçerisinde buldukları bozuk ortama direnebilecek bir seviyeye gelinceye, nefsiyetleri ve düşünüş biçimleri İslâm oluncaya kadar İslâmi kültürde olgunlaşmak.

- Daveti kendi nefislerinde hapsetmeye takat getiremedikleri bir hale gelmeleri. Böylece kendilerinden hayır umdukları ve yakın

gördükleri kimselerden başlamak suretiyle çemberi gün be gün genişleterek benimsedikleri İslâm kültürünü başkalarına götürme arzu ve isteğinde olurlar.

- Böylece insanlar onların davetlerini, varlıklarını ve toplantılarını hissedecek bir duruma gelene kadar.

Rasul (s.a.v.)'in davetinin ilk aşamasında bulunan bu üç özellik bizde de var olunca ikinci döneme geçiş yapabiliriz.

İşte bu merhalede bizim Rasul (s.a.v.)'in yaptığı gibi daveti açıktan açığa yapıp onu mevcut olan topluma beyan edip, toplumun fikirleriyle, adetleriyle, nizamlarıyla çarpışarak, hatalarını ve bozukluklarını ortaya çıkarıp göstererek buna karşı İslâm'ın fikirleri, mefhumları ve nizamlarının üstünlüğünü gün gibi ümmetin anlayışına sunmamız gerekmektedir. Rasul (s.a.v.)'in yaptığı gibi eğmeden, bükmeden, kismadan ve yamultup yumultmadan, yağcılık yapmadan, örfleri, gelenekleri, dinleri, yöneticileri ve ideolojileri hesaba katmadan bütün cesaret ve kuvvetlerimizle apaçık bir şekilde İslâm'a davet etmemiz lazımdır. İnsanların olumlu veya olumsuz karşılamalarına, geleneklerine göre hareket edip etmediklerine, daveti kabul edip etmediklerine bakmadan yalnızca İslâm düşüncesinin mutlak egemenliğini dikkate alarak daveti taşımamız lazımdır. Bilakis İslâm'ın esaslarına tutunup başkalarını o istikamette değiştirene kadar ısrar ve sabır içinde olmalıyız. Bu davetimize karşı mevcut otoriteyi elinde tutanların yapacakları engellemeler -Rasul (s.a.v.) zamanında onu engelledikleri gibi- bizim siyasi olarak onlarla yüz yüze mücadele etmemizi gerektirir. Bu da tıpkı Rasul'ün yaptığı gibi onların ayıplarını, yönetimlerinin iç yüzünü yöneticilikteki beceriksizliklerini ortaya çıkarmak suretiyle olur. İşte Kur'an'dan buna bir örnek. Haşim oğulları arasında şerefli bir konumunun olmasına rağmen bakın Kur'an, Ebu Leheb'in adını zikrederek nasıl saldırıyor:

“Ebu Leheb'in iki eli kurusun! Kurudu da! Onun malı ve kazancı ona bir fayda vermedi. Alevli bir ateşe atılacaktır.”Kur'an böyle bir

taarruzu ve tehdidi Mahzum oğullarının efendisi, Velid b. Muğire'ye de yapmıştır. Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır:

“Tek olarak yaratıp kendisine geniş servet ve gözü önünde duran oğullar verdiğim kendisi için (nimetleri) ayakları altına serdiğim kimseyi bana bırak.”

“Ben onu Sekara (cehenneme) sokacağım.”

“...Bütün bunlardan sonra bir de soysuzlukla damgalanmış.”

Ayrıca Ebu Cehil hakkında ayette şu ifadeler yer almaktadır:

“Hayır! Eğer (yaptığına) son vermezse derhal alnından yakalar cehenneme atarız. Çünkü o yalancı günahkar bir alındır.”

Demek ki daveti yüklenmemiz, Rasul (s.a.v.)'in başkalarının hidayeti için gösterdiği hırs ve iştiyakı göstermemizi gerektirmektedir. Nasıl Rasul (s.a.v.) bu merhalede onların akidesi ve gayesi olması için İslâm akidesini onlara hırsla anlatıyorduyorsa bizim de bu daveti, onların dünya ve Ahiret saadetleri için yüklendiğimize kanaat getirmelerini istiyoruz.

Bu şekildeki bir amansız mücadele Rasul (s.a.v.) döneminde olduğu gibi beraberinde reddedilmeyi, engellemeyi, yalanlanmayı, düşmanlığı, iftiralari, ilişkileri koparmayı getirebilir. Bütün bunlar bugün de olacaktır.

Sahabe (r.a.)'ın silaha başvurma ihtiyacını duyup Rasul (s.a.v.)'e gelerek bu konuda talepte bulunmaları ve Rasul (s.a.v.)'in;  “Ben affetmekle emrolundum, kavimle savaşmakla değil” diyerek onları engellemeleri bizim de yönetimi elde etmek için nusret talebinde bulunmadan silaha başvurmamamız gerektiğini göstermektedir.

Rasul (s.a.v.)'in daveti üçüncü döneme taşınması için -ki bu dönem İslâm'ı metoduyla hakim kılma imkanını elde etme dönemidir- nusret (yardım) talep etmesi gibi bizim de metoduna uygun olarak İslâm'ı hakim kılıp onu ikame etme imkanına kavuşmak için nusret talep etmemiz gerekmektedir. Zira Rasul (s.a.v.)'in fiillerinde bunu açık görmektediriz.

Nusret Talep Etmek

Metot hükümlerinden çok önemli olan bir hüküm olan "nusret talep etmek" hadisesinin üzerinde biraz durmamız gerekmektedir. Bu konuya biraz değinip bize gerekli olanı kısaca ele almak istiyoruz. Özellikle İslâm Devleti'ni kurmaya çalışan kimsenin "nusret talep etme" meselesini küçümsemesi düşünülemez. Adeta ölçüsü olmayan bir ayrıntı veya kendisiyle amel edilmeyecek derecede senedi zayıf bir haber olarak ele alamaz. Buna rağmen ne yazık ki bir takım insanlar hadlerini aşır rahatlıkla bu mevzudaki ahkâma ve bu ahkâmla amel edenlere saldırıyorlar. Kaldı ki Rasul (s.a.v.)'in sireti, dikkate alınmayacak ufak ihtilaflar dışında tümüyle bunun vakiasını göstermektedir. Diğer taraftan siyer kitapları günümüz cemaatlarından hiç birine güven vermemektedir. Siyer kitaplarında ve bizzat Kur'an'da; "bağırına bastılar"ve "yardım ettiler"ifadesi geçtiği halde ve Kur'an onları övmek maksadıyla ve onları en belirgin özellikleriyle, vasıflarıyla vasıflandırıp isimlendirerek onlara "Ensar" adını vermiş olması göz ardı edilebilmektedir.

Gerçek şu ki; Rasul (s.a.v.)'in siretine bakan kimse onun kuvvet sahibi önderlerden nusret talep ettiğini görür. Kaldı ki o bu talebinde defalarca çok çirkin bir şekilde geri çevrildiği halde ısrarla nusret talep etmeye devam etmiş, aralıksız bunu tekrarlamıştır. İbni Sa'd Tabakatı'nda Rasul (s.a.v.)'in yardım talep ettiği on beş kabile ve aşiret ismini vermektedir. Bu denli ısrar, eğer bir şeye delalet ediyorsa o da apaçık bir şekilde "nusret talep etme"nin bilfiil Allah'ın Rasulü'ne bir emir olduğudur. "Nusret talep etme" işine olumlu cevap verenleri "Ensar" diye isimlendirmesi bunun bir başka delilidir. Ayrıca Kur'an'ın birden fazla yerde onlardan övgüyle söz etmesi ve Allah'ın onları bağışladığının ifade edilmesini de buna ekleyebiliriz. Onların derecesi muhacirlerden hemen sonra olduğu sabit olmuştur.

Diğer taraftan "nusret talep"i tanımını içeren lafızlar "taleb" in şer'i bir hüküm olduğuna delalet etmektedir. Nitekim Rasul (s.a.v.) şöyle demiştir:

"Ey falan oğulları, ben Allah'ın size gönderdiği Rasuluyüm. Ben yalnız Allah'a ibadet etmenizi ve hiç bir şeyi O'na ortak koşmamanızı emrediyorum. Bana iman etmenizi ve beni tasdik etmenizi, ayrıca Allah'ın beni kendisi için gönderdiği şeyi açıklayıp ortaya koyana kadar bana yardım etmenizi sizden istiyorum." Görüldüğü gibi bu talep Allah ve Rasulü'nün bir emri durumundadır. Emir de şer'i hükmüdür. Bir şer'i hükmü icra ve infaz için uygun bir üslub ittihaz edinilmiştir. Haddi zatında soyut bir üslüpten ibaret değildir.

Ayrıca Rasul (s.a.v.) ile kendisinden nusret talep edilen kesimler arasında meydana gelen münakaşalar, İkinci Akabe Biatında Rasulullah (s.a.v.) ile Ensar arasında geçen konuşma, Rasulullah (s.a.v.)'in dinin ikamesi, dini koruyacak ve uygulayacak olan varlığın oluşturulması hususunda çok fazla ısrarlı olduğunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Aracılığı ile davetin yönünün değiştirildiği, davetin uygulanacağı ve tüm aleme yayılacağı bir ülkeye geçişin tamamlandığı bu hükmü nasıl ihmal edebiliriz? Bunu ihmal etmenin hesabını kim verecek?

Kâfirler; "nusret talep etme" işinin arkasında bir biatlaşma ve dinin desteklenmesi söz konusu olacağını anladılar. İşte! Beni Amr b. Sa'saa heyetinin, Rasul (s.a.v.)'in davetinin yönetimle ilgili olduğunu gayet iyi kavramış olması, Mekke kafirlerinin İkinci Akabe Biatının yapıldığını haber aldıklarında çılgına dönmeleri ve şöyle demeleri: "Ey Hazreçliler! Sizin şu adamınızı aramızdan çıkarıp bizimle savaşmak üzere ona tabi olduğunuzun haberi bize ulaştı (aklınızı başınıza alın!)." Hatta İkinci Akabe Biatı tamamlanınca şeytanın en yüksek sesiyle; "Ey uyuşuklar! Muhammed ve bir grubun bir araya gelip sizinle savaşmak üzere biatlaştığından haberiniz var mı?!" diye bağırması, evet bütün bunlar Rasul (s.a.v.)'in yardım talep etme ameliyesinin boyutunu göstermektedir.

El-Bera; İkinci Akabe Biatı sonrasında şöyle dedi: "Elbette ki biat ediyoruz. Ya Rasulullah, and olsun ki biz savaş ve silahlarla büyüdük." Ebu'l Heysem b. Et-Teyhan da şöyle dedi: "Bizimle bazı kavimler arasında sürtüşme vardır. Allah sana yardım edip seni galip kılar, bizi terk edip kavmine dönmeyi umar mısın! Ne dersin?"

Esad b. Zürene de şöyle dedi: "Bugün onu çıkarmak, bütün Araplardan ayrılmak ve kılıçlarınızı ısırırsanız da önemli kişilerin ölümü demektir." Abbas b. Ubade'nin sözü de şu olmuştur: "Ey Allah'ın Rasulü, eğer istiyorsan kılıçlarımızı çekip Mina'da bulunanlara saldıralım."

Diğer taraftan Rasul (s.a.v.)'in Ebü'l Heysem'e cevabı şöyle olmuştur:

"Bilakis kana kan! Talana talan! Sizin savaştığınızla savaşır, barış yaptığınızla barış yaparım."

İşte Aişe (r.anha)'ın Rasul (s.a.v.)'den söz ederken dediği şu söz; "Allah'ın savaşçı, saygın ve kahraman bir kavmi ona yardımcı kılması onun çok hoşuna gitmişti."

Şimdi de İbni Hişam'ın Rasul (s.a.v.)'in nusret talep etmesi konusunda söylediklerine bakalım: "Allah (C.C.) Rasulünü aziz kılmayı ve dinine yardım etmeyi dilediğinde onu Ensar'dan bu küçük topluluğa yöneltti."

Bütün bu sözcükler, bu hükmün önemini gösterdiği gibi İslâm'a davet edilip onu kabul eden kişinin dinin bir yardımcısı durumuna geleceği gerçeğinden sarfınazar edilemeyeceğini de gösterir. Zira "biat" esnasında kullanılan sözcüklerden olan, "dini açığa çıkarma", "yardım", "harp", "eşraftan olanların öldürülmesi", "kılıçların kırılması", "bütün Arapları karşısına alma", "kadınlarını çoluk çocuğunu korudukları gibi onu koruma" gibi tüm sözcükler, tabirler ve ifadeler, dini tebliğ etmede güç kullanmayı gerektirse de Rasulullah (s.a.v.)'in istediği şekilde himaye talebidir. Dini ve davayı

koruyacak, dinin hükümlerini uygulayacak ve tüm dünyaya yayacak olan devletin kurulması talebidir.

Bütün bunları göz önüne alarak Rasul (s.a.v.) için şu değerlendirme yapılabilir:

- Rasul (s.a.v.), İslâm'a davetin ve şahısların selameti için müşriklerden de olsa himaye ve yardım talep etmiştir. Diğer insanların ona saldırmalarına karşı amcasının onu korumasında olduğu gibi. Mu't'im b. Adiy'ın Taif dönüşü onu himayesine alması da böyledir. Ancak bu himayenin Müslümanı sıkıştırarak onun dinini pazarlık konusu yaparak verilmesi doğru değildir. Hani amcası ondan davetinde müşriklerin akidesine acımasızca saldırısını hafifletmesini istediğinde Rasul (s.a.v.) şöyle demişti:

“Ey amcacığım, Allah'a yemin olsun ki güneşi sağ elime, ayı sol elime koyup bu davetten vaz geçmemi isteseler yine de vaz geçmem. Ta ki Allah ya bu dini galip kılar ya da ben bu uğurda helak olurum.”

- Rasul (s.a.v.) kabile reislerine ulaşip onların imana girmelerini arzuluyordu ki, ona tabi olanlar da iman etsin. Bu, davetin en kolay yoldan yayılıp çok sayıda insan tarafından kabul edilmesini sağlayan bir yöntem idi. Kabileye bağlı olanların katılımını sağlayan geçerli adetleriydi.

- Rasul (s.a.v.) İkinci Akabe Biatında olduğu gibi Müslüman olmalarını şart koşarak kuvvet sahiplerinden nusret talep etmiştir.

Diğer taraftan kuvvet sahiplerinden nusret talep etmenin Rasul (s.a.v.) zamanındaki vakıasını iyi anlamak gerekmektedir. Nusret, kavmin ele başlarını bünyesinde toplayan kişilerden talep edilmiştir. Söz konusu liderler hem yönetici, hem askeri komutan, hem de insanların görüşlerine başvurduğu kişilerdi.

Günümüzde ise yönetici zor kullanarak kuvvete sahip olmaktadır. O halktan bir parça değildir. Halktan bir parça imiş gibi bir görüntü vermesi gerçek değildir. Bize düşen Rasul (s.a.v.)'in yaptığı gibi toplumun arkasında bulunanların önündeki kapının açılması için

toplumda ağırlığı bulunanlara ulaşmamız, halk desteğini almamız ve yönetimi ele geçirmek için kuvvet sahiplerinden "nusret talebi"nde bulunmamız gerekmektedir. Ayrıca eza ve cefanın ileri safhaya varıp şiddetlendiği zaman cemaat fertlerinin dinlerini pazarlık konusu yapmadan tanıdıklarından ve akrabalarından himaye istemeleri ya da görmelerinde bir beis yoktur. Bunu ortaya koyarken biz Rasul (s.a.v.)'in yaptığını yapmış oluyoruz. Zira bu hükmü, Rasul (s.a.v.)'in yaptığı olaylardan aynen alıyoruz:

İşte Rasul (s.a.v.)'in takip ettiği ve bizim de onun fiillerine bağlanarak takip etmemiz gereken metot budur. Bu metotta şunları buluyoruz:

1- Rasul (s.a.v.)'in Mekke'de daveti omuzlarına yükleyerek kendisinden sonra ümmete komutanlık yapacak olan muhacirleri yetiştirdiği gibi İslâm Devleti'ni kuracak olan gençliği hazırlamak ve örgütlemek.

2- Ümmette siyasi düşünce ve uyanıklığı sağlayacak görüşü kazandırmak ve bunu bütün fertlere yaymak. Sadece İslâm'ı isteyen ve korunmasına her zaman hazır olan Medine halkının yaptığı gibi İslâm Devleti kurulduğunda üzerine titreyecek, gözü gibi koruyacak yönetim nizamı gibi her meselede İslâm'dan başkasına asla rıza göstermeyecek halk desteğinin sağlanması.

3- Aracılığıyla yönetime ulaşılabilecek olan güç ehlinin elde edilmesi.

Gerçek şu ki, ne zaman bu şartlar hakkımızda tahakkuk ederse, Rasul (s.a.v.)'in takip ettiği aynı metoda göre İslâm Devleti'nin kurulması için gerekli olan şartlar da hazırlanmış olur. Allah sübhanehu Teâla'nın şeriatının gereğini yapmaya koyulanlara yardım etmeyi vaad ettiği muhakkaktır. Zira şöyle buyurmuştur:

“Mü'minlere yardım etmek üzerimize bir hak olmuştur.”

“Allah, muhakkak ki kendi (dini)ne yardım edene yardım edecektir. Şüphesiz Allah çok kuvvetli ve pek azizdir.”

“Allah sizden iman edip salih amel işleyenlere, muhakkak onlardan öncekileri halife kıldığım gibi onları da yeryüzünde halifeler kılacağım. Onlar için razı olduğum dinlerini hakim kılacağım. Korkularından sonra onları güvende kılacağım ki bana ibadet edip hiç bir şeyi şirk koşmasınlar diye vaad etmiştir.”

Metot ve Üslup

Şimdi ortaya atılan soru şudur: Rasul (s.a.v.)'in Mekke'deki hayatı sırasında yaptığı her hareket ve söylediği her söz Allah'ın ona inzal buyurduğu vahiy olarak değerlendirilerek öylece gereğinin yapılması vacip olarak mı sayılacak? Yoksa bazı fiiller ve sözler vahiy olarak değerlendirilmeyip vücutbiyet sahasının dışında mı bırakılacak.?

İşte metot, üslub ve araç (vesile) konusunu bu başlık altında inceleyeceğiz.

Ortaya atılan diğer bir soru da şudur: Metodun -ki o şer'i ahkâmın bir yekünüdür- tecrübe ile elde edilebilecek bir şey olduğuna, denendikten kısa bir müddet sonra faydalı olduğu görüldüğünde doğru olduğu kabul edilen, aksi takdirde hatalı olduğu anlaşılabilen bir şey olduğuna hükmetmemiz yerinde midir? Metot hakkında bu kanaat doğru mudur?

Birinci Soruya Geri Dönelim

Allah Sübhanehu Teâla Müslümanlardan Rasul (s.a.v.)'in bütün söz ve efaline ittiba etmelerini, ayrıca her söz ve davranışını esas almalarını talep etmektedir. Zira Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

“O heva ve hevesinden konuşmaz. O kendisine inzal olunan vahiyden başkası değildir.”

“Rasul size neyi getirdi ise onu alın, sizi neden nehyetti ise ondan sakının.”İşte buradaki “neyi” edatı umum ifade eder. Binaenaleyh

Rasul (s.a.v.)'in getirdiği (bize tebliğ ettiği) dinin dışında hiç bir mesele yoktur. Şu var ki bu umum lafzını tahsis eden şer'i delilin istisna ettikleri şeyler mevcuttur.

Gerçekten ittiba etmek konusunda Rasul (s.a.v.)'in bazı fiil ve sözlerini ayıran deliller mevcuttur.

- Meselâ; Rasul (s.a.v.) şöyle demiştir: “Dünya ile ilgili işlerinizi siz daha iyi bilirsiniz.” Dünya işleri ile kastedilen ziraat, sanat, keşif ve icad, tıp ve mühendislik eğitim-öğretimi v.b. hususlardır. Bütün bunlar vahyin konusu dışındadır. Rasul (s.a.v.) bu mevzularda kendisinin diğer insanlardan bir farkı ve üstünlüğü olmadığını bize bildirmiştir. Hurma ağaçlarının aşılınması hadisesinde olduğu gibi.

- Rasul (s.a.v.)'in bazı fiilleri vardır ki yalnız kendisine has olduğu ve başkasının o fiillere iştirak edemeyeceği sabit olmuştur. Meselâ; kuşluk namazı yalnız kendisine vacip kılınmıştır. Visal orucu ve dörtten fazla kadınla evlenmek yalnızca ona mübahtır.. İşte bu ve buna benzer Rasul (s.a.v.)'e has olduğu sabit olan amellerde ona ittiba edilmez.

- Ayrıca bir takım davranışlar da vardır ki insan olmanın bir gereği olarak herkes onları yapar. Örneğin oturmak, yürümek, yeme, içme v.b. şeyler bu sınıfa girer. Öyle ki bu fiiller Rasul (s.a.v.)'e mübah olduğu gibi bütün ümmete de mübahtır.

- Diğer taraftan Rasul (s.a.v.) şer'i hükmü icra ve infaz ettiğinde onu muhtelif üslub ve araçlar kullanarak icra etmiştir. Demek oluyor ki şer'i hüküm, icra ve infazı gerekli olan Allah'ın hükmüdür. Şer'i hükmün infaz keyfiyetine gelince, yani üslub ve araçlar söz konusu olduğunda o, Rasul (s.a.v.)'in şahsına bırakılmıştır. Rasul (s.a.v.) da her insan gibi onu harama götürmeyen güzel bir üslub ve vesilelerle infaz etmiştir.

Bunu şöyle bir örnekle izah edelim: Allah (C.C.) şöyle buyurmuştur:

“Emrolunduğun şeyi (kafalarını) çatlatırcasına anlat.” Bu emir, yerine getirilmesi gereken bir şer'i hükümdür. Şeriat onun icra ve infazı için mahdut bir keyfiyet göstermemiştir. Rasul (s.a.v.) Allah'ın

emrine uyararak müşriklerin kafalarını çatlatırcasına emrolunduğunu tebliğ etmesi, aksi yönde hareket etmesi mümkün olmayan bir emirdir. Ancak ayet bu emrin infaz keyfiyeti konusunda Rasulullah'ı bağlayıcı bir hususu bildirmemiştir. Rasul (s.a.v.)'in davranışlarını (efalini) kendine esas kılarak İslâm Devleti'ni kurmak isteyen cemaat için de adı geçen mevzuda bağlayıcı bir üslub yoktur. Kaldı ki Rasul (s.a.v.) bazen "Safa" tepesine çıkardı, bazen yemeğe çağırırdı, bazen de müslümanları alarak iki saf halinde Kâbe'yi tavaf ederek söz konusu aşikar daveti icra ve infaz ederdi. Bütün bu üslublar şer'i hükmün infazı ile ilgilidir. Yani asıl hükümle, yüz yüze mücadele ile ilintili, ayrıntılı davranışlardır. Asıl açısından mübah sayılmaktadır. Bunların infazı hususunda tafsili üsluplar belirtilmeyerek cemaatin tesbitine bırakılmıştır. Bir örnek daha verelim: Allahu Teâla şöyle buyurdu:

"Sizin ve Allah'ın düşmanlarını korkutacak yetişmiş savaş atlarınızdan gücünüzün yettiği kadarını hazırlayın." Burada "hazırlayın" ifadesi bir şer'i hükümdür. Yerine getirilmesi gerekir. Farzdır ve ona muhalefet etmek haramdır. Bu ayette İstenen, şey kendisi dolayısıyla düşmanın korkacağı gücün hazırlanmasıdır. "Besili atlar" düşmanın korkutulması için bir vesile (araç) durumunda olduğu için bağlayıcı değildir. Öyle ise düşmanı korkuya sevk edecek her aracın bulundurulması istenmektedir. Kendisiyle cihadın tahakkuk ettiği araçlar yenilenmiştir. Öyleyse şer'i hükmün icra edilmesinde aktif araçların elde edilmesi istenmektedir. Günümüzde kendisiyle cihadın yapılabileceği araç ve gereçler, Allah'ın düşmanları olan münafık, müşrik ve kafirleri korkutacak olan uçaklar, toplar ve füzeler v.b. şeylerdir. Görülüyor ki şer'i hüküm şari'nin hitabının merkezleştiği açıkça görülen asıl hükümdür.

Buna göre üslub, asıl hükmün tenfiz keyfiyetiyle ilintili teferruatı gösteren hükümdür. Mübah kılınmış olması bakımından en uygun olanını belirleme işi bize bırakılmıştır.

Binaenaleyh Mekke'de olsun Medine'de olsun akideye taalluk etsin, nizamı ile ilgili olsun, metodunu gösterebilir ya da şer'i hükmün tatbikine ait olsun yukarıda belirttiğimiz istisnalar ve benzerleri

dışında Rasul (s.a.v.)'den sadır olan her şey vahiydir, esas alınması gereken şey durumundadır.

Rasul (s.a.v.)'in Mekke'deki davetinin seyrine dikkatlice bakan, muhalefet edilmesi caiz olmayan bağlayıcı şer'i ahkâm niteliğinde olan davranışlar ve eylemleri icra ettiğini görecektir. Ayrıca üslub niteliğinde olan davranışlarına da şahit olacaktır. Kendisinden infazı istenen şer'i hüküm için bazı vesilelere baş vurduğunu da görecektir. İşte bundan dolayıdır ki metot niteliğinde olan hükümler ile üslub ve vesile karakterinde olan hükümlerin arasını ayırmak bir mecburiyet olmaktadır. Ta ki söz konusu cemaat kendisinden istenen şeyin ne olduğunu ve muhayyer bırakıldığı alanı iyice bellesin.

Metodun tamamen şartlara göre cemaatın isteğine bırakılmış üslublardan saymak caiz değildir. Böyle yapıldığı takdirde metotla ilgili şer'i hükümler ihmal edilerek onların yerini beşeri metotlar alacaktır. Bunu daha iyi açıklamak için bir kaç misal vereceğiz:

- Allah (C.C.) şöyle buyuruyor: “Emrolunduğun şeyi kafalarını çatlatırcasına anlat.” Bu emir, Allah'ın Rasulü'ne açıktan açığa davet etmesini isteyen emridir. Bu emir iki şer'i hükmü ortaya koymaktadır.

1- Bu ayetin nüzülünden önce açıktan davetin yapılmadığı.

2- Bu ayetin gereği olarak davetin bundan böyle açıkça yapılacağı.

Buna göre ayetin inzalından sonra Rasul (s.a.v.) daveti aşikar veya gizli yapma konusunda muhayyer değildir. Bilakis aşikar bir şekilde davet ederek Allah'ın hükmüne itaat etmesi gerekmiştir. İşte bu, şeriatın beyan ettiği şer'i bir hüküm olup Rasul (s.a.v.)'in kendiliğinden ortaya koyduğu bir keyfiyet değildir. Öyleyse esas alınması lazımdır. Zira Allah'ın “Emrolunduğun şeyi” şeklinde kavli celilesi olan Allahu Teâla'nın bir emri olduğuna delalet etmektedir.

- Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır: “Kendilerine; ellerinize hakim olun ve namazı ikame edin, denilenleri görmedin mi...”Yine

kafirlerin şiddet kullanmalarına karşı Abdurrahman b. Avf'ın Rasul (s.a.v.)'den silah kullanmayı talep ettiğinde kendisine;

“Ben affetmekle emrolundum, kavimle savaşmakla değil.” demesi ve sonra da Mekke'den Medine'ye hicret esnasında savaşa izin veren;

“Zulme uğramalarından dolayı onlara savaşma izni verildi. Şüphesiz Allah onlara yardım etmeye kadirdir” ayeti, daha önce savaşa izin verilmediğine ve daha sonra izin verildiğine, izin verenin Allahu Teâla olduğuna delalet etmektedir. Bunun için şer'i bir hüküm olarak gereğinin yapılması vacip olmaktadır. Bunlar, Rasul (s.a.v.)'in yapıp yapmamakta serbest kaldığı işlerden değildir. Aksine hepsi vahiydendir ve bağlayıcıdır. Rasul (s.a.v.)'in onunla mukayyet olması gibi, bizim de onunla kayıtlı olmamız kaçınılmazdır.

- Rasul (s.a.v.)'in kabilelerden nusret talep ederken sarf ettiği mübarek sözler de tıpkı bunun gibidir. O, kabilelere şöyle demişti:

“Ey filan oğulları! Ben Allah'ın size olan elçisiyim. Ben size yalnızca Allah'a ibadet edip O'na hiç bir şeyi ortak koşmamanızı, O'na tapıp O'na denk tuttuğunuz O'nun dışındaki şeylerden vaz geçmenizi, bana inanmanızı ve bana kuvvet vermenizi (bir rivayette de, bana yardım etmenizi) emrediyorum. Ta ki bu sayede Allah'ın beni kendisi için gönderdiği şeyi beyan edeyim.”

Görüldüğü gibi Rasul bu işin Allah'ın (C.C.) bir emri olduğunu ifade etmektedir. Rasul da vahyin gereğini yapıyor. Rasul (s.a.v.)'in defalarca hem de çirkin bir şekilde geri çevrilmesine rağmen nusret talep etmekte ısrar etmesi de bunun Allah'ın bir emri olduğuna delalet etmektedir.

Bu örnekler metotla alakalı bazı şer'i hükümlerle ilgiliydi. Şer'i hükmün kendisiyle icra ve infaz edildiği üslub ve vesilelere gelince, onların mahdut şekilleri bizden istenmemektedir. Biz şer'i hükmün infazını başarıyla sonuçlandıracak uygun üslub ve vesileleri seçip uygulayacak durumdayız.

Gerçekte yerleşik kültürlendirme işini Rasul (s.a.v.) müminlerle birlikte bazı evlerde mahallelerde ve Daru'l Erkam'da bilfiil yapmıştır. Bu hüküm, bizim için bağlayıcı olan bir şer'i hükümdür. Bunu uygun bir üslubla icra etmiştir. Yerleşik bir şekilde İslâmi fikirleri vermek için oturumlar düzenlemek veya ailelerle ilgili üslubları seçebilir. Ona haftalık bir vakit tayin ederek oturumlara katılacak fertlerin veya ailelerin sayısını belirleyebilir. Bütün bunlar davete icabet edip iman eden gençlerin nefislerinde İslâmi fikirlerin kökleşmesini sağlayacak mütenasib üslublardır. Bu saha tamamen bize bırakılmıştır. İslâmi fikirleri kökleştirecek kültürlendirme ameliyesini icra edeceğimiz üslub ve araçları seçip belirleme durumundayız.

Rasul (s.a.v.) kendini tamamıyla davasına vererek Mekke sokaklarında ve tüm insanların önünde devamlı insanları davet ediyordu. Biz de bu işi yapmaya kalkıştığımızda, hitabet veya sohbetlerde fikirlerin yayılması gibi uygun üslublar benimseyeceğiz. Ayrıca insanların acı tatlı günleri dolayısıyla bir araya gelinmesi durumunda davet görevini yerine getireceğiz. Ya da kitap, dergi ve diğer neşriyat, teyp veya video kasetleri ile ve diğer iletişim araçları ile en uygun bir şekilde yapılabilir. Bütün bunlar mübah olan araçlardır.

Bunun gibi Rasul (s.a.v.) nusret talep etmek için Taif'e doğru yol aldığında yayan veya binekli olarak oraya gitmesi, bu hususta herhangi bir aracı kullanması bağlayıcı hususlardan değildir. Bu tür araçları şeriat sınırlandırmadan bize bırakmıştır.

Bunun için Rasul (s.a.v.)'in bir kıl kadar çığnemediği şer'i hükümlerin çerçevesini çizdiği ve belirlediği vahiy kaynaklı metodu çok iyi kavramamız gerekmektedir. Ayrıca Rasul gibi bizim de bu ilahi olan metottan kıl kadar şaşmamamız lazımdır. Şer'i hükmün icra ve infazının muktezası olan ve değişebilen bütün araç-gereç, şekli ve üslublar Rasul (s.a.v.)'e bırakılmış olduğu gibi bize de bırakılmıştır.

Şüphesiz "Daru'l İslâm"ı oluşturmak şer'i hükümdür. Ne yazık ki onu oluşturma metodunu, üslub seviyesine indirgeyerek kendi

kendimize bunu ortaya koyma durumunda olduğumuz tasavvur edilmekte ve bizi Daru'l İslâm'ı oluşturma neticesine götüreceği zannedilerek işe kalkışmaktayız. Bu çerçevede; fakirlere yardım, güzel ahlaka davet, okullar ve hastaneler inşa etmek, faziletli amellerde bulunmaya çağırarak, yöneticilere karşı savaşılarak cihad etmek, veya yönetime katılmak amacıyla meclise girmek gibi hareketlerin tamamı, Rasulullah (s.a.v.)'in Dar'ı İslâm'ı kurmak için Rabbinin emrine sarılarak takip ettiği yoldan çıkmak demektir. Rasul (s.a.v.) Allah'ın emrinin bir gereği olarak her türlü güçlükler karşısında hakkı haykırdığı gibi bizim de her türlü zorluklar karşısında hakkı haykırmalıyız. Yoksa ona muhalif davranmış oluruz. Yine Rasul (s.a.v.) Mekke'de savaşmaktan elini çekmesini ve Müslümanların silah kullanmasına izin vermemesini örnek alarak biz de onun gibi yapmalıyız. Rasul (s.a.v.)'in nusret talep etmesi gibi muhtelif vakıyı aynı itibarla değerlendirip biz de nusret talep etmek durumundayız. Kısacası Allah sübhanehu ve Teâla'nın, Rasulüne belirlediği her adım bizi bağlar. Ona muhalefet etmek, ona itina göstermemek şeriata muhalif davranmak demektir.

Görüldüğü gibi metot hususunda biz muhayyer değiliz. Şeriat bize bir gaye ve ona ulaşma metodunu birlikte belirlemiştir. Ona itaat etmekten başka bir muhayyerliğimiz yoktur.

Ayrıca hemen belirtelim ki metodu ve atılacak adımları belirleyecek tek şey şer'i naslardır ki o da Kur'an ve Sünnettir. Metodun belirlenmesinde işi akla, şartlara ve maslahata bırakamayız.

Binaenaleyh bize düşen Rasul (s.a.v.)'in metodunu iyice kavramak o nasıl yürümüşse öylece yürüyüp bağlanmamız vacip olmaktadır. Onun çalışmasının merhalelerini ve her merhalede tamamlanan işleri çok iyi ortaya koymamız gerekmektedir.

Kültürlendirme merhalesinde, Rasul (s.a.v.), fertlere ulaşma, kendisine iman edenlerle beraber gizli bir yerde toplanma ve onları kültürlendirme işine sürekli bir şekilde devam etmiştir. Bizim de bu işi yapmamız gerekmektedir ki bu bir şer'i hükümdür. Ancak bunu

yaparken başvuracağımız üslub ve vesilelerden uygun olanı tercih etmek bize kalmıştır.

Kaynaşma merhalesinde Rasul (s.a.v.) meydanlarda alenen İslâm'a davet ediyor, inen yüzlerce ayet, bozuk akide ve adetlere, isim ve vasıflarını zikrederek Kureyş'in ileri gelenlerine saldırıyordu. İşte Rasul (s.a.v.) bu işleri görürken bu haliyle kendini kabilelere arz ederek kabul etmelerini istiyordu. Bizim de bu işlere birer şer'i hüküm olmaları itibarı ile sarılmamız gerekir. Bütün bunları, birinci merhaledeki kültürlendirme ameliyesine eklemeliyiz. Zira birinci merhalede fikrî çekişmenin ve siyasi yüzleşmenin yaşandığı ikinci merhaledeki işlerin kültürü verilir. Ayrıca ümmetin maslahatı İslâm esaslarına göre bina edilerek kâfirlerin ümmeti sömürerek yaptıkları ihanetlerin ve yönetimde yapageldikleri zalimliklerin ortaya çıkarılması lazımdır. Bütün bunlar tamamen Rasul (s.a.v.)'in efali esas alınarak onlar için uygun üslub ve vesileler tercih edilerek yapılır.

Evet, Rasul (s.a.v.)'in Mekke'de geçirdiği bu zaman dilimi Daru'l İslâm'ın kurulmasında esas alınması gereken bir dönemdir. Rasul (s.a.v.) bu metot üzere yürürken ve bu amacını gerçekleştirecek işlerle uğraşırken hor görülüyor, zayıf bırakılıyor ve şiddetli eziyetlere maruz kalıyordu. Fakat bütün bunlar ne onun hakkı haykırmasını engelledi ne de azmini zayıflattı. Allah ona emrediyordu o da bütün gayretleriyle onu infaz ediyordu. Daveti açıktan açığa götürmesini isteyen Allahu Teâla'nın özet ifade eden:

“Emrolunduğun şeye apaçık davet et.” ayetini işiten ve Rasul'ün bu emre imtisalen Rabbinin emrini hiç kimseden çekinmeden bütün şiddeti ile haykıran, Rasulün bu hareketini gördüğü halde onun metodu bizim için bağlayıcı değildir diyen bir kimse, Rasülün metodunu anlamaktan ne kadar da uzaktır. Eğer metot bağlayıcı değilse, kafirlerin hakim olduğu bir ortamda kafirlere meydan okuyarak onların ilahlarına, liderlerine, adetlerine ve düşüncelerine saldıran Rasulullah (s.a.v.)'e ne gerek vardı? Kaldı ki O, bütün bunları Kur'an'ın yönlendirmesi ile yapmaktaydı. Rasul (s.a.v.) ileri gelenlerine meyledip onları razı edebilirdi. Ya da bozuk adetleriyle

amel edip onları imkan dahilinde kendine karşı yumuşatabilirdi. Şüphesiz eğer böyle yapsaydı, Rabbinin emrine muhalif davranmış olurdu. Kaldı ki Kur'an ayetleri iniyor ve Rasul (s.a.v.) emirlerini, direktiflerini aynen yerine getiriyordu. Allah sübhanehu Teâla ona; "Kalk ve uyar!" dediğinde yukarıda geçtiği gibi kalkıp müşriklerin reislerine sözlü olarak saldırmıştı.

"Ebu Leheb'in iki elleri kurusun." "Bir de soysuzlukla damgalanmıştır." v.b. ayetler elbette ki alenen okunmuştur. Ayrıca Kur'an Rasul (s.a.v.)'i müdafaa ederek; "Sen Allah'ın nimeti sayesinde mecnun değilsin" demektedir. Bununla kalmıyor; "İstiyor ki sen onlara yumuşak davranasın da onlar da sana yumuşak davransınlar" diyerek kâfirlerin vasıflarını ortaya koyuyor ve Rasul (s.a.v.)'i Mekke ve çevresini apaçık Allah'ın indirdiği şeye aşikar bir tarzda beyinlerini çatlatırcasına davet etmesini emrediyordu. Onu ve beraberinde bulunanların silahla davetini men ediyordu. Görüldüğü gibi Kur'an ayetleri inzal oluyor, Rasul (s.a.v.) de o istikamette yürüyordu. Metodun gerekli ve bağlayıcı olmadığını söyleyen kişinin daha ne delili olabilir ki?!

Zira gerekli ve bağlayıcı olmaması; serbest bırakılması manasına gelmektedir. Yani Rasul (s.a.v.) ona inen ayetlere veya hiç olmazsa bazılarına muhalif davranabilme serbestiyetine sahipti. Çünkü aslında inen ayetlere bağlanma mecburiyeti falan da yoktur. Bu da şu demektir: Biz de Rasul (s.a.v.)'in metodunu takip edip etmemekte muhayyeriz, başka bir metot takip edebiliriz. İşte bu düşünceyle Rasul (s.a.v.)'in toplumu değiştirme konusundaki metodunu sahih ve doğru bir biçimde anlamaktan uzaklaşıyoruz.

Günümüz Müslümanları, Metot ve Üslubu Birbirine Karıştırdılar

Günümüzde mevcut durumun üzerinde kaim olduğu esasların Rasul (s.a.v.)'in yaşadığı zamandan farklı olması, bazı Müslümanlarda metot hususunda bir şüphenin ortaya çıkmasına

kaynaklık etmiştir. Rasul (s.a.v.) zamanında toplumların ilkel bir tarzda kabile ve aşiretler şeklinde yapılanmış iken günümüzde daha karmaşık ve iç içe bir tarzda yapılanmış olması, o günün devletleri mesabesinde olan kabileler binlerle ifade edilirken, günümüz devletlerinin nüfusları milyonlar on milyonlarla ifade ediliyor olması, geçmişte davet, kafirleri imana davet şeklinde cereyan ederken günümüzde müslümanların İslâmi hayatı yeniden başlatmaya davet şeklini almış olması, Rasul (s.a.v.) zamanında Rum ve Fars imparatorlukları gibi büyük devletlerin, Rasul (s.a.v.)'in Mekke'deki davetine müdahale etmedikleri halde günümüz liderlerinin büyük devletlerin siyasetlerine bağlı olmaları, daha da öte onların siyasetlerinin uygulayıcıları olmaları ve büyük devletlerin İslâm'a ve Müslümanlara tuzaklar tezgahlamaları, evet işte bütün bunlar bu şüpheyi beslemektedirler.

Bu şüphe sahiplerinin halleri şunu ifade ediyor: Bu kadar şey değişmiş iken nasıl Rasul (s.a.v.)'in metodunu alacağız? Bunda bir donukluk ve katılık vardır. Kaldı ki biz böyle zor bir durumda bırakılmış değiliz. Asıl amaç İslâmiyetin bir devlet şeklinde tatbik edilmesi ve Allah'a ubudiyetin gerçekleşmesi gibi büyük hedeflere ulaşmaktır.

Mevzuları ele alıfta sahih ve doğru bir kavrayışın sağlanması için gerekli olan şer'i hükmün daima sebebi nüzulü olan bir vakıya inmiş olduğu gerçeğinin bilinmesidir. Vakıa yerini farklı bir vakıaya bıraktığında şer'i hüküm de yerini yeni bir şer'i hükme bırakır. Fakat vakıa değişmediği sürece ona taalluk eden şer'i hüküm olduğu gibi kalır. Kaldı ki vakıa hakkında itibar olunan onun esas vasıflarıdır, dış görünümü değildir.

Buna göre toplum; aynı fikirlere inanan ve o fikirlerden doğan duyguları kabul eden ve bu fikirler doğrultusunda oluşan her şeye razı olan ve bu fikirlere muhalif olan duygulara buğz ve nefret duyan insanlardan meydana gelmiştir. Bu açıdan bu fikirlerden neşet eden ve bu insanlara tatbik olunan nizam bu duygulara yönelen tecavüze engel olur. Böylece insanlar kanaat getirdikleri ve güven duydukları bir hayatı yaşamaya devam ederler.

Bazen ilkel bazen girift pek çok muhtelif şekillerde de olsa toplumun vakıası budur. İnsanlardan müteşekkil bütün toplumlar müşterek fikir ve duygulara sahip ve bu fikirlerin cinsinden olan bir nizamla hüküm olunmayı gerektirirler. İkel kabile veya çağdaş devlet şeklinde olması, nüfusunun binler veya milyonlarla ifade edilmesi arasında bir fark yoktur. Hapsi de toplumdur. Çünkü onu toplum yapan nitelikler aynı kalıp, değişmemektedir.

Diğer taraftan Rasul (s.a.v.) İslâmi fikirleri, duyguları ve nizamları ortaya koyma metoduyla İslâm toplumunu meydana getirmeye çalıştı. Bunu İslâm toplumunu meydana getirme metodu olan şer'i metotla yaptı. Bütün çalışmasını bu yönde gösteriyordu. Medine'de topluma üstün gelen Müslümanlardan bir takım fertler oluşturdu. Onlara İslâm'ın temel fikirlerini kavratmış ve o fikirlerle mütecanis duyguları meydana getirmişti. Rasul (s.a.v.) onlara hicret ettiğinde İslâm toplumunu teşkil edecek nizamı ikame etti. İlk etapta yalın bir şekilde teşekkül eden devlet, bilahare intizam altına alınarak techiz edildi.

Büyük devletlerin o gün müdahale etmedikleri, günümüzde İslâm'a ulaşılmaya engel oldukları meselesine gelince bu durum, metoda olan ihtiyacı ortadan kaldırmaz, bilakis onun gerekliliğini pekiştirir. Vakıanın bu olması itibarıyla devlette ve kültürlenme işinde bir kat daha fazla çalışmayı gerektirecektir. Büyük devletlerin siyasetlerini ihata edip, kukla ve köle yöneticiler vasıtasıyla bize uygulamayı planladıkları desiselerini anlamaları için bir kitlenin bu yönde çalışması gerekecektir. Bu sayede bunlardan korunabiliriz.

Rasul (s.a.v.)'in gücünü sadece imana davette harcadığını, o zamanda az sayıda şer'i ahkâmın söz konusu olduğuna gelince, diyoruz ki: Az sayıda hüküm inmiş olsa da yine davet konusunda şer'i ahkâmı amel etmenin ehemmiyetine olan delalet önem arz etmektedir. Kaldı ki Mekke'deki davet İslâm'a girmeye davet niteliğindedir. Günümüzde bütün ahkâm ayetleri inmiş olarak davet, Müslümanlar nezdinde İslâmi akideye davettir. Diğer bir ifadeyle Allahu Teâla huzurunda Müslümanlar sadece inanmakla sorumlu değil bilakis bütün bir İslâm'dan sorumludurlar. Meselâ;

Mekke'de ölen Müslüman, vefatına kadar inmiş olan ahkâmdan sorulacaktır. Ancak günümüzde ölen bir kişiye Allah (C.C.) bütün İslâm'dan soracaktır. Bunun için davetin kuşatıcı olması ve İslâmi hayatı yeniden başlatmaya yönelik olması gerekmektedir. Zira biz yeni bir şeye veya yeni bir dine davet etmiyoruz.

Bunun gibi Müslümanların içinde bulunduğu vakıyı iyice tahlil eden kişi, Müslümanların probleminin, akidelerini kaybetmiş olmadığını, fakat İslâmi akidenin hayat hakkındaki fikirlerle ve hayatı tanzim eden hükümlerle alakasının nasıl kurulacağını bilmeyecek durumda olduğunu görecektir. Akidenin dünyevi hüviyeti artık kaybolmuştur. Tabii ki bütün bunlar kâfir batının Müslümanlar üzerindeki etkinliklerinin sonuçlarıdır. Zira kâfir batı devletleri bu olumsuz etkinliğin devamını sağlamak için bu paralelde nizamlar ve düzenleri hakim kılmıştır. Ayrıca benimsettiği eğitim, öğretim programlarıyla ve kendine bağladığı basın ve yayın organlarıyla mevcut olan etkinliğini artırmak ve yaygınlaştırmaya devam ediyor. Öyle ise İslâm'ı doğru ve sahih bir şekilde sunmaya çalışan her kimse, akide ve imanın kendisinden hayata bakış açısı kazandıran fikirler ve hayatı tanzim eden hükümlerin fişkırdığı temel esaslar olduğunu önemle apaçık ortaya çıkarması bir gereklilik olmaktadır. Bu akide çerçevesinde hayatla alakalı fikirler oluşturulmalı. Bu da her şeyi yaratan ve idare edenin bizzat Allah olduğunu, hükmün sadece O'na ait olduğunu, dünya ve Ahiret işlerinin çözümünde yegane tek merci olduğu hususunda temerküz etmektedir. Müslümana, iman ve ondan fişkıran ahkâmın farz olunca hakkın kuvveti ve hüviyeti de açığa çıkmış olur. Tıpkı bunun gibi kitlenin gücü de İslâm'ı ve ona davetin gerçek mahiyetini anlamakta yatmaktadır. Toplumu değiştirme kudretini de oradan alacaktır.

Bunun için günümüzdeki davet, müslümanları İslâmi hayatı yeniden başlatmaya davettir. Bu da İslâm Devleti'ni kurmakla olacaktır. Bu davetin esası, siyasi bir şekilde ve kimlikle verilecek İslâm akidesidir. Böylece bu akide harekete eksen yapılarak Allah'ın emirleri ve nehiyelerine göre değerlendirilecektir.

Değişen sadece şekildir. Öz hakikatte değişmez. Tıpkı bunun gibi İslâm Devleti'ni kurmak için yapılacak çalışma ve hüküm de değişmemiştir. Demek ki ona ulaşmanın metodu da değişmemiştir.

Şer'i Hükümleri Denemek

İkinci soru münasebetiyle:

İslâm devletini kurmak için yapılacak çalışmanın tecrübeyle tespit edileceğini, bunun metodunun da davetin üzerinde yürüyeceği tecrübenin çizdiği metot olacağını söyleyenler bulunmaktadır. Bu değerlendirme doğru mudur?

Metodun tecrübe olarak vasıflandırılması şüphesiz yerinde değildir. Öne sürülen deliller "şer'i metot" ifadesine mutabık değildir. Kaldı ki İslâm'da amellerin metodu delil kuvvetine dayanan şer'i hükümlerdir. Metoda bağlanmak durumunda olan cemaat, şeriata bağlanma mecburiyetindedir. Onu gerçek manada şer'i ahkâm olarak gördüğü sürece onlardan ayrılması asla caiz değildir. Şer'i hükümler, hedefe götürecek -hedefi gerçekleştiren bir metot olduğu tecrübe edilerek başarı elde ediliyorsa devam edilecek, başarıya götürmediği anlaşılınca da terk edilecek- metot bulunana kadar soruşturulacak ve denenecek bir husus değildir.

Tam tersine şer'i metot daha önce belirttiğimiz gibi şer'i hükümlerden müteşekkildir. Bunun için İslâmi hayatı yeniden başlatmadan ibaret olan ve gayesini tahakkuk ettirecek olan bu hükümler delil kuvvetine dayanmaktadır. Allah sübhanehu Teâla da kullarını bu ahkâmla mukayyet kılmıştır. Şer'i ahkâmı ikame edecek olanların onda sabır ve ısrar etmeleri gerekmektedir. Onlarla amel etme noktasında onlardan daha kuvvetli bir delil ortaya çıkmadıkça değiştiremez.

Şer'i metodun Rasul (s.a.v.)'in sünnetiyle bağının açık bir şekilde kurulması gerekir. Bu ölçü çerçevesinde Rasulün metodu, anlama

kabiliyetlerini zorlayarak işin doğru ve hatalı olanını, başarıya götürmesini götürmeyenini, hedefi gerçekleştirip gerçekleştirilmeyeni deneme yanılma yoluyla araştırıp duran, beşer tarafından vazedilmiş sistemlere göre çalışanların takip ettikleri metottan tamamen farklıdır.

Üstelik beşer tarafından vazedilmiş nizamlar, onları vazedener için bile son şekil değildir. Zira değişmeye ve gelişmeye muhtaçtırlar. Kendisiyle yapılan her amelin doğruluğu tecrübeyle sabit olduğu ortaya konmalıdır. Bunun için bütün garp kanunları tecrübe ürünüdür. Fiillerinin doğruluk ölçüsü ancak ve ancak hedefi gerçekleştirip gerçekleştirilmemesidir. Sonuca götürdüyse doğrudur, aksi takdirde değildir. İslâm düşüncesinin her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olan Rabbin koyduğu ölçüye tabi olması onun tabiatını farklı kıldığı ve bu farklılığın Müslümanlara da yansıdığı görülmektedir. Zira o şer'i delile dayandığı sürece doğru ve mükemmeldir. Onun doğruluğu şer'i delilin doğruluğundan gelmektedir. Onun doğruluğuna delil sonucu bakılarak çıkarılmaz. Bunun için esas olan şer'i delile bağlanmaktır. O esas üzere hareket edilir. Şer'i metodun gerektirdiği şekilde hareket edildiğinde hakim olmak ve yeryüzüne halife olmak olan neticeye ulaştıracağı Allah'ın şu sözünde zikredilmektedir:

“Allah sizden inananları ve salih amel işleyenleri onlardan öncekileri (yeryüzünde) halife kıldığı gibi onları da halife kılacağını ve razı olduğu dinlerini üstün kılacağı, korkularından sonra onlara güven vereceğini vaad etmiştir. Ki onlar da yalnız bana ibadet etsinler, hiç bir şeyi bana ortak koşmasınlar.”

“Eğer siz Allah'a yardım ederseniz Allah da size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar.” Buna göre netice hasıl olmadığı zaman metot ilga edilip değiştirilemez. Onun bir işe yaramadığı şeklinde sözler sarf edilemez. Bilakis metotla alakalı şer'i hükümler tekrar gözden geçirilir. Yanlış anlaşıldığına dair kanaat hasıl olana kadar şer'i hükmün bilinen durumu terk edilmez. Şer'i hükmün yanlış anlaşıldığına dair bir delil bulunmadığı zaman bilinen hal üzere ona bağlanır, gereği yapılmaya devam edilir. Allah'ın emri gelene

kadar onda sabır ve ısrar edilir. Bazen olur ki başarı, nusretin geciktirilmesiyle bağlı olur. Rasuller için dahi nusret gelmeden başarı gelmemiştir. Allah (C.C.) şöyle buyuruyor:

“Ama tüm peygamberler ümmetlerini yitirip de kendilerinin yalana çıkarıldıklarını sandıkları sırada onlara yardımımız gelir ve dilediğimiz kimse kurtuluşa erdirilir. (Fakat) suçlular topluluğundan azabımız asla geri çevrilmez.”

Evet gerçekten yapılacak iş çok zordur ve büyük çalışmayı gerektirmektedir. Cemaatin baş vurduğu araçlar, karşı karşıya kaldıkları sistemin araçlarından çok çok azdır. Yapılan çalışmanın başarısı sınırlı bir süreye bağlı değildir ki hemen peşinden başarı getirmediği zaman onun başarısız olduğuna hükmedilsin. Aksine tutulan metot, sahîh fikir ve kuvvetli delile ve onunla amel edenlerin ona inanmalarına, gereğini yapmalarına ve insanlar tarafından genel manada fikren kabul görmesine bağlıdır. Bu aşama tamamlandığında nusret talep etme metoduyla yardım aranır ve istenir. Bu tür işlerde başarının ne zaman tamamlanacağı, Rasul (s.a.v.)'in yaptığı gibi Allah'a bırakılır. Cemaatin çalışmanın ne zaman tamamlanacağı hakkındaki takdiri ve değerlendirmesi tamamen zanna dayanan bir husustur.

Allah'ın yardımının gelmesini sağlayacak ameller yerine getirildiğinde zafer ya gelir ya ertelenir. Allah'ın zaferi geciktirmesi muhakkak surette bir hatanın mevcudiyetini ifade etmez. Belki yeteri kadar hazırlıklı olunmadığı neticesi çıkarılır. Hazırlıklar artırılır. Bazen de Allah'ın zaferi ve yardımı geciktirmesi kitle ve cemaatin gençleri için bir imtihan olur. Acaba onlar ümitsizliğe düşüp davayı mı bırakacaklar yoksa sözlerinde mi duracaklar? Yoksa bazıları böyle, bazıları başka türlü mü olacak? Her halükarda çalışmaya devam etmek gereklidir. Cemaat, metodunu değiştirmeyi gerektirecek bir sebep bulmadıkça sırf zafer ve yardımın gecikmesinden dolayı metodunu değiştirmesi caiz değildir. Onlara düşen, çalışmalarının üslub ve vesilelerini kontrol etmektir. Öyle ki mübah olanlardan en uygun olanlarını seçebilsinler. Demek oluyor ki zaferin gecikmesi metodun elverişsizliğine delil değildir. Diğer bir

ifadeyle mahdud bir zamanda hedefe ulaşmaya dair şer'i delil mevcut değildir.

Evet bakışlar, fikirlerin ve metotla ilgili hükümlerin doğruluğuna, gençlerin ve ümmetin bunlarla yetiştirilmesine ve hazırlanmasına çevrilmelidir. Bu fikirler ve bu hükümler cemaatin nazarında sahih addedildiğinde, fikirleri metoduyla başarıya götürecek üslub ve vesilelerin tercihi tamamlandığında artık onda sabır ve ısrar üzere bulunmak gereklidir. Tutulan metodun meyvelerini toplama zamanı geçti diye değiştirilmez.

Söz konusu olan ümmetin durumunu değiştirmektir. Ferdin veya fertlerin durumunu değiştirmek değildir. Toplumun yapısını değiştirmek, ferdin yapısını değiştirmekten çok daha büyük bir iştir. Bunun için işler oldukça yavaş yürür. Neredeyse sahih bir bakış açısı ile olaylara bakabilen ve basiret sahibi kişilerin dışındakilerin bunu görmeleri mümkün değildir. Ancak bu durum, davetçinin taşıdığı davanın ancak kendinden sonraki nesillerin ellerinde tamamlanacağı düşüncesi ile hareket etmesi gerektiği anlamına gelmez. Bilakis fert veya ilgili cemaatin bireyleri, bu işin kendi elleri ile tamamlanacağı, Allah'ın izniyle kendilerinin de zaferin geldiğine şahit olacakları düşüncesi ile kararlılıkla davayı taşımalıdır. Zira Rasul (s.a.v.)'in ve ashabının elleriyle bu iş gerçekleştirildi. Kaldı ki fertlerin ömürleri uzun veya kısa olabilir, ancak Allah'ın va'di ferde değil cemaattır. Öyle ki Allah (C.C.) yeryüzünde halifeler kılacağına dair mü'minler topluluğuna va'd etmiştir. Bazen fertler, bazen de cemaatin lideri ölebilir. Bir çokları bu yolda telef olabilir. Allah'ın emri üzere kaim olan bir cemaat bulunduğu müddetçe Allah'ın vaadi devam edecektir. Muhakkak surette adı geçen cemaatin elleriyle er veya geç zafer elde edilecektir. Ayrıca buna ait bilgi Allah'ın katındadır. Cemaat kendine düşeni yapmakla mükelleftir. Kendini aşanı soruşturması yerinde olmaz.

Bunun içindir ki şer'i metodun ve hükümlerinin tecrübeye dayandıkları söylenemez. Hedefin tahakkuku gecikse de onun faydasız ve geçersiz olduğuna hükmedip terk edilemez. Bazı maslahatlar için yeni bir metoda baş vurulmaz. Delillere dayalı şer'i

hükümlerden oluştuğu müddetçe böyle denilemez. Ancak üslub ve vesileler denenerek en iyisi tercih yoluna gidilir.

ŞERİATIN METODUNA AYKIRI TEZLER

İslâm'a davet ederken; Rasulullah (s.a.v.)'in metodunu, onun metoduna bağlanmamızın önemini ve onun dışına çıkılmamasının gerektiğini söylediğimiz zaman, arkasında bir kısım İslâmi cemaatların veya Müslüman düşünürlerin bulunduğu kimselerden bu konu ile ilgili çeşitli tezlerle karşılaşmaktayız. Biz bu tezleri ileri sürenlere bakmadan tezlerin kendisini ele almak istiyoruz. Müslümanların şaşkınlık içerisinde kalmaması, bu tepkiler içerisinde boğulup kaybolmaması veya davayı yüklenmekle ilgili şüphelere sahip olmaması için hızlı bir şekilde bu tezlerin neler olduğunu arzedeceğiz. Bunların en önemlilerinden bazıları şunlardır:

1. Tez: Hilâfeti Kurma Farzıyeti Yalnız Yöneticileri ve Onların Çevrelerini Buna Çağırarak Sınırlıdır

İnsanlardan bir grub, insanlara liderlik etmekte, yönetim işini elinde bulundurmaktadırlar. Eğer bunlar davete icabet ederlerse, toplum İslâm lehine çevrilir ve böylece değişir. Bu kişileri böyle bir anlayışa iten sebep ise, onlarca şöyle ifade ediliyor: "Sıradan Müslümanları çağırarak, davetçileri, yöneticilerin zelilleştirme operasyonuna maruz bırakır. Bu ise kişinin sabrı ve takati dışında bir işi üstlenmesi demektir. Böyle bir davranış ise şeriatça nehyedilmiştir. Çünkü Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyuruyor "Müslüman'ın kendi kendini zillete uğratması doğru değildir." Soruldu ki: "İnsan nasıl kendi kendini zillete uğratır?" Dedi ki: "Dayanamayacağı belaya maruz kalmasıdır."

Toplumlardaki davet hareketlerini inceleyen kimse, bunların zulüm, fışk, şaşkınlık, sıkıntı ve meşakkatlerin çoğalıp arttığı zamanlarda ortaya çıktığını görür. Yalnız Allah'a kulluk etmekten ve Allah'ın hakimiyetinden uzaklaşıldığı zaman bu türden görüntüler toplumu kuşatır. Bu sebeplerdir ki bütün Peygamberler, Muhammed (s.a.v.) de insanları ilk önce yalnız Allah'a iman etmeye ve yalnız O'na kulluk etmeye davet etmiştir.

Geçmişteki veya günümüzdeki toplumlar genel olarak yöneticiler ve onların çevreleri tarafından yönetilmiştir. Batıl inançlar, tasavvurlar ve bunlardan kaynaklanan kanunlar hep bunların çıkarları doğrultusunda ortaya konmuştur. O yüzden makam ve çıkarlarını korumak için bunları himayeleri altına alırlar ve onları savunma işini üstlenirler. Bundan dolayı uyanık bir bedevi Arap Rasulullah (s.a.v.)'in davetini ilk defa için duyunca şu derin ve isabetli sözü söyledi. "Bu dava krallar tarafından kerih görülür." Toplumlardaki insanlar, yöneticilerin ve bunların çevrelerine boyun eğerler. Etkileyen değil etkilenen olurlar. Onları sevmeseler bile onların kendileri üzerine uyguladıkları hükümlere boyun eğerler. Yöneticilere, onların çevrelerine ve uyguladıkları düzene karşı çıkıp değiştirmek istediklerinde karşılaşılabilecekleri tepkiyi bilirler.

Allahu Teâla tarafından, hakla aydınlatmak ve sahîh yola ulaştırmak için gönderilen Peygamberler, ilk önce kavimlerindeki yöneticiler ve onların çevreleri tarafından reddedilmişler ve karşı çıkışlara maruz kalmışlardır.

Yöneticilerin çevreleri şunları kapsar; yöneticilerin yardımcıları, çıkar çevreleri ve çok zengin iş adamları. Bunlar insanların liderleri ve önderleri olurlar. Yöneticiler için gerekli olan siyasî ve fikrî ortamı oluştururlar. Yöneticiler bunlara dayanırlar ve onların desteğini alırlar. Allahu Teâla, bunların Peygamberler ve davetlerine karşı gelme hususunda öncülük yapanların ta kendileri olduklarını belirtmiştir. Çünkü mal, para ve makam sahibi olma sevgisi ve isteği kalplerini doldurmuştur. Onların çıkarları merkezlerine ve yönetime doğru olmuştur. Bundan dolayı, Allahu Teâla'ya davet edilince, bu kesim davanın, kendi çıkarlarıyla ve merkezleriyle çeliştiği

endişesine kapılıp davaya karşı cephe oluştururlar. Yöneticilerin kalplerini davaya karşı kinle doldururlar. Bununla savaşma işini ve yok etme hareketini onlara süslü gösterirler. Böylece yöneticiler kesimi de kendi göğüslerinde sakladıkları şer ve günahla o çevrenin çağrısına ve nasihatına uyarlar. Böylece Allah'ın Peygamberleri ile bu yöneticiler ve çevreleri arasında mücadele başlar. Aralarında fikri kavga ve siyasi mücadele kızışır. Her iki taraf, halkı kendi yanına çekmeye çalışır. Nebiler silahsız, güçsüz ve doğru sözün gücü dışında başka güce malik olmadıkları halde hak silahıyla hakka davet etmekle kaim olurlar.

Yöneticiler ve çevreleri peygamberlerin davetlerini başlangıçta batıl iddialarla çürütmeye gayret ederler ve şöyle iddia ederler: "Bu davetçilerin sözleri bir büyüdür, eskilerin masallarıdır, bunlar yalancılardır. Buna inanan kimseler beyinsiz, ve insanların en alçağı ve düşüğüdür."

Bu batıl propaganda işe yaramayınca işkenceye, hapse atmaya, sıkıştırmaya, eziyete uğratmaya ve öldürme yollarına başvururlar. Böylece Peygamberler ve tabileri ile yöneticiler, çevreleri ve kralların dinleri üzerine devam eden insanlar arasında savaşın bütün kapıları en geniş şekilde açılır. Kur'an-ı Kerim, bu mücadeleyi her zaman birçok yerde anlatır.

Efendimiz Nuh (a.s.) kavmini davet etmeye başlar başlamaz davetine ilk önce karşı çıkanlar kavminin ileri gelenleri veya yöneticilerinin çevresi olmuştur. Allahu Teâla Araf suresinde bu hususu şöyle bildirmektedir:

"And olsun ki Nuh'u kavmine gönderdik. Ey kavmim, dedi. Allah'a kulluk edin sizin ondan başka ilahınız yoktur. Doğrusu ben size büyük bir günün azabının inmesinden korkuyorum. Kavminden ileri gelenler dediler ki; Biz seni açık bir sapıklık içinde görüyoruz. Nuh dedi ki: Ey kavmim bende bir sapıklık yok, yalnız ben Alemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir Rasulüm."

Efendimiz Hud (a.s.) Ad kavmini Allah'a kulluğa davet ettiğinde de davetine ilk önce karşı çıkanlar bu kavmin yönetici çevresidir. Allahu Teâla şöyle buyurdu:

"Ad kavmine de kardeşleri Hud'u gönderdik : Ey kavmim, Allah'a kulluk edin , sizin ondan başka ilahınız yoktur. Ondan korkmaz mısınız? dedi. Kavminin ileri gelenlerinden olanlar şöyle dediler: Biz senin bir beyinsiz olduğunu görüyoruz ve seni yalancılardan sanıyoruz, dediler."

Efendimiz Salih (a.s.) Semud adlı kavmini davetine çağırınca buna ilk itiraz eden yine yöneticilerin çevresidir. Allahu Teâla şöyle buyurdu:

"Semud kavmine de kardeşleri Salih'i gönderdik. Ey kavmim, dedi. Allah'a kulluk edin. O'ndan başka ilahınız yoktur."

"Kavminden büyüklük taslayan ileri gelenler, içlerinden zayıf görülen inananlara: Siz Salih'in gerçekten Rabbi tarafından gönderildiğini biliyor musunuz? dediler. Onlar da: Evet doğrusu biz onunla gönderilene inananlarız, dediler. Büyüklük taslayanlar: Biz sizin inandığınızı inkar edenleriz, dediler."

Şuayb (a.s.) ise Medyen adlı kavmini çağırınca yöneticilerin müstekbir çevresi davete karşı çıktılar. Allahu Teâla şöyle buyurdu:

"Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı gönderdik: Ey kavmim dedi, Allah'a kulluk edin. Sizin ondan başka ilahınız yoktur."

"Kavminden büyüklük taslayan ileri gelenler dediler ki: Ey Şuayb ya mutlaka seni ve seninle beraber inananları kentimizden çıkarınız, ya da milletimize dönersiniz."

Musa (a.s.)'in davetinden de örnek gösterelim. Allahu Teâla onu Firavun'a ve çevresindekilere gönderince bunlar onu yalanladılar, diğerlerini Musa (a.s.)'dan korkuttular onun aleyhine değişik şaibeler yaydılar. Onu öldürmek için Firavunu teşvik ettiler. Allahu Teâla şöyle buyurdu:

"Onlardan sonra, Musa'yı mucizelerimizle Firavun'a ve onun ileri gelen adamlarına gönderdik. Ayetlerimize haksızlık ettiler. Fakat bak fesatçıların (bozguncuların) sonu nasıl oldu."

"Firavun kavminin ileri gelenleri dediler ki: Bu çok bilgili bir sihirbazdır."

"Firavun kavminin ileri gelenleri dediler ki: Musa'yı ve kavmini bırakıyorsun ki seni ve tanrılarını terk edip yeryüzünde fesat mı çıkarırsınlar?"

"Firavun'un ileri gelen adamlarının kendilerine kötülük yapmasından korktukları için kavminin içinde Musa'ya yalnız (genç) bir takımdan başkası inanmadı. Çünkü Firavun yeryüzünde çok ululanan ve israf edenlerden (aşırı gidenlerden) idi."

Rasulullah (s.a.v.)'in siyerinin de geçmiş Peygamberlerin siyerlerinden pek farkı yoktur. Rasülün davası esnasında da davayı donduran, ona imanı engelleyen ve onu dinlemeyi önleyen hususların ve müminleri sıkıştırmak, kovuşturmak ve onlara işkence çekirtmek isteyenlerin varlığına rastlanmaktadır. Müminler, kavimlerinin ve ailelerinin, kendilerini imanları hakkında fitneye uğratmalarından korkuyorlardı. Yeni inanacak kimseler, daha önce iman etmiş olan kimselerin akıbetlerine uğrayacaklarından çekiniyorlardı. Savaş ve mücadele, başta toplumun ileri gelenleri olmak üzere müminler ile kendilerine muhalif olanlar arasında devam ediyordu. Sonunda tağutların üzerine bastıkları dayanak ayakları altından çekilir ve hakkıyla davayı omuzlayanlar, işi ele alıp yürümeye başlarlar.

Buhari İbni Mesud (r.a.)'ın yoluyla şunu rivayet etti: "Peygamber (s.a.v.) secde ederken Kureyş'ten bazı insanlar onu çevirdiler. Utbe bin Ebu Muayit adlı bir kişi gelip deve yavrusu doğunca onunla sarılıp silindiği deriyi Rasulullah'ın sırtı üzerine attı. Rasulullah (s.a.v.) başını kaldırmadı. Kızı Fatıma (r.anha) gelip onun üzerine atılanı kaldırıp attı ve bunu yapana beddua etti. Rasulullah (s.a.v.) Kureyş'in ileri gelenlerinden Haşim oğlu Ebu Cehil, Rabia oğlu Utbe, Halef oğlu Ümeyye'ye ve diğerlerine beddua etti." İbni Mesud (r.a.)

şöyle devam ediyor: "Rasulullah (s.a.v.)'in kendilerine beddua ettiği kişilerin, Bedir savaşında öldürüldüklerini gördüm, onlar bir kuyuya da atıldılar."

Rasulullah (s.a.v.) döneminde Mekke'de bilinen tek yönetici ve çevresi yoktu. Yönetici grubunu oluşturan birçok insan vardı. Davet esnasında Rasulullah (s.a.v.)'e karşı koyan ve insanları ondan uzaklaştıranlar bunlardı.

Diğer Peygamberler yalnız kendi kavimlerine gönderildiler. Fakat Rasulullah (s.a.v.) davetiyle birlikte bütün insanlara gönderildi.

Kibirlerinden dolayı Kureyş'in ileri gelenlerinin O'nun davetini geri çevirmeleri, Rasülün yaptığı davetin yalnızca onlarla sınırlı olduğu anlamına gelmiyordu. Davet ederken insanlar arasında ayırım yapmadan, zengin olsun, fakir olsun, efendi olsun, köle olsun herkesi İslâm'a davet ediyordu. Hatta Rasulullah (s.a.v.), hem Kureyş'in liderlerinin, hem de onların arkasındaki topluluğun iman etmelerine gösterdiği özenden dolayı Kureyş'in liderlerini İslâm'a davet etmesi esnasında yanına gelen ama ve fakir bir mü'min olan Abdullah İbni Ümmü Mektum'a yüzünü buruşturunca Allah tarafından ikaz edilmişti. Allah'ın Rasulüne yönelik bu ikazı, liderlerin İslâm'a davet edilmesine önem vermesini yasaklayan bir uyarı olmaktan öte davette ayırım yapmasını hoş karşılamayan bir uyarıdır. Zira davetin liderlere götürülmesi ile diğer insanlara götürülmesi arasında bir fark yoktur.

Siyer kitaplarında gördüğümüz gibi Rasulullah (s.a.v.)'in toplumun liderlerini ve efendilerini daveti, yalnızca onların iman etmelerine gösterdiği özenden öte, özellikle liderlerin arkasındaki insanların iman etmelerine gösterdiği özenden kaynaklanıyordu. İşte bu yüzden davet herkesi kapsamalıdır.

Üstelik Rasulün davetine, Kureyş'deki liderler tarafından değer verilmeyen Bilal, Ammar, annesi ve babası gibi insanlar veya Suheyb ve Selman gibi Kureyş'in liderlerinden sayılmayan kimseler olumlu cevap vermişti. Yine Amir b. Füleayre, Ümmü Ubeys, Zinnire,

Nehdiye ve kızı ve Müemmel oğullarının cariyesi gibi köle iken Ebu Bekr (r.a.) tarafından azad edilmiş ilk Müslümanlar yer almaktaydı.

Rasulullah (s.a.v.) öncelikli olarak, hayırlı olabilecek insanları davet ediyordu. Sonra herkesi davet etti. Kendisine icap edenler ise yaşlı ve genç, kavminde itibar sahibi olanlar ve olmayanlardı.

Buna göre davet etmek hususunda ayırım yapılamaz. Yani davet herkese yönelik olmalıdır. Bu hususta Rasulullah'ın (s.a.v.)'in takip ettiği yol izlenir. Ki böylece Daru'l İslâm kurulsun.

2. Tez: Allah'u Teâla Bizden Dâru'l İslâm'ı Kurmak İçin Çalışmayı Değil, Kendisine İbadet Etmemizi İstiyor

Rasul (s.a.v.) İslâm Devleti'ni kurmaya davet etmedi. Ancak Allah'a kulluk etmeye davet etti. Başka ifadeyle, temel sorun İslâm Devleti'ni kurmak değil, Allah'a ibadet etmektir. Veyahut; Önemli olan İslâm devletini kurmamız değil, Allah'a kulluk etmemizdir ve buna benzer sözler sarf ediyorlar.

Bu itiraza cevap verebilmek için ibadetin ne anlama geldiğini ve nasıl gerçekleşeceğini belirginleştirmek gerekir.

Allah Teâla insanı kendisine kulluk etsin diye yaratmıştır. Öyleyse ibadet; İnsanın yaratılış gayesidir. "La ilahe illallah" sözünün manası ise; Allah'tan başka tapınılacak ilah yoktur. Allah dışında her şey batıldır ve reddedilmelidir demektir. Ve insanlar bu kelimeye bu anlam çerçevesinde iman etmelidirler. "Muhammedün Rasulullah" kelimesi ise: İbadet ve itaat ancak Muhammed (s.a.v.)'in getirdiğine göre olmalıdır. Bunun manası: İbadet ve itaat yalnız Allah'ın elçisi olan Muhammed (s.a.v.)'in getirdiğine göre olmalıdır. Ve insanlar bu kelimeye bu anlam çerçevesinde iman etmelidirler.

İbadet, yalnız Allah içindir. Ancak Allah'ın Resulüne vahyedip gösterdiği şekil çerçevesinde yapılır. Her işte ve her sözde bu temelin gözetilmesi şarttır.

Müslüman hayatında bir ihtiyacı sağlamaya veya bir değeri yerine getirmeye kalkışınca değişik şekillerle doyurabileceği uzvi ihtiyaçlarını ve içgüdülerini tatmin etmek için şer'i hükümlerin gösterdiği şekli benimser.

Amelleri şeriat ahkamına göre tatbik etmek, yalnız bu ahkamlarla yetinmek ve bunu Allah'a imana dayandırmak, yapılan ameli bir ibadet haline getirir.

Gerçekleştirilmek istenen her işin veya ihtiyacın arkasında hayatın her alanını kapsayan insanın davranışları yer almaktadır.

İbadet ise; İnsanın bütün işlerini Allah'ın emir ve nehiyelerine göre yürütmekle beraber bunun yalnızca Allah'a imana dayandırılmasıdır. Bu ifade ise, ibadetin insanın her işini kapsadığını göstermektedir.

Bir müslümana; "Allah'a ibadet et" dediğin zaman sadece, fakihlerin ibadet başlığı altında sınıflandırdıkları, namaz, zekat, hac veya oruç farzlarını eda etmesini emrettiği anlaşılmalıdır. Böylesi bir istekle ancak Allah'ın her emrine itaat ve her nehyinden vazgeçilmesi gerektiği anlaşılmalıdır.

Allah'a iman ise amellerin dayandığı temeldir. İbadet ise, bütün işleri yalnız Allah'a imana dayanarak gütmektir. Bu anlamda dinin tümü ibadettir. İbadet, yaratıcıya boyun eğmektir. Böylece, Allah'a ibadet ettiğimiz zaman, ilim sahibi ve her şeyden haberdar olan Allah'a itaatkar olmuş oluruz. Bu ise, gönüllü ve tam teslimiyet göstererek ona boyun eğmektir.

Bundan dolayı, Marufu emretmek ve münkeri nehyetmek, kafirlerle ve münafıklarla Allah için cihad etmek, müslümanların yaşayış ve ilişkilerinde Allah'ın dinini hakim kılmak, bütün insanlar arasında İslâm davetini yaymak, müslümanların varlığını korumak, namaz kılmak, oruç tutmak vs, bütün bunlar Allah'a itaat ve ibadetten birer parçadır.

İnsanın bütün işlerini kapsayan Allah'a kulluk etmek müslümanın bulunduğu duruma göre olur. Namaz kılmayan bir Müslümanı

namaz kılmaya, oruç tutmayı oruç tutmaya davet etmek veya İslâm şeriatının belirlediği ölçüler çerçevesinde alış-veriş yapmasına davet, müslümanı Allah'a kulluğa yani ibadet etmeye davettir. Her ibadetin temeli Allah'a imana dayalı olunca namaz, oruç ve diğer ibadetlere davet etmeden önce imana da çağırarak gerekir. Nitekim, davet edilen kişinin imanını canlandırmak gerekir. İşleri yürüten yalnız bu iman olmalıdır.

Allah'ın dinini hakim kılmak ve indirdikleriyle hükmetmeye davet etmek de itaat edilmesi farz kılınan Allah'ın bir emrini yerine getirmektir. Ancak Allah'a inanan kimse bunu yapar. Buna davet etmeden önce imana çağırarak gerekir ki bu işte Allah'a ibadet gerçekleşmiş olsun.

Bugünkü müslümanlar Allah'ın dinine dayanmayan, küfür nizamlarının, uygulandığı rejimlerin gölgesinde yaşadıklarına ve İslâmi hayatı yaşamadıklarına göre Allah'ın dinini uygulamaya davet etmek, Allah'a kulluk etmeye davet etmek demektir. Tüm çabalar ve gayretler buna yönlendirilmelidir.

Bu nedenle davetimizi, Allah'a ibadeti tam anlamıyla gerçekleştirecek olan, "Yeniden İslâmi Hayatı Başlatmak" şeklinde isimlendirebileceğimiz çağımızın problemlerini oluşturan Allah'a ibadetle bağlamalıyız. Bu nedenle; İslâm Devleti'ni kurmaya davet etmek, Allah'ın dinini hakim kılmaya davet etmenin ta kendisidir. Bu da bir ibadettir. Bu davet, Allah'a ibadet etmeye bir davettir. Çünkü, bu davet inandığımız Allah'ın bir emridir. Müslüman bunu yerine getirmeye kalkışmazsa Allah'a kulluk etme görevinde haddi aşmış olup günah işlemiş sayılır.

Bu sebeple başta bahsettiğimiz bazı müslümanların önerileri veya anlayışları yanlıştır. Çünkü, onlar Hilâfet devletini kurmak için yapılan mücadelenin ibadetle çeliştiğini zannederler veya öyle gösterirler. Bu ise Kur'an'ın bir kısmıyla amel etmek ve bir kısmını terk etmektir. Halbuki; Müslümanlar bundan nehyedildiler.

3. Tez: Rasulullah (s.a.v.)' in Siyerinin Doğruluğu Şüphelidir

Bunların sözünün manası, bu siyerin nasları güvenilir olmadığı için bağlayıcı değildir. Dolayısıyla siyret gereğince hareket etmemiz istenilemez. Bunu da kendileri aleyhine değil lehlerine bir hüccet sayarlar ki Hilâfeti kurmak için Mekke'de iken Rasulullah (s.a.v.)'in amelini örnek almaktan geri kalsınlar.

Buna cevap şöyledir: Siyer, haberler ve olaylardan ibarettir. Bunlar araştırılmaya ve rivayetlerinden emin olunmaya muhtaçtır. Siyer, Rasulullah (s.a.v.)'in amelleriyle ilgili olduğu için vahiyden bir parça sayılır. Buna göre, müslümanlar kitaba ve sünnete ihtimam gösterdikleri kadar Rasulullah (s.a.v.)'in siyerine de o kadar önem vermeliler. Mekke'deki siyeri, orada yaptığı amellerdir. Bu ameller, Medine'de Daru'l İslâm'ın kuruluşuna yol açmıştır. Onu araştırabilen kimseler, bu araştırmayı ihmal edince günahkâr olurlar. Ayrıca, diğer müslümanlar da onu araştırma gücüne sahip olanları teşvik etmedikleri için günahkâr olur.

Ne tuhaftır ki siyerin doğru olmadığını söyleyenler, hadislerin araştırılmasıyla ve tahriciyle ilgilenen kimseler arasından çıkmaktadır. Sanki bunlar, Allah'ın dinini hakim kılmak için çalışmaktan muaf tutulmuşlar da bu tezleri ileri sürerek kendilerini, önemli bir mesafe kaydetmiş ve son noktayı koymuş kimseler sayıyorlar.

Bunlar herhangi bir müslüman gibi İslâm Devleti kurmak için çalışmakla emredildiklerini unutmuş haldeler. Oysa bu durum onların bu konuyu araştırmalarını ve incelemelerini gerektiren bir durumdur. Şartlar, onları, şer'i meseleler için hadisleri tahric etmeye sevk etmişse bunun için onlara teşekkür edilir. Çünkü bunu araştırabilmek için çok çaba harcadılar ve zaman geçirdiler. Ancak bu şartlar altında onların bu durumu anlamaları nasıl olacak? Yapılması gereken işin dinin hakim kılınması ile ilgili olduğunu anlamaları için daha ne kadar zaman geçirmeleri ve çaba harcamaları gerekecek?

Siyer kitapları tamamen ihmal edilecek dereceye düşmediği gibi içinde geçen rivayetler hemen alınabilecek halde de değildirler.

Siyer alanında tarihi yazılar yazan yazarlar, rivayet edenler, onların güvenilirliği ile rivayetlerini ve bunların sağlamlılığını incelerken hadis araştırmacıları kadar dakik değillerdi.

Bu nedenle, hadis alimleri ve hadis araştıranlar, siyer yazarlarına dikkatsiz davranan kimseler gibi bakarlar. Doğru olan hadis ilminin, muhaddislerin ve hadis alimlerinin hadisler ve raviler hakkında yaptıkları gibi araştırma yapılmasını gerektirmektedir.

Aynı tür araştırma ve inceleme Rasulullah (s.a.v.) ve ashabının hayatını içeren siyer ilmi için de gereklidir. Diğerlerinin siyerleriyle ilgilenenler müsamahakârlık göstermişse, siyer ilmi ihmal edilemez, kötülenemez. Olaylar çoktur, günler sürâtle geçmektedir, öyleyse siyer veya tarih yazarları muhaddislerin yollarını izleyeceklerse bütün olayları kuşatamazlar.

Bundan dolayı Rasulullah (s.a.v.)'in siyreti müslümanların çok çok önem vermeleri gereken konulardandır. Çünkü, Rasulullah (s.a.v.)'in sözlerini, fiillerini, takrîrini ve sıfatlarını içermektedir. Bunların tümü, Kuran'ı Kerim gibi teşri kaynağıdır. Nebevi siyer, teşri kaynaklarından birisini oluşturmasından dolayı hadisten bir parça sayılır. Nebî (s.a.v.)'le ilgili ne kadar sahih rivayet bulunursa sünnetten bir parça olup şer'i delil sayılır. Buna ek olarak, Rasulullah (s.a.v.)'i örnek edinmek Kur'an'ın emirlerindedir. Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır:

“Muhakkak ki Rasulullah sizin için güzel bir örnektir.” Dolayısıyla siyrete önem vermek ve tabi olmak şer'i bir emirdir.

İlk dönem müslümanlar siyer naklinde rivayet metodunu kullanıyorlardı. Tarihçiler, tarih nakline, duyduklarını başkalarına aktararak başladılar. Rasulullah (s.a.v.)'in amellerini gören, sözlerini işiten ilk nesil, gördüklerini ve duyduklarını diğerlerine aktardılar. İkinci nesil ise birinci nesilden alarak kendilerinden sonrakilere aktardılar. Bunların bir kısmı şu ana kadar hadis kitaplarında da

görüldüğü üzere aldıkları hadisleri yazdılar. Hicri ikinci asra gelindiğinde, bazı alimlerin siyerle ilgili haberleri topladıkları ve hadislerin tedvininde olduğu gibi rivayet edenlerin isimlerini de zikrederek rivayetlerini aktardıklarını görmekteyiz. Bu nedenle, hadis alimleri ve araştırmacıları, rivayetleri, rivayet edenleri inceleyerek reddedilen zayıf rivayetler ile sahih rivayetleri birbirinden ayırabilirler ve sahih siyeri tespit edebilirler. Sahih olduğu takdirde siyerde güvenilen deliller bunlardır. Buradaki mesele, yeni bir ilim inşa etmek değil, ancak Rasulullah (s.a.v.)'in sözlerinin ve fiillerinin dikkatli bir şekilde gözden geçirilmesidir. Bu nedenle günümüzde siyere önem veren müslümanlardan bu işi yerine getiren müslümanların varlığına rastlanmaktadır. Ayrıca, dini yaşatmak ve hakîm kılmak isteyen cemaat ve hizip, delil olarak itimat ettiği naslardan emin olmalıdır ki Rasulullah (s.a.v.)'i tam olarak örnek edinebilsin.

Farklı isimler altında yazılmış olmasına rağmen siyer kitapları, Kur'an'ın işaret ettiği davetin aşamaları doğrultusunda tıpkı hadis kitaplarının toplanması gibi toplanabilir. Zira Kuran-ı Kerim, siyer kitaplarında nakledilenlerin sıhhatine ışık tutacak şekilde bu merhalelerin bir çok detayını beyan etmiştir. Kuran-ı Kerim'de yapılması istenileni dakik bir şekilde açıklayan ayetlere rastlamak mümkündür.

Örneğin Rasulullah (s.a.v.) putperestler, dehriyyun, (zamanın ezeli olmasına), Mecusiler, Sabiîler, Yahudiler ve Hıristiyanlar gibi bozuk ve batıl inanç sahiplerinin inançlarına, düşüncelerine saldırmıştır. Birçok ayette Kur'an bunları sergilemiştir. Rasulullah (s.a.v.) adetler ve geleneklere çatmıştır. Kız evlatlarını diri diri toprağa gömme konusuna, bazı hayvanlara dokunulmazlık getirilmesine ve falcılığa çatmıştır. Yöneticileri ele alıp onlara bazen isimleriyle, bazen de vasıflarıyla çatıp onları teşhir etmiştir. İslâm daveti aleyhine entrikalarını keşfetmiştir. Daveti taşıyan cemaatların bunların tümüne bağlı kalmaları şarttır. Bağlılığı, bu metodun aslına ve genel manasına yönelik olmalıdır. Uslup, vesile ve şekillere bağlanmak şart değildir. Yanlış fikirlere, yanıltıcı mefhumlara ve İslâm'a aykırı

olan sapık örf ve adetlere dokunup çatar. Yöneticilere dokunup çatar. Onların entrikalarını açığa çıkarır. İslâm fikirlerini ve hükümlerini belirgin bir şekilde izah eder. Ümmetin bunları benimsemesine, hayat sahasında tatbik etmeye, kendisiyle beraber çalışmaya davet eder.

Rasulullah (s.a.v.), kimseye yağ çekmeksizin, dalkavukluk ve uzlaşma yapmaksızın ve orta yolu kabul etmeksizin İslâm fikrine karşı gelen herkesin yüzüne karşı çıkmıştır. Korkutmalar ve tehditlere aldırılmayıp onlardan hiç korkmamıştır. Sabrederek dayanıp Rabbinin emrinden hiç sapmamıştır. Kur'an bunu bize anlatırken takip edeceği yol esnasında cemaata yol göstermektedir.

Allahu Teâla'nın kendi Resulüne;

“Emrolunduğun konuları açıkça duyur” diye indirdiği ayet, bundan önce çatışmanın söz konusu olmadığını, gizliliğin ve daveti gizlemenin varlığını göstermektedir. Bu ayet, mücadele merhallesinden önce bir merhalenin varlığına işaret etmektedir.

Allahu Teâla'nın, "Başköy (başkent) ve etrafındakileri uyarasın"mealindeki ayeti, Mekke dışına davetin götürülmesine delildir. Kuran'ın muhacirler ve Ensar'dan söz etmesi, hicretin ve nusretin (yardım alma konusunun) var olduğuna delildir.

Böylece, Kuran'ın birinci mürşit olduğu görülür. Hadis kitapları Mekke döneminde yaşayan müslümanların haberleriyle doludur. Örneğin Buhari "Mekke'deki Peygamber (s.a.v.) ve Sahabelerinin Müşriklerden Çektikleri Sıkıntılar" başlığı altında bir bölüm ayırmıştır. Burada Habbab bin Eret'in Rasulullah (s.a.v.)'e gelişi ve müslümanlar için zafer ve yardım etmesi talebiyle ilgili hadisi ve Rasulullah (s.a.v.)'in Kureyş'in ileri gelenlerine beddua etmesine dair hadisi, Taif'e gittiği zaman kavminden gördüğü şiddetli eziyeti rivayet etmiştir. Aynı şekilde diğer hadis kitaplarında da hadisler yer almaktadır. Bu nedenle biz, Rasul'ün yaptığı ve bizden de yapmamız istenen bir emrin karşısında olmadığımız gibi böyle bir nassa da sahip değiliz.

Şunu da söylemek gerekir; Siyer kitaplarını yazanlar güvenilir ve herkesin güvenini kazanmış imamlardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- İbni İshak: (H:85-152) İbni İshak'ın "el-Meğazi" isimli siyeri vardır. İmam Zühri onunla ilgili şöyle demiştir: "Kim Meğazi'yi öğrenmek istiyorsa İbni İshak'a başvursun." Şafi ise şöyle demiştir: "Meğazi konusuna dalmak isteyen kimse İbni İshak'a muhtaçtır." Buhari de zamanında ondan söz etmiştir.

- İbni Saad: (H:168-230) Onun kitabı "Et-Tabakat"dır. Onunla ilgili el-Hatib el-Bağdadi şöyle demiştir: "Muhammed İbni Saad bizim nezdimizde güvenilir ve adalet ehlidir. Onun sözleri onun doğruluğuna delalet eder. Rivayetlerinin çoğundan emin olmak için derin inceleme yapmıştır." İbni Hallikân şöyle demiştir: "İbni Sa'd sadık ve güvenilir biridir." İbni Hacer şöyle demiştir: "İbni Sa'd büyük hafız, güvenilir ve tarafsız biridir."

- Taberi: (H:224-310) Onun kitabının adı "Peygamberler ve Krallar Tarihi"dir. Taberi isnad metodunu kullanarak kitabını yazmıştır. Onun hakkında el-Hatib el-Bağdadi şöyle demiştir: "Sünnetleri, onların yollarını ve sıhhatli olup olmayanını bilir. İnsanların günlerini ve haberlerini de bilir." Hadis konusu kendisine galip geldiği için muhaddislerin metoduna göre tarih kitabını yazmıştır. "Rasulullah (s.a.v.)'den Sabit olan Haberleri Tafsil Etmek Ve Eserleri İncelemek" adlı bir hadis kitabı vardır. İbni Asakir onunla ilgili şöyle demiştir: "Bu kitap Taberi'nin ilginç kitaplarından. Rasulullah (s.a.v.)'in sahih hadislerini içermiştir."

İbni Kesir ve ez-Zehebi'nin de siyer kitapları vardır. Bunlar hadis konusunda tam uzmandır.

4. Tez: Şu Anda Toplumunu Değiştirmede Takip Edilmesi Gereken Metot Yöneticilere Karşı Silah Kullanmaktır

Bu görüşlerine delil olarak da Rasul (s.a.v.)'in Allah'ın hükmünü ikame etmeyen kötü, şerli yöneticilere karşı kılıçla karşı çıkılmasını talep etmesi gerektiğini bildiren hadisi delil gösteriyorlar.

Görüşlerine katılmasak da sahiplerini takdir ettiğimiz bu anlayışta onlara cevap olarak diyoruz ki; Hadisin varid olduğu durumun ve şartların iyi tahkik edilerek hangi vakıya indiğinin belirlenmesi bize hangi durumlarda başvurulacak bir çözüm teşkil ettiğini gösterecektir. İşte hadisi sahih manada kavratacak yol budur. Hadiste kılıçla karşı çıkılmasının talep edildiği yöneticiler, Daru'l İslâm'ın yöneticileridir ki bunlara şer'i kaide ile biat edilmiştir. O yönetici Müslümanların ona biatıyla halife olmuştur. İşte böyle bir yöneticinin hükmettiği ülke Daru'l İslâm'dır. O ülkenin güvenliği de Müslümanların gücüyle sağlanmaktadır. Bu durumda Müslümanlar yöneticiye itaat etmekle mükelleftirler. Fakat yönetici Allah'ın indirdiği hükümlerden saparsa bir hüküm de dahi olsa müslümanlara küfür hükümlerini uygulamaya başlarsa ve bunun böyle olduğuna dair herhangi bir şüphe kalmazsa, o zaman Müslümanların o yöneticiye karşı silaha sarılmaları gerekir. Eğer bu meyandaki hadislerin üzerinde iyi düşünülürse bunun vakiasının yukarıda geçtiği gibi olduğu görülecektir. İşte hadis; İbni Malik el-Eşca'i'den rivayet edilir ki şöyle demektedir: "Ben Rasul (s.a.v.)'i şöyle derken işittim:

“Yöneticilerinizin en hayırlıları sizin onları sevdiğiniz ve onların da sizi sevdiği, onlara dua ettiğiniz onların da size dua ettiği kimselerdir. Yöneticilerinizin en kötöleri de sizin onlara kızdığınız onların da size kızdığı kimselerdir.” Denildi ki; “Ya Rasulullah onlara kılıçla karşı çıkmayalım mı?” Dedi ki: “Aranızda namazı ikame ettiği sürece ona silahla karşı çıkmayın.” Şüphesiz ki burada namazın ikamesinden maksat şeriat hükümlerinin tatbik edilmesidir. Bir parça zikredilerek, bütün kastedilmiştir.

Daru'l küfrün yöneticisine gelince zaten onun vakiası tamamıyla farklıdır. Müslümanları yönetse de Müslümanların imamı veya halifesi değildir. Şer'i bir usul ile onların başına yönetici tayin

edilmemiştir. Kendilerine farz olmuş olsa da esasen adı geçen yönetici İslâmi ahkamı tatbik etmek için taahhütte bulunmamıştır.

Bunun içindir ki hali hazırdaki vakıamıza dikkatli bir şekilde baktığımızda toplumu değiştirmeksizin silaha sarılmanın yeterli olmadığını görürüz. Değişimi gerçekleştirmek isteyen her kimse bilmelidir ki mesele yöneticiyi İslâmi hükümlerle hükmetmeye yöneltmekten farklı bir boyut kazanmıştır. Zira bu iş için devlet adamlarına, İslâm merkezli bir siyasete ihtiyaç vardır. Şüphesiz İslâm'la hükmetme ve İslâmi yönetim işi öylesine kolay bir iş değildir. Ancak yeterli bir gücü elinde bulunduran önemli askeri komutanın ve İslâm'a olan büyük bir bağlılığın başarabileceği bir iştir. Ayrıca dirayetli şer'i anlayışa sahip seçkin alimlere de ihtiyaç vardır. İşte Rasul (s.a.v.)'in metodu bu adı geçen unsurların hepsini temin etmektedir. Şöyle ki:

- Evet Rasul (s.a.v.)'in metodunda, İslâm Devleti'nin kurulmasından önce İslâm davetini yüklenmede harcanmış yılların tecrübesine sahip örnek siyasi komutanlar mevcut idi. Öyle ki bunlar kâfir devletlerin ve onu dünya devletlerine karşı şanına yakışır bir tavır alma merhalesine taşıyabilirler. İşte bunu becerecek olan devlet; hidayetin yolunu açan hidayete kavuşturan Rasul (s.a.v.)'in metodu üzere kurulan Raşid Hilâfet Devleti'dir.

- Ayrıca İslâm Devleti'nin kurulmasından önce devletin külfetini yüklenmeye gönül vermiş mü'min gençlerin bulunması. Bu gençler davete ve İslâmi siyasi ortamı oluşturacak davet işlerine önem veren gençler olacaktır. Bunlardan valiler, cihad emirleri, büyük elçiler ve diğer devletlerde İslâmi daveti yüklenecek onu organize edecek insanlar çıkacaktır.

- Diğer taraftan İslâm'ı ve devletini kucaklayacak ve koruyacak olan halk desteğinin temin edilmesi.

- Gerçek şu ki; Güçlerine güç katacak, halkın desteğine sahip eğitimli, tecrübeli ehli kuvvetin temin edilmesi. Çünkü onlar halka karşı değildirler, halkla beraberdirler. Özellikle halk yöneticinin ve yönetiminin bütün gücüyle halkın yanında ve onlarla beraber

olduğu, Allah'ın farz kıldığı İslâmî hükümlerini onlara tatbik edeceklerini ve böylece dini aziz kılacaklarını anladıklarında adı geçen İslâm Devleti'ne ve halifesine tam destek vereceği muhakkaktır. İşte Rasul (s.a.v.)'in metodu bütün bunların teminatıdır.

Kaldı ki her şeyden önce silahlı mücadele işi büyük bir serveti, silahı ve silahlı eğitimi gerektirir. Buna yeltenmek ise takat getirilmeyen bir kuvvet ve harekete kalkışmak demektir. Bu metotla yönetimi değiştirmek İslâm dışı başka bir güce sığınmakla ancak olur. Bu da daha yolun başındayken davayı kaybetmek demektir. Kaldı ki Müslümanlar bunu denediler ve sadece ellerinde günah ve vebal kaldı. Zaten deneme (tecrübe) sözlüğünün İslâmî davet metodu için söz kabalığında başka bir değeri yoktur.

Şüphesiz biz, silahlı mücadelenin toplumu değiştirmede şeriatın gösterdiği metot olmadığı ifademiz, Müslümanların bu zalim yöneticiler üzerinde hiçbir hakları olmadığı şeklinde anlaşılmalıdır. Aksine bütün ümmet dinde kardeşlerimizdir. Gerçekten biz onların gayretlerini ve güçlerini birleştirmek istiyoruz. Onlar şer'i hükmün istediği amelde bir araya gelsinler. Bununla beraber onlara, Rasul (s.a.v.)'in ashabının, Mekke'de silah kullanmaya izin talep etmelerine rağmen bunu men ettiğini hatırlatmak istiyoruz. Rasul (s.a.v.) şöyle demişti:

“Ben affetmekle emrolundum, kavimle savaşmakla değil.”

Ayrıca Allahu Teâlâ'nın şu sözü de bu yöndedir:

“Kendilerine; Ellerinizi savaştan çekin, namaz kılın, zekat verin denenleri görmedin mi? Onlara savaş farz kılındığında...”

İşte bu deliller davette Rasul (s.a.v.)'in metodunu takip etmek hususunda bir birini desteklemektedirler. Dolayısıyla Rasul (s.a.v.)'in metodundan kıl kadar sapıldığında bunun kötü tezahürleri, söz konusu cemaat ve hatta bütün ümmet üzerinde ortaya çıkacaktır. Burada özellikle ehemmiyetini vurgulamak istediğimiz şey Rasul (s.a.v.)'in metoduna güzel bir şekilde bakmak için bu konudaki şer'i

ahkâmın ve Rasul (s.a.v.)'in metodunun tekrar titiz bir şekilde ele alınmasının gerekliliğidir. Neticeyi verecek olan Allah'tır, dönüş Allah'adır.

İSLÂM'IN ŞERİ HÜKÜMLERİ KAVRAMADAKİ METODU

Hiç şüphesiz her İslâmi cemaat ve partinin dinin ikamesi için yaptıkları iyiliği emretme ve münkerden sakındırma çalışmaları şeriatın gösterdiği şekilde olması gereklidir. Zira daha önce açıkladığımız gibi doğru bilgiye dayanmayan, ihlas ve halis niyetle tahsil edilmiş bir şer'i ilim olmadan ne amel ne de bir itaat ve ibadet söz konusu olamaz.

Öyle ise adı geçen cemaattan istenen şer'i bilgilerin çerçevesi nedir? Söz konusu cemaat, gençlerini hangi kültürle kültürlendirecek ki ümmeti o kültürle techiz edip hazırlasınlar?

İşte bunun içindir ki marufu emredip münkeri nehyetme görevini ifa edecek olan cemaatın gereğince hareket edeceği ve bağlı kalacağı, kendisinden istenen bu şer'i ilmi bilmesi lazımdır. Bu sayede, şer'an kendisinden istenilenden başkasına yöneldiğinde nasihat edilecek, yolunu şaşırduğunda ise doğrultulacaktır. Her konuda cemaat şer'i hükümle hareket etme durumundadır. Zira her husus şer'i hükümlerce kayıt altına alınmıştır ki ona ittiba gerekmektedir. Ona muhalif davranmak caiz değildir. Çünkü İslâm'da nasihat bütün toplumu kuşatır.

Bu konuya, bütün şer'i hükümleri tafsili delillerinden elde etmeye, çıkarmaya bizi ulaştıracak sabit bir metodun olduğunu ifade ederek başlamak yerinde olacaktır. Elde edilmeye çalışılan şer'i hükmün daveti yüklenme konusunda olmuş olması veya ibadet, muamelat, ukubat ve hatta yenilecek, giyilecek, ahlâk v.b.

konularda olmuş olması arasında bir fark yoktur. Muhakkak surette şer'i delillerden çıkarılmış olması gerekmektedir.

İşte bu metod, İslâm'ın ve onun temel kural haline getirdiği değişmez sabit metottur. Yoksa bu Müslümanların deha ve zekalarıyla ortaya koydukları bir metot değildir. Bu demektir ki İslâm akidesi Müslümanın tek bir hüküm de olsa şeriatın dışında bir kaynaktan alamayacağını yazılı kural halinde vazetmiştir. Müslüman şer'i nasların delalet ettiği çerçeve ile mukayyed kılınmıştır. Bu metodun bu hal üzere muhafaza edilmesi, anlayışların sadece vahiyden hüküm çıkabileceği şeklinde oluşması, akideye olan bakış açısının ancak fıkha ve fıkıh kurallarının doğru kavranmasıyla tanımlanabileceği gerçeğinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

İctihatta sabit olan bu metot, bir cemaatin ve partinin kültürleşmesinde birinci dereceyi alması gerekecek kadar önem derecesine sahiptir. Zira icthad bize tafsili delillerden şer'i hükümleri çıkarma imkanını vermektedir. Gerçek şu ki şer'i nasslardan hüküm çıkarmada izlenen metot sahih ve doğru ise zannı galip ile sahih ve doğru hükümlere ulaştıracaktır. Böylece Allah'ın rızasına kavuşulmuş, ecir elde edilmiş olur. Aksi takdirde şer'i hüküm diye isimlendirilse de şer'i metotla hüküm istinbat edilmedikten sonra herhangi bir görüş olmaktan başka bir değer ifade etmez. Bir hükmü, "şer'i hüküm" olarak adlandırmakla şer'i hüküm sayılmaz. Hükmün elde edildiği metottan dolayı bu ismi almış olması gerekir.

Batı kültüründen ve hüküm istinbat metodundan etkilenen günümüzün müslümanları olan bizler, bugün yukarıda açıklandığı şekliyle şer'i hükmün şer'i metotla elde edilmesine dünden daha çok muhtacız. Zira bu hastalık aynı zamanda ulema diye isimlendirilen bir çok kişinin de içine düştüğü asrın hastalığıdır. Çünkü batının fikir ve metotlarıyla yürüyen ve Rabbani hidayetten ve metottan uzak kalan ulemanın icthad ve fetvaları İslâm'ın icthad kurallarına aykırı düşmektedir.

İctihatlarının sonuçları birbirinden farklı olsa da tüm Müslümanların üzerinde birleşecekleri, ictihadda belli başlı bir metodu olan şeriatı sığınmaktan başka çıkar yolları yoktur. Biz burada bu sahîh ictihad metodunu icmali olarak sunacağız. Bu sahîh metot selefin takip ettiği metot olduğu gibi kıyamete kadar sonradan gelenlerin de metodu olmalıdır.

Vakıayı Kavramak

Şer'i hükmün istinbatında İslâmi metot şudur:

Önce ortaya çıkan problemin derin bir kavrayış ile kavranması.

Söz konusu problemi çözüme kavuşturacak gerekli şer'i delillere dönerek onların incelenmesi ve doğru bir şekilde anlaşılması.

Ardından incelenen şer'i delillerden ilgili problem hakkında hüküm istinbat edilmesi.

Buna göre içinde bulunduğu vakıayı değiştirmek için çalışan cemaat veya partinin, bu çalışmada kendisi için lazım olan şer'i hükümleri benimsemesi gereklidir.

Vakıayı doğru kavramak gerçek anlamda vakıayı detaylı olarak analiz edip irdelemekle olur.

Diğer taraftan şer'i bir kavrayış; şer'i delillerin çıktığı kaynakları ve tafsili delillerden hüküm çıkarmanın kendisine göre yapıldığı usul kaidelerini sınırlandırmayı gerektirir. Hüküm istinbatı ise, hükümlerin indiği vakıaları, hükümlerin icra keyfiyetlerini ve illetlerini bilen ictihad yapacak müçtehidin bulunmasını gerektirir.

Öyle ise içinde yaşadığı fasid vakıayı değiştirmek isteyen cemaat veya partinin vakıayı anlamak için şu işlemleri yapması gerekir:

Değiştirmek istediği vakıayı hem düşüncesinin hem de değişimin konusu yapmalıdır.

İçerisinde yaşadığı vakıyı derinlemesine dikkatlice incelemeli ve çözülmesi gereken sorunu kesin çizgileriyle belirlemelidir. Eğer çözülmesi gereken sorunlar çok ise şu soruyu sorarak problemin analizini yapmalıdır: Bu problem, başka problemlerden mi kaynaklanıyor, yoksa kendisi temel bir problem midir? Bu sorunun cevaplandırılabilmesi, temel sorun ile temel sorunun uzantıları, göstergeleri arasında ayırım yapmayı gerektirir. Bu sorulara alınacak cevaplarla temel hastalık ve temel hastalıktan kaynaklanan hastalıklar belirlendikten sonra yani hastalık doğru bir şekilde teşhis edildikten sonra hastalığın ilacını tesbit etmeye geçilir.

Gerçek şu ki, işin ehli olan doktor esas hastalığı teşhis edip belirledikten sonra arızı ve tali olan hastalıkların onu oyalamasına fırsat vermez. Hastalık midede ise ve bu, hastanın vücuduna zarar veriyorsa, dolayısıyla da hastanın cildinde bir takım karalıklara ve ateşin yükselmesine sebep oluyorsa doktor, esas hastalığı göz ardı edip görünürdeki tali hastalıkları tedavi yoluna giderse yüzeysel bir tedaviye baş vurmuş olur. Bu da adı geçen doktorun işinin erbabı olmadığını gösterecektir. Kaldı ki en başta asıl hastalığın yani midesinin tedavi edilmesi gerekir. Çünkü asıl hastalık tedavi edildi mi onun sonucu olan diğer hastalıklar da ortadan kalkacaktır. Gerçek doktor ayrıca arızı olan diğer hastalıkların tedaviye ihtiyaç duyup duymadığını da bilir. Bazen asıl hastalığın tedavi edilmesiyle arızı olanlar ortadan kaybolur. Bazen de asıl hastalık hasta üzerinde ayrıca tedavi isteyen kalıcı etkiler de bırakabilir. Fakat her şeye rağmen bunlar ikinci derecede önemlidir.

İşte bugün içinde bulunduğumuz vakıanın durumu da tıpkı bunun gibidir. Zira biliyoruz ki bugün karşı karşıya kaldığımız bir esas problemimiz vardır ki bir çok cüzi problemi beraberinde getirmiştir. Problem şudur: Bu gün İslâm ümmetine isabet eden esas problem hayatlarının Allah'ın hakimiyetinden uzak olmasıdır. Bu esas sorun da beraberinde bir çok cüzi problem ihdas etmiştir. Meselâ; fakirlik, cehalet, kötü ahlâk ve bozuk sosyal münasebetler v.b. durumların hepsi batıl yönetimin zulmünden kaynaklanmaktadır. Allahu Teâla bu durumların esas sebebini açıklamak için şöyle buyurdu:

“Kim beni anmaktan yüz çevirirse ona dar bir geçim vardır.”

Bu cüzi problemler temel sorundan kaynaklanmaktadır. Bu temel sorunun köklü ve sürekli çözümü, öncelikle söz konusu durumun değiştirilmesiyle olacaktır. Çalışma, İslâmi hayatı yeniden başlatma noktasında odaklaşmadıkça, hayatta Müslümanın tüm davranışlarının Allah'ın emirleri ve yasakları doğrultusunda yürütülmesine ve Allah'ın indirdikleri ile yönetimin kurulmasına sevk edecek nitelikte, İslâm akidesi siyasi bir akide olarak ele alınmadıkça Allah'ın indirdiklerinin dışındaki kanunların uygulanmasından kaynaklanan hastalıkların hiçbiri kesinlikle sona ermeyecektir.

Demek ki esas problem ne eğitim, ne ahlâk ve ne de ekonomidir. Ayrıca başta gelen konu Müslümanların hak ve hukuklarının müdafaası ve Müslümanların ictimai hayatta iktisadi ve askeri sahalarda önemli mevkilere gelmeleri de değildir. Bilakis başta gelen konu akide ve amel boyutuyla hakimiyet konusudur. Söz konusu ettiğimiz bu hakimiyet yalnız ve yalnız Allah'ın hakimiyetidir. Vakıa açısından Müslümanların İslâm kültürüne olan güvenleri tekrar kazandırılmalıdır. Hayatlarında akidelerinin ürünü olan sistemin ortaya koyduğu çözümlere önem vermeleri için nefislerinde etkisini kaybeden İslâm akidesi tekrar eski haline döndürülmelidir. Bunu cennete olan özlemlerinden ve cehenneme olan korkularından dolayı yapsınlar. Ayrıca bütün Müslümanların şu andaki durumlarını ve hatta bütün insanlığın şu anda içinde yaşadığı bozuk ve fasid hayattan kurtulması gerektiği gibi önem versinler. Bütün bunlar İslâm akidesiyle ve ondan fıskıran nizamlarla gerçekleşecektir.

Bunun içindir ki bunu idrak eden ve kavrayan cemaat asıl hastalığı belirler ve bilir ki gerçekten ne zaman esas hastalık tedavi edilirse arızı ve tali olan diğer hastalıklar da tedavi edilmiş olacaktır. Bütün bunlar vakıanın gerçek manada anlaşılmasının önemini ortaya koymaktadır.

Bu, usulcülerin “menat” diye isimlendirdikleri şeydir. Çözüm isteyen durumun dikkatlice incelenmesi her halükârda şer’i delillerin toplanmasından ve hükmün belirtilmesinden önce gelir.

Diğer taraftan vakıya vakıf olmak ve onu kavramak onunla ilgili şer’i ahkamı kavramaktan daha zordur. Zira büyük bir dikkat ister. Kaldı ki çözüm isteyen vakıyı yanlış algıladığımızda ve vakıa hatalı bir biçimde zihnimize yer ettiğinde vakıa ile ilgisi olmayan delillere yöneleceğimizden vakıyı doğru bir biçimde çözecek olan şer’i delillere ulaşmamış olacağız. Dolayısıyla gerçekte var olan vakıa yerine zihnimize yanlış olarak canlandırdığımız vakıaya çözüm bulmuş, şer’i delilleri ilgili olmayan yerlerde kullanmış olacağız.

Gerçek şu ki vakıyı gerçek manada anlamak için akıl gereklidir. Ayrıca vakıyı düşünceye kaynak veya ölçü almak caiz değildir. Hatta vakıadan hiç bir şer’i hüküm de çıkmaz. Bilakis asıl olan vakıanın olduğu gibi gerçek manada kavranmasıdır.

Şer’i Nassları Anlamak

Vakıanın olduğu hal üzere akıl ile gerçek manada kavranmasından sonra sıra söz konusu vakıayı şer’i delillerden istinbat edilen şer’i hükümlerle çözüme kavuşturmaya gelir. Vakıaya çözüm aranırken aklın hakem veya ölçü olarak alınması asla caiz değildir. Aksine burada aklın görevi şer’i delillerde mevcut olan şer’i çözüm ve çareyi bulup, kavrayıp çıkarmaktır.

Şeriatı doğru kavramak için şeriatın kaynaklarını ve kendisi ile bozuk olan vakıayı değiştirmek üzere kullanılacak şer’i çözüme götürecektür usul kurallarını bilmek gerekir. Sonuçta insanların kanalizasyon istediğimiz doğru bir bakış açısına ve sahih bir tasavvur ve icthadta yani istidlal metodunda takip edilecek doğru metod öğrenilmiş olur.

Şer'i Hükmün Kaynakları

Ortaya konulan her hükmün bir kaynağı vardır. Bu nedenle dikkatli ve detaylı bir araştırmadan sonra hüküm çıkarmada kullanılacak bir kaynağın benimsenmesi mutlaka gereklidir. İslâmiyetin iki teşri kaynağı ve ölçüsü üzerinde hiç bir ihtilafın meydana gelmediği “Kitap” ve Sünnet” olduğu herkesin malumudur. Bu iki esasa dayandırılan icma, kıyas, istihsan, sahabe görüşü ve bizden öncekilerin şeriatına gelince; bunların hepsinde ihtilaf husule gelmiştir. Görünen o ki bir cemaat için delil olmaya elverişli olan şey o cemaat tarafından kendisinden şer'i hüküm alınacak bir ölçü durumuna gelmektedir.

Kur'an ve sünnetin yanında kati delillere yani Kur'an'a ve sünnete dayanan kaynakların benimsenmesi gerektiği de bilinen bir husustur. Diğer bir ifade “tabi” durumunda olan söz konusu ölçü ve kaynakların esas şer'i kaynaklar gibi teşrinin kaynağı olduklarına ve birer şer'i delil olduklarına dair Kur'an ve Sünnetten kesin delillerin bulunması muhakkak surette gereklidir. Yani iki esas delil olan Kur'an ve Sünnetin, neyin teşrinin kaynağı olduğunu kesin bir şekilde bize bildirmelidir. Şer'i kaynakları taklit yolu ile almak yeterli değildir. Çünkü bunlar kesinliği gerektiren İslâm'ın bütünlerindedir. Taklit ise insanı kesin olana götürmez.

Teşrinin kaynakları kayıt altına alınıp belirlendi mi söz konusu cemaatin hangi kaynaklardan beslendiğini kavrarız. Ayrıca hangi kaynaklardan hüküm çıkaramayacağını da belirlemiş oluruz. Teşrinin kaynaklarının sınırlandırılıp belirlenmesi gerçekten pek önemlidir. Zira hangi kaynak hatalı olarak teşrinin kaynağı olarak benimsenmişse onunla ilgili bütün hükümlerde hatanın varlığı söz konusudur. Öyle ise cemaat, yapacağı işlerin şer'i hükümlerini ortaya koymadan önce şer'i hükümlerin çıkarılacağı kaynakları belirlemelidir. Haddi zatında herhangi bir cemaatin amellerine esas alacağı şer'i kaynakları tespit etmeden İslâm risaletini yüklenmesi asla caiz değildir.

Bütün kaynakların zanni olmasında bir hayır olduğunu düşünmek doğru değildir. Bilakis bu tutum beraberinde kaynaklarda karışıklığı, kargaşalığı getirir. Bu da vakıa karşısında hilei şer'iyyeye veya akla veya heva ve hevese, şartlara veya maslahata uymaya sevk eder. Sonuçta delil akıl ve maslahatın hizmetine girmiş olur. Kaldı ki bizden bunun tersi istenmektedir.

İşte bunun içindir ki asıl olan adı geçen cemaatin toplumu iyi yönde değiştirmek ve kalkındırmak konusunda görüşlerini ortaya koymadan önce hükümlerin kaynaklarını her türlü dış tesirlerden uzak bir şekilde belirleyip ortaya koymasıdır. Kaynaklarını belirlerken tek ölçü naslar olmalıdır. Öyle ki nasların kati ifadeleriyle nelerin o hükme kaynak olup olmayacağı ortaya konmalıdır. Diğer taraftan adı geçen cemaatin belirlediği kaynaklar, kendisi için bağlayıcı olur ve ona göre amellerine yön verir. Fakat onun dışındakiler için bağlayıcı değildir. Eğer mümkünse elindeki hüccetlerle başkalarını ikna etmek için tartışabilir. Özellikle bakış açısına göre kati ve kesin dediği konularda delilini ortaya koymalıdır. Aksi takdirde kendisini ve başkasını zor duruma sokmuş olur.

Şer'i Nassı Anlamanın Metodolojisi

Söz konusu cemaat şer'i ahkamı istinbat edecek kaynakları tespit ettikten sonra sıra bu kaynakları nasıl kullanacağını ve bu kaynaklardan nasıl hüküm çıkaracağını ortaya koymaya gelmiştir. Yani kaynaklardan hüküm çıkarmaya götürecek usul ve kaidelerin bilinmesi ve belirlenmesi merhalesine geçilmiş olur. Şüphe yok ki fakih, şer'i bir hükmü çıkarmaya yöneldiğinde üzerine hükmü bina edecek usul kaideleri onun zihninde mevcuttur. Yazılı ve yazılı olmayan bir metodolojiye sahip olmayan bir ilim dalı esasen mevcut değildir.

Diğer taraftan şer'i nasların; âmm veya has olanı, mücmel veya mufassal olanı, mutlak veya mukayyed olanı olduğu gibi emir veya

nehiy olanı, nasih ve mensuh olanı, mefhumu muvafık veya mefhumu muhalif olanı da vardır. Ayrıca lafzen manen ve aklen ele alınması gerekeni de vardır. Haberi ahad olanı vardır ki bazı yerlerde kendisine ihtiyaç duyulur, bazı yerlerde ona ihtiyaç duyulmaz. Ve daha buna benzer değişik yapıda nasslar vardır. İşte adı geçen cemaatin bunları ele alış usul ve kaidelerini ve hükmü üzerine bina edeceği metodolojiyi ortaya koyması zaruridir.

Ne var ki bu usul kaidelerinin büyük çoğunluğu ihtilafıdır. Bilindiği gibi her kaideden de bir çok teferruat ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle cemaat doğru olduğuna kanaat getirdiği kaideleri benimseyerek ihtilaftan kurtulmalı ve bu kurallar gereğince de furuattan olan meseleleri anlamaya çalışmalıdır.

Takip edilecek usul ve kaideler belirlendikten sonra söz konusu cemaat kaynaklardan şer'î hükümleri çıkarma ve anlama kudretine malik olmuş olur. Bundan sonra cemaata düşen belirlediği icthad metoduna tabi olmaktır. Bu metotla cemaat diğerlerinden ayrı bir özellik kazanmalıdır. Cemaat, bu metodu kullanarak gençlerini kültürlendirmeli ve öylece insanların karşısına çıkmalıdır. İşte İslâm davasını taşıyan herhangi bir cemaatin ilk önce yapması gereken şey budur.

Evet gerçekte müctehidin işi tabibin işine benzer. En başta yapması gereken şey hastanın durumunu kendisinden dinlemektir. Sonra hastanın şikayet ettiği esas hastalığı belirlemelidir ki kendisinden hastalığın arıza ve tesirlerini gidersin. Ardından sıra tahsil süresince öğrendiği bilgileri hatırlamaya gelmiştir. Bazen duyduğu ilaçların vasıflarını, özelliklerini tespit etmek için kitaplara müracaat eder. Nihayet ilacı bulup çıkarır ve uygular.

Tıpkı bunun gibi toplumu iyi yönde değiştirmeyi ve kalkındırmayı isteyen ve bunu yapmaya kalkışan cemaat eğer İslâm cemaatı ise, adı geçen değişimi İslâmî bir değişim olarak gerçekleştirmek durumundadır. Öyle ise değişimin şer'î delillere bina edilmesi gerekmektedir. Değişimin şahsi görüşlere, arzulara, akla dayalı maslahatlara, şartlara veya vakıya göre şekillendirilmesi doğru

değildir. Bilakis şeriat cemaati amellerinde şer'i hükmü esas almaya mecbur eder. İslâm sevgisi ve gayreti Müslümanların menfaatlarına uygun olan hükme yönelmeyi gerektirmez. Gerçek şu ki Müslümanların maslahatlarının ne olduğunu ancak şeriat belirleyecektir. Zira şeriat Müslümanların maslahatı için gelmiştir. İşte bu noktada İslâmi bir bakış açısının maslahat ile ilgili ayrıntılarını ortaya koymak gerekmektedir. Şeriata göre maslahat ne zaman muteber olur?

Maslahat

Maslahat, bir menfaati elde etmek veya bir zararı gidermek demektir. Bunu da ya akıl ya da şeriat kararlaştırır. Eğer aklın kararına bırakılırsa hakiki maslahatın ne olduğunu insanlar asla bulamazlar. Çünkü akıl sınırlıdır. O insanın künhünü kuşatacak nitelikte ve güçte değildir. Akıl insan için neyin maslahat olduğunu kararlaştıramaz. Çünkü o söz konusu olan şeyin maslahat mı yoksa mefsedet mi olduğunu bilemez. İnsanın gerçek mahiyetini ancak onu yaratan bilir. O da Allah sübhanehu Teâla'dır. Ne var ki insan falan şeyin onun maslahatına veya zararına olduğunu zanneder. Fakat bu bir zandır ve kesinlik ifade etmez. Bunun içindir ki maslahatını zanna bina eden helak olur. Öyle ki bazen bir şeyin insan için bir zarar olduğunu zanneder daha sonra onun bir maslahat olduğu ortaya çıkar ve elde edeceği hayrı da kaçırmış olur. Bazen de bir şeyin kendisi için maslahat olduğunu zanneder sonra zarar olduğu ortaya çıkar. Bu durumda da kendisi zarara düşmüş olur. Çoğu defa aklın bugün mefsedet dediği şeyin, yarın maslahat olduğu sabit olur. Veya bugün falan şeye maslahat der yarın onun bir zarar olduğu sabit olur. Bir hükmün bu kadar değişken olan bir esasa bina edilmesi caiz değildir. Bu özellik, insanların yararına olduğu zannedilen beşer tarafından vazedilen nizamların en belirgin vasfıdır. Kanunların sık sık değiştiğini görmemiz bundandır. Kanunlar sürekli olarak ortaya çıkan gerekliliklere ve

problemlere bağılı olarak değişikliğe uğrar. Görünen o ki bugüne kadar eşya ve fiiller hakkında sahih nihai bir hükme varılmamıştır. Onlara göre değişmeyen ve gelişmeyen nizam hareketsiz ve donuktur. Bu konuda bazı Müslümanların da küfür fikirlerinden etkilenmiş olduklarını görmekteyiz. Güya bununla dinlerini ve kendilerini müdafaa ediyorlar! İslâmiyeti tabiatına uygun ve sahih bir anlayışla kavramaktan uzaklaştıklarından dolayı düşmanlarıyla fikrî olarak aynı kaynaktan besleniyorlar.

Şüphe yok ki, insanın içgüdülerinden ve organik ihtiyaçlarından kaynaklanan tüm işlerini dikkate alan, her türden problemini çözen, sahih ve doğru bir şekilde doyuma kavuşturacak yolu gösteren sadece Allah'tır. Arzu edilen odur ki çözüm isteyen problemin vakıaya uygun ve doğru bir şekilde çözülmesidir. İnsan vakası fitraten değişmediğine göre onun sorunları da değişmeyecektir. Erkeğin, erkek olmasının doğal bir gereği olarak, kadına yönelik sabit ihtiyaçları vardır. Bu açıdan erkek ile kadın arasında bir fark yoktur. Madem ki kadın ve erkek değişmeyen birer vakıadır, öyle ise oradaki ilgi ve alakalar da esasen değişmeyecektir. Doğru olan budur. Kadın ve erkeğin doğası değişmediği ve değişmeyeceği halde, kadın-erkek ilişkilerini düzenleyen bir nizam ortaya koyup ardından bir kısım gelişmeleri bahane ederek konulan nizamı değiştirmenin hiçbir şekilde anlamı yoktur.

Meselâ; içkinin doğası değişmediği sürece içkinin hükmünün zaman içinde değişmesini haklı gösterecek ne olabilir? Yine kumar bir vakıa olarak değişmemiştir ve değişmeyecektir. Onun hükmünün değişmesi gerektiğini kim nasıl savunabilir ki? Bütün konular böyledir.

Bunun içindir ki gelişme, tekamül ve zamana uyma gibi vasıflar beşer tarafından vazedilmiş, konulmuş ve bir türlü doğru olan, hak olana ulaşamamış nizamların vasıflarıdır. Bu süre gelen değişim, insanların kendi kabiliyetleriyle sahih olan nizamı asla bulamayacaklarının bir delilidir. Bu acziyetlerini tekamül ve gelişim diye güya güzel sözcüklerle sunmaktadırlar. Bir de şöyle diyebilmektedirler: "Zaman ve mekanın değişmesiyle hükümlerin

değişeceği inkâr edilemez." Bu söz beşeri nizamlar için sarf edilmiştir. İlahi nizam açısından bu asla doğru değildir. İnkâr ve reddedilmeye müstehaktır.

Bu açıdan bakıldığında bir mesele hakkında Allah'ın hükmü bir olur, bir kaç tane olmaz. Eğer vakıa değişirse tabiatıyla buna bağlı olarak hüküm de değişecektir. Örneğin üzüm yemek mübahtır. Ancak ne zaman üzümün doğası içki olarak değişirse hükmü de mübah iken haram olarak değişir. Ardından başka vakıaya dönüşürse hükmü de değişecektir. Bütün bunlar zaman ve mekana bağlı değildir. Bilakis bir yerde haram olan bir şey başka bir yerde helâl olacak değildir. Veya belli bir yerde helâl olan şey diğer bir yerde haram olacak değildir. Gerçek şu ki zaman ve mekanın şer'i hüküm üzerinde bir tesiri, bir etkinliği yoktur.

Diğer taraftan İslâm şeriatı mazideki bütün vakıaların ve sürüp gelen bütün problemlerin hükümlerini kuşatmıştır. Daha henüz meydana gelmemiş ve bir problem olarak ortaya çıkmamış ve vukuu bulmamış hiç bir hadise yoktur ki İslâm ahkâmının kapsamına girmiş olmasın. Zira İslâm şeriatı insanın bütün fiillerini kamil manada kuşatmıştır. Allah (C.C.) şöyle buyurdu:

"Her şeye bir açıklama olsun diye sana kitabı indirdik." Bu bakımdan ya Kur'an'dan ve Sünnet'ten bir delille veya şeriatı vazedenin vazettiği hükümlerine bina ederek -ki bu da nasların delalet ettiği bir illeti göstermeyi ihtiyaç gösterir, yoksa aklen gösterilen bir illet geçerli olmaz- hüküm ortaya konur. İşte burada biraz durup akli kıyasla şer'i kıyasın ne olduğunu açıklamamız gerekmektedir.

Akli Kıyas

Aklın birbirine denk ve benzer şeyler ve durumlar hakkında hüküm verirken eşit davranır. Bunun için birbirine benzer yönleri olan iki şey arasında bir kıyas oluşturur. Ayrıca birbirine aykırı, muhtelif olan

şeyler ve durumlar hakkında da muhtelif hükümler verir. Onların arasını ayırır. Halbuki bu şer'i kıyasın aksine bir durumdur.

Çünkü şeriat çoğunlukla birbirine denk olan şeylerin arasını ayırır, muhtelif ve aykırı şeylerin arasını da birleştirir. Meselâ; birbirinden farkı olmayan aynı olan zamanların arasını ayırarak kadir gecesinin diğer gecelerden üstün olduğunu açıklar. Bunun gibi birbiri gibi olan mekanların da arasını ayırarak Mekke'nin Medine'den ve Medine'nin de diğer şehirlerden üstün olduğunu açıklar. Namazları kısaltmada dört rekatlı olanlarla üç rekatlı olanları birbirinde ayırır. Dört rekatlı namazların kısaltılmasına izin verirken üç rekatlı ve iki rekatlı namazların kısaltılmasına izin vermez. İşte bütün bunlar gösteriyor ki, aklın bunları şeriat gibi değerlendirmesine imkan yoktur. Öyle ki şeriat temiz olan meninin akıtılmasında gusül yapmayı farz kılarken, aynı yerden çıkan ve aynı zamanda necis olan sidik ve mezi için aynı hükmü vermez. Boşanan kadının üç kuru' (temizlik müddeti) beklemesini farz kılarken, kocası ölmüş bir kadının yeniden evlenmesi için dört ay on gün beklemesine hükmeder. Kaldı ki her iki kadının rahimlerinin durumları aynıdır. Ayrıca şeriat su ve toprağın biri temizleyici diğeri kirleticisi olmasına rağmen ikisini de temizlik için aynı kabul edip abdest ve boy abdesti için suyun bulunmadığı durumlarda toprakla teyemmüm yapmayı hükme bağlar. Aralarında fark olmasına rağmen evli kadın-erkek zaniye de, kasten adam öldürene de ve mürtet olana da ölüm cezasını uygular.

Bunun içindir ki şeriat öyle hükümler verir ki aklın onları bulmasına imkan yoktur. Altın verip bilahare daha fazla altın almayı ve nesie faizini haram kılar. Kadınlara değil de erkeklere altın takmayı ve ipekli elbise giymeyi haram kılar. Alış-veriş helâl kılar fakat ribayı haram kılar. Kafirin vasiyet konusundaki şahadetini caiz görürken vasiyetinden vaz geçme konusunda bir Müslüman şahidin bulunmasını şart koşar.

Burada efendimiz Ali (r.a.)'ın şu sözünü zikretmek yerinde olacaktır: "Eğer din kişisel görüşten alınabilseydi, mestin altını meshetmek üstünü meshetmekten daha uygun olacaktı."

Bütün bunlar İslâmi hayatı yeniden başlatmak için çalışan cemaat veya partiler için başta gelen esaslardır. Adı geçen cemaat kültürlendirme ameliyesinde bulunurken vakıanın hakikatine nasıl vakıf olacağını belirtmesi gerekir. Ardından şer'i kaynaklarını ve usul kaidelerini belirleyerek gençlerini bunlarla yetiştirmelidir. Zira cemaatın akletmesi ve çalışması bu şer'i kaynaklar ve usul kaideleri ile olacaktır. Bütün bunlar cemaatın yapacağı kültürlendirme çalışmasının mühim bir kısmını teşkil etmektedir. İşte böylece verilen kültürün ve takip edilen metodun ve oluşturulan fikirlerin açık ve net vahiy ifadelerinden alınması gereklidir. Ayrıca saf ve temiz, açık, net vahiy ifadelerine dayanmayan bütün fikirlerden de uzak durulmalıdır. Meselâ; "Zaman ve mekanın değişmesiyle hükümlerin değişeceği inkâr edilemez" veya "Zaruretler mahzurlu şeyleri mübah kılar" veya "Maslahat neredeyse Allah'ın şeriatı oradadır." v.b. kaidelerin peşine düşmek doğru değildir.

Bütün bunlar gösteriyor ki cemaatın kendine bir metodoloji edinmesi gereklidir ki şeriatı anlamada onun bakış açısına yön versin, şeriatı anlamasına hükümlerin. Bu cemaatın yapacağı işlerle ilgili şer'i ahkamı ortaya koymadan önce yapması gereken bir zarurettir. Bu ışık sayesinde ancak yoluna devam edebilir. Ancak böylece Allah'ın rızasını kazanabilir.

Bazen olur ki bir meselede birden fazla ictihad ortaya çıkar. Söz konusu cemaata düşen ihtilafli meselelerde delilin kuvvetine bakarak şer'i bir hükmü benimsemektir. Böylece bundan sonra takip ettiği usulü ve furuu anlasın. Ta ki gençlerini bu esas üzerine yetiştirisin. Bu gençler ellerindeki delillerle hayat sahasına inerek insanları buna davet etsinler. Kendileri ikna oldukları gibi kesin hüccetlerle başkalarını da ikna etsinler. Böylece takip ettiği metot sayesinde çalışarak gayesini tahakkuk ettirsinler. Böyle olmadığı takdirde fikren gerileyip çalışma metodundan sapacaktır. Kendi usul kurallarını çiğneyecektir.

Dikkat edilirse şer'i hükmün kaynaklarını ve usul kaidelerini tespit etme konusu bozuk vakıayı değiştirmek için kullanılacak şer'i hükümlerin tespit edilmesi konusundan önce gelmektedir. Cemaat

bozuk vakıayı değiştirmek ve ümmeti kalkındırmak üzere yola çıktığında bir çok zorluk meşekkat ve korkunç şeyle karşı karşıya kalacağı muhakkaktır. Kaynaklarını usul ve kaidelerini sağlam bir şekilde belirleyip kayıt altına almayan cemaatların bazı güçlükler karşısında metotlarını ve kanaatlarını çarçabuk değiştirdiklerine şahit olmaktayız. İslâm davetinin önünde duran en önemli engel ve problem bozuk sistemin kendisi olduğu halde -kendilerinin de itiraf ettikleri gibi- İslâm'ın şûra olduğunu ve bu yönüyle de demokrasi ile benzeştiği bahanesiyle demokratik oyunlara sığınmaktadırlar. Bazen de “bizden önceki şeriatları bizim için de şeriatır” sözünü bahane ederek geçmiş dinlerdeki birkısım uygulamalara sığındılar. İslâm şeriatının metoduyla toplumu değiştirmenin çok zor olduğu gerekçesiyle böylesi farklı yollara sığındılar. Bazen ise toplumu değiştireceği zannıyla cemiyet ve dernek çalışmaları üslubunu kullanarak metod adına üslupların içerisinde boğulup gittiler. Bazen de, toplumu değiştirmede şer'i hükmün gereği olmamasına rağmen içerisinde bulunan şartların gerektirdiğini söyleyerek silahlı mücadele yapmanın gereğine inandılar.

Kaynakları ve usul kaidelerini belirlemek, şer'i ictihad metoduna tabi olmak, cemaat için sadece Allah (C.C.)'in emirleriyle ve iradesiyle kayıtlı olmak, vakıaya boyun eğmemek şartlara mahkum olmamak ve maslahata tabi olmamak demektir.

Böylece cemaat şer'i düşünme metodunu belirledikten sonra çalışma metodunu da belirleyebilecektir. Aksi takdirde önünde bir çok yollar oluşacak ve hangisine tabi olacağını da bilemeyecektir. Böyle uçsuz bucaksız bir vadide önünde bir çok yol bulunan ve hangisine gireceğini bilemeyenleri Allah kayırmaz.

Parti veya cemaat kültür kaynaklarını ve kurallarını belirledikten sonra, belirlediği kaynakların ve usul kaidelerinin ışığı altında insanlara taşıyacağı kültürü belirlemeye geçmelidir.

Kaynaklar ve kaynaklardan hüküm çıkarma usul ve kaidelerinin belirlenmesi, şeriatın net ve doğru anlaşılmasını bir karışıklığa meydan verilmemesini, vahyin arı ve duru olan ifadeleri üzerine

kurulu olmayan her şeyden uzaklaşmayı sağlar. Heva ve hevesin şeriatı anlama üzerindeki tesirini bertaraf eder. Aklın hüküm koyma yönündeki çabasını kırar. Kültürün kaynaklarını ve elde edilmesinde kullanılacak usul kurallarını incelemeyen, belirlemeden cemaat kültürü üzerinde araştırma ve inceleme yapmak mümkün değildir.

Buraya kadar anlatılanlar gösteriyor ki adı geçen cemaatin ta ezelden ümmetin yaşadığı vakıyı ve bu vakıyanın üzerine kaim olduğu fikirlerin, şiarların ve nizamların nelerden ibaret olduklarını gerçek manada araştırıp etüt etmeli ki insanların nasıl ve neden onları benimsediklerini ve onlara nasıl kapıldıkları ortaya çıksın. Zira İslâm ümmeti kâfirlerin dertlerine çare diye sundukları küfür fikirlerinin baskınına uğramıştır. Bu ümmet siyasi olarak sömürgeci kâfirlerin menfaatlarının bekçileri tarafından yönetilmektedir. Öyle ki ümmetin kazançları ve servetleri bu yerli işbirlikçileri tarafından sömürgecilere peşkeş çekildi. Ayrıca onların maslahatlarını tehdit edecek her türlü çalışmaya engel oldular. Devamlı surette bir baskı ve tehdit oluşturdular. Zira kâfir sömürgeci batı, ümmetin kendi bekası için örgütlü siyasi bir cemaat veya hizip çalışması yapmasının menfaatleri açısından sakıncalarını ve tehlikelerini iyi biliyorlardı. Bunun için ümmet içinde siyasi örgütlenmiş cemaat veya hizbi çalışma yapmayı kötü ve günah olduğunu savunan fikirleri çokça yaydılar. Buna mukabil ümmetin cüzi bir takım işlerinin görülmesi için cemaatlaşmayı telkin edip desteklediler. Kaldı ki bu tür cemaatlar bir takım ayrıntılarla, fakirlik ve bozuk ahlakı ıslah etme gibi işlerle uğraşmaktan öteye gidemezlerdi. İşte böylece neticede Müslümanların dinlerine olan güvenlerini sarstılar. Dinlerinin insanların sorunlarına çözüm üretebilecek tek doğru akide olduğuna dair inançları yara aldı. Müslümanların akideleri hayattan ayrı kalınca ve akidenin hayattan uzaklaşarak soyut kalması bir gereklilikmiş gibi anlaşılınca ümmetin içinde bulunduğu bozuk vakıyı düzeltmesi beklenemezdi. Evet ümmetin durumu bu kadar vahimdir. Bunun için söz konusu cemaat ve hizbin içinde bulunduğu problemleri ve karşı karşıya kaldığı fikirleri derin ve dikkatlice irdelemesi ve analiz etmesi gerekmektedir ki bu sayede üzerine ayak bastığı zemini iyi teşhis etsin ve tanısin. Üzerinde

yaşadığı zeminin tabiatı nedir? Tanıyacak ki nasıl yürüyeceğini bilsin. En zorlu engelleri aşmak için ihtiyaç duyduğu alet ve edevatı tespit edebilsin. Gerçek şu ki bütün bunlar öncelikle vakıanın iyi tahkik edilip kavranılmasını gerektirir. İşte bu, cemaatin kültürlenme ameliyesinde önemli bir bölümü teşkil etmektedir. Çünkü önce onu kendi hesabına tahlil edecek, ardından gençlerine, hatta bütün insanlara açıklayacak ki kimse vakıanın içyüzünden gafil kalmasın. Bu sayede ümmet vakıayı idrak etsin, onu değiştirecek sahîh çözümünü arasın ve bulsun.

Ümmetin yaşadığı vakıanın fikrî, siyasi ve sosyal yapısı iyice irdelenip analiz edilerek ortaya konduktan sonra cemaat, fikirlerin, görüşlerin ve şer'î hükümlerin üzerine bina edilecek şer'î kaynakları ve esasları belirlemeye başlar. Böylece insanlara ve gençlerine benimsediği fikirlere, görüşlere ve şer'î hükümlere ulaştıracak metodu açıklayabilir. Çünkü ancak bu şekilde gençler iyi bir şekilde ikna olup İslâmî bir şahsiyet ve siyasi kavrayışla onu merkezi bir şekilde hazmederler ve neticede bütün ümmet bu fikirleri ve çözüm yollarını benimser ve sahip çıkar.

CEMAAT KÜLTÜRÜ

Ümmetin durumu değişime muhtaç olduğu için, İslâm ideolojisi üzerine kurulu olan siyasî bir kitle yoluyla siyasî şekilde değiştirme hareketinin yapılması gerekli olmuştur. Bundan dolayı kitlenin sıfatlarını, özelliklerini, kendisini meydana getiren ve yaşatan hususları bahseden bir inceleme yapmak lazımdır. Geçmişte kurulan kitlelerin başarısızlıklarını ve sebeplerini inceleyip telafi ederek bu incelemeyi tamamlamak lazımdır. Nitekim kitleleşme açısından üsluplarla ilgili hükümler, çalışma için en uygun ve iyi olanının belirlemesi için Müslümanlara bırakılmıştır. Bu konu ise, hizbî kültürün maddelerinden bir madde olmaktadır.

- Fikirleri, duyguları ve nizamları karışık olan bir toplumda yaşayan Müslümanların fikirlerinin, duygularının ve sistemlerinin birbiri ile uyumlu olması için, İslâm Devleti kurmak için yapılan çalışmada toplumun karşılaşacağı durumları, toplumun durumunu, toplumu oluşturan ve etkileyen faktörleri ve toplumun nasıl değiştirileceği konularına da değinmek gereklidir.

- Ferdin vakıası toplumun vakıasından farklı olunca, buna bağlı olarak ferdin dinamikleri de toplumun dinamiklerinden farklı olmaktadır. Dolayısıyla fertle ilgili şer'i hükümler toplumla ilgili şer'i hükümlerden farklı olmaktadır.

- Cemaatın işi, toplumu değiştirmekle ilgili olunca, toplumun değiştirilmesi ile ilgili detaylı fikirlerin ve bu vakıayı tedavi edecek şer'i hükümlerin benimsenmesi de gereklidir. Böylece fertlerin ve tüm insanların amelleri ile ilgili her şeyi -ister terki caiz olmayan İslâmi bir toplumun tesis edilmesi gibi farzı kifaye olan bir hüküm olsun isterse fertle ilgili şer'i hüküm olsun- bu esas üzerine şekillendirsinler. Nitekim cemaat bu fertleri günlük hayatlarında; muamelât (insanlar arasında ilişkiler), ibadet ve ahlâkla ilgili hükümleri benimsemelerinin vucubuna davet ettiği zaman onlar buna icabet etsinler.

- Bugünkü Müslümanlar akıllarını kullanırken Batıdan etkilenince, maslahatlarında veya menfaatlarında arzularına uyunca akıl konusuna ve unsurlarına değinmek kaçınılmaz hale geldi. Bu çerçevede aklın sınırını, akide, şer'i hükümler ve fikirler konusunda aklın nasıl kullanılacağına açıklanması gerekti.

- Yapılması gereken çalışma, Allah'ın indirdikleriyle hükmü ikâme etmeye ve Daru'l İslâm'ı kurmaya yönelik olunca Rasulullah (s.a.v.)'in Mekke'deki hareketini ve Medine'de İslâm davetini tesis ettiren amellerini bilmeyi ve buna uymayı gerekli kılmıştır. Ayrıca çalışmanın seyri, metodun hükümleri ile vesile ve üslupların hükümleri arasındaki farkı idrak etmek lazımdır ki, Rasul'ün ameline dakik şekilde uyulsun.

- Yine yapılması gereken çalışma, Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyi tesis etmeye ve kurulu olan nizamları değiştirmeye yönelik çalışma olunca, yöneticilerin faaliyet ve icraatlarını siyasî yönden izlemek, onların gerçeklerini öğrenmek, bağlılıklarını bilmek, onların davranışlarına tahakküm eden büyük devletlerin siyasetlerini idrak edip planlarını ortaya çıkartıp teşhir etmek de gerekmektedir.

- Müslümanların memleketleri, küfür nizamlarına, Batı hadaratına (hayat hakkında mefhumlarına), onların fikrî, sosyal, iktisadî ve siyasî sistemlerine boyun eğdiği için İslâm Devletini kurmaya yönelik çalışmanın seyri diğer ideolojileri, inançları, bunlar üzerine dayalı fikirleri ve bunlardan fıskıran nizam ve sistemleri eleştirmeyi gerektirmektedir.

- Şer'i gaye, İslâm'ı tatbik etmek ve onu dünyaya bir mesaj olarak götürmek olunca, İslâm yönetimine, devletine ve devlet yapısına, şekline, rükunlarına, organlarına, mekanizmasına, anayasasına ve uygulanacaklar hakkında genel düşünceye değinmek de gereklidir. Yine mevcut olan yönetim şekillerine değinmek gereklidir ki bunları bilip İslâm yönetim şeklinin bunlardan farklı olduğu idrak edilsin ve bu yönetimlerin tesiri altında kalınmasın. Ayrıca devletin üzerine kurulduğu temellere değinmek lazımdır.

İşte bu şekilde cemaat, kendi çalışması ve daveti için lazım olan kültürünü tespit etmeye ve belirginleştirmeye çalışır. Öyle bir kültür gereklidir ki Müslümanları ve gayri Müslimleri olan tebaalarını İslâm ile yönetecek Hilâfet Devleti'ni kurmak yoluyla İslâmî hayatı yeniden başlatmayı, dava ve cihad yoluyla dışarıda risaleti yaymayı sağlayacak seviyede olsunlar.

Akidenin Önemi

İslâm akidesi, partinin veya cemaatın çalışmasını harekete geçiren unsur olduğuna ve hedefinin de Allah'ın indirdikleriyle hükmetmek

olduğuna göre, cemaatin benimseyeceği kültürün sağlam şekilde akidesiyle bağlanması gereklidir. Böyle olunca davayı yüklenenler sorumluluk ihsasına sahip olurlar, davaya önem verirler, ciddî ve fedakâr olurlar, coşkulu ve heyecanlı olurlar. Aynı anda yolun zorluklarına ve meşakkatlarına tahammül ederler. Bundan dolayı davayı taşıyanlar insanlardan bir teşekkür beklemezler. Ancak gelecek şiddetli bir günün akıbetinden sakınarak Rablarından korkarlar. Bu nedenle dünya nimetlerinden mahrum olsalar ve geçici hayatın meşakkatını çekseler dahi rahat olurlar. Çünkü gayesi Allah'ın rızasını kazanmak, Ahiretin nimetini ve saadetini elde etmektir. Nitekim akide, kültürün temeli olarak ittihaz edilince, insanların (toplumun) değiştirilmesinde de İslâm akidesi esas olarak alınır. Müslümanların çektikleri zulümden nefret etmek veya cahillikten kurtulmak veyahut durumları düzeltmeyi temel olarak seçmez. Zira Müslümanın davayı diğer Müslümanlara ve insanlara götürmesinde etken faktör imanla ilgili düşüncelerdir. Temelde İslâm'ın metodu da budur.

Üstelik bu kültürle beraber değiştirme kültürü için esas olarak ittihaz edilen iman fikirleri, bu gayeyi gerçekleştirecek şekilde verilmelidir.

Akide, bu gayeyi gerçekleştirmeye yardımcı olacak bir şekilde verilmelidir.

Benimsenen şer'i hükümler verilirken hedeflenen gaye bariz şekilde gösterilmelidir.

Aynı şekilde vakıa incelenirken, bu gayeyi gerçekleştirmeye yardımcı olacak şekilde ele alınmalıdır.

Özetle; parti kültürü, İslâm akidesine bağlı olmalı, şer'i delilleri göstermeli ve şer'i gayeyi gerçekleştirecek açıdan verilmelidir. Bu gaye, İslâm Devleti'ni kurmak yoluyla, yani Allah'ın hâkimiyetini tahakkuk ettirerek pratik şekilde Allah'a kulluk etmeyi meydana getirmektir. İşte bu cemaatin gençleri bu tarzda yetiştirilmelidir.

İslâm akidesinin vücuddaki baş ve organlar için bir kalp konumunda bulunduğuna, her konunun maliki ve her şeyin temeli olduğuna göre, bu akide şu şekilde verilmelidir:

1- Kullukta ve teşride Allah'ı "bir"leyecek bir şekilde verilmelidir. Bu hakka Allah'tan başka kimse sahip olmamalıdır. Tek Rab ve tek yaratıcı O'dur. Her şeyi bilen, her şeyden haberdar olan ve teşri eden (yasa gösteren) yalnız kendisidir. İşlerin tedbiri yalnız kendisine aittir. İnsan kendi fitratında ve tabiatında aciz, eksik, muhtaç ve sınırlı olduğunu hissettiğine göre doğru yolu bulmak ve karanlıktan kurtulup nur ve aydınlığa gelmek için bu ilaha sığınır. Nitekim Allahu Teâla, kendi kullarından bir Rasul seçti ve buna indirdiği risaletiyle, selâmet yollarına, rızasına uyan insanları hidayete erdirdi. Bize Rasulün Rabbinden getirip tebliğ ettiğine tabi olmamızı talep etti. Bu Rasul ise masumdur. Kendisine bütün insanlara hidayet, nur, rahmet, öğüt ve kalplerde olanlara şifa olan Kur'an, bir risalet olarak indirilmiştir. Eğer insanlar iman edip itaat ederlerse Allah kendilerine daimi nimetlerini hazırlamayı, isyan edip reddederlerse kendilerine cehennemi vaad etmiştir. Zira insan, Rasulullah (s.a.v.)'in Rabbinden getirdiği risalet gereğince yalnız Allah'a kulluk etmek için yaratılmıştır.

2- Müslümanlar İslâm'ın, iman ile insan vakıasını; mutlak yaratıcı olan Allah'a imandan ibaret olan hayat öncesiyle, ölmek ve dirilmek, hesap, sevap ve cezanın söz konusu olduğu hayat sonrasına iman etme ile bağlantı kurduğunu bilmeleri gerekmektedir. Akide; hayat, hayat öncesi ve sonrası arasında bağlantı kurularak açıklanmalıdır. Kim bu bağlantıları koparırsa, hayatı, öncesini ve sonrasını birbirinden ayırırsa sözü kesin bir delile dayalı olmadığı gibi sözü de küfür sayılır.

3- Bu akide, kendisiyle ümmeti diriltecek ve dünyaya İslâm'ı bir risalet olarak götürmeye sevk edecek şekilde verilmelidir.

4- Müslümanlar çağdaş küfür fikirlerine karşı kendi fikirlerinin doğruluklarından emin olmalıdır. Bu çerçevede, kapitalist, milliyetçi, vatancı ve diğer çağdaş fikirlerinin batıllığı ve sahteliği

gösterilmelidir. İslâm ile diğer fikirler arasında mukayese yapılarak İslâm dışındaki bütün fikirlerin, bu fikirler üzerine kurulu bütün kuruluş ve toplulukların batıl ve sahte olduğu sonucuna ulaşılmalıdır. Ardından yalnızca İslâm'ın hak ve doğru olduğu, hem akide hem de sistem yönüyle tüm dünyayı islah edebilecek güçte olduğu ve tüm bunların ancak İslâm Devleti'nin kurulması ile temsil deleceği açıklanmalıdır. Ayrıca İslâm'a dayalı cemaat, sömürgeci kâfirlerin Müslümanların zihinlerine soktukları; "düşünce ve kültür özgürlüğü", "Kaysere ait olanı kaysere ver, Allah'a ait olanı Allah'a ver", "vatanım daima hak üzerindedir", "zalim de olsa mazlum da kardeşine yardım et" gibi tüm cahili mefhumları, sahte iddiaları ve tabirleri, parıltısı gözleri kamaştıran sahte sloganları ve propagandaları boşa çıkarmak için çalışır. İslâm cemaatı bu ve buna benzer mefhumlarla savaşacağı gibi; "Şeriatı geliştirmek gerekir", "Şeriatı kanunlaştırmak lazımdır", "çağın ihtiyaçlarını karşılamak için şeriatın elastiki olması lazımdır", Dini hayattan ayırmak", "dinde siyaset yoktur", "zaman ve mekân değişimiyle hükümlerin değişmesi inkâr edilmez" gibi batı kavramlarını ve bunların etkilerinin Müslümanların zihinlerinden ve hayatlarından uzaklaştırmak için de çalışmalıdır. Cemaat, bütün bu batıl sloganları düşürmeye çalışırken La İlahe İllallah Muhammedün Rasulullah'a dayalı ve ondan fışkıran fikirleri yerleştirmek ve yaymak için çalışmalıdır.

"La İlahe İllallah Muhammedün Rasulullah" Kelime-i Tevhidi'nin manasına ve mefhumuna ilmen ve amelen ters düşen her şey terk edilmedikçe ve bunun dışındaki her iman bırakılmadıkça Kelime-i Tevhid nefislerde netleşmeyeceği, safiyet kazanmayacağı şeriatça bilinen bir husustur. Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır:

"Kim tağutu inkâr ederse ve Allah'a inanırsa, kopmayan sağlam bir ipe sarılmış olur."

Nefiste küfrün veya şirkin herhangi bir izi ve eseri kalmaması için ayette Allahu Teâla, tağutu inkâr edip reddetmeyi ön plana çıkarmaktadır. Küfrü inkardan, tağutu reddettikten sonra ise iman

gelmektedir. İşte sağlam bir kulpa yapışan kimsenin durumu budur. Nitekim Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır:

“Kesin olarak bil ki, Allah'tan başka tapınılan yoktur.”

İnsan araştırdıktan ve düşündükten sonra Allah'tan başka ilah olmadığına ve tapınmaya müstahak olanın yalnızca Allah olduğu sonucuna varır. İşte "Allah'tan başka ilah yoktur" ifadesi, Allah'ın uluhiyyetinin isbatıdır. Diğerlerinin uluhiyetini reddettiği gibi Allah'ın uluhiyetini ispatlamaktadır. Bu ise, ispatların en kuvvetlisidir. Ayrıca sınırlandırmayı ifade etmektedir. Buna binaen sosyalist, milliyetçi, vatancı, laik, demokratik ve diğer fikirler inkâr edilip reddedilir. Bunlar doğru olmadığı gibi kurtarıcı da değildir. Daha doğrusu batıl ve bozuktur. İnsanı mutlu etmez, bedbaht eder. Allah'ın dini ve şeriatından başka nur, aydınlık, şifa ve hidayet yoktur.

Cemaat elemanlarında İslâmî şahsiyetleri oluşturmaya çalışır. Doğru İslâmî ölçüleri onlara vererek şeriata bağlanmayı onlara sevdirebilir ve buna aykırı her husustan onları nefret ettirir. Şeriatla muhakeme olunmayı sevdirebilir, başka şeyle muhakeme olunmayı onlara nefret ettirir. Böylece zihniyetleri şeriatın ölçü ve fikirleriyle kayıtlı ve mazbut hale gelir, meyil ve eğilimleri de İslâm'ın yönelttiği tarafa yönelir ve İslâm'ın reddettiğini reddeder. Ancak şeriatın kabul ettiği şeyi kabul eder ve ona rıza gösterir. Reddettiği her şeye hoşnutsuzluk gösterip karşı gelir.

Cemaat, yoğun çabalarla gençlerinde bu kültürü yerleştirmeye çalışır. Bu yolla liderlik ve dava işlerini üstlenmeleri için gençlerini hazırlar. Gençler bu kültürü edindikten sonra hemen meydanlara inip insanlara kabul ettirmeye çalışırlar. Vakıyı kavramada aklın sınırları içerisinde hareket eder. Akla dayanan fikri ameliyeyi gençlerine öğretmekle aklın tarifini öğrenmelerini veya aklın sınırlarını kavramalarını sağlar. Bu şekilde cemaat, gençlerinin olaylara ve sorunlara karşı nasıl davranacaklarını belirler. Şer'i hükümler için lazım olan vakı ile ilgili aklî tariflerin cümlesine nasıl vardığını da anlatır. Bu tarifler menata benzer. Menat, vakıanın gerçeğidir. Bir şer'i hüküm uygulanmak istenince önce bunun menatını anlamak

gerekir. Yani vakıanın gerçeğini kavramak lazımdır ki, hüküm delâlet ettiği vakıasına uysun. Akıl, uzvî ihtiyaçlar, içgüdüler, kalkınma, toplum, hadarat, medeniyet ve benzeri kelimelerin ne anlama geldiğini tarif etmek gerekir. Çünkü bunların ne oldukları anlaşılınca onlarla ilgili şer'i hükümler de anlaşılır.

Cemaat, şer'i hükümleri şer'i delillerden çıkartarak tespit eder. Vakıayı tedavi etmek ve problemleri çözmek için şer'i delillerden hüküm istinbat eder. Bunu yapabilmek için ise şer'i nasları ve delilleri anlamaya imkân veren bütün ilimleri benimsemeye muhtaçtır. Bunu başardığı zaman ilgili konu hakkındaki Allah'ın hükmünü öğrenebilir. Cemaat, kendi gençleri ve Müslümanlar önünde bu istidlâlî (delilden hüküm çıkartma operasyonu) yapmalıdır ki onlar da bunu öğrensinler. Şeriatı anlamada ve hükümlerini istinbat etmede İslâm'ın metodu nefislerinde yerleşsin.

Cemaat, benimsediği kültürün gençlere verilmesindeki maksatın, onu amele dönüştürmek ve uygulamak olduğunu göstermelidir. Bu kültürün, ilim sahibi olmak veya bilgileri geliştirmek, artırmak için olmadığını anlatmalıdır. Ancak bu kültür, fikrî çatışma ve siyasî mücadele yapmak için edinilir diye belirtmelidir. Ayrıca ümmeti temsil edecek bu varlığı kurmak için ümmete bu kültürü fikrî liderlik olarak göstermek amacıyla edindirdiğini pekiştirmelidir.

Cemaat bu kültürü gençlerine açıklarken bunları pratik ve dakik bir şekilde aktarmaya aşırı derecede özen göstermelidir. Söylediği ile yaptığının birbirinden farklı olmamasına dikkat etmelidir. Hakkı bilir ama tersini yaparsa Allah nezdinde en çirkin hareketi yapmış sayılır.

İşte cemaat, bu kültürü benimsemeli. Gençlerini bu kültürü esas alarak yetiştirmeli ve kalplerinde onu yerleştirmelidir. Genel bir şuurdan kaynaklanan fikir hakkında kamu oyu oluşturacak şekilde temel İslâmî düşüncelerle ümmete ulaşmalıdır. Yalnız Allah'ın şeriatının hakim olması için tek bu hedef üzerine ümmeti birleştirecek şekilde akideye ait düşünceleri ve temel şer'i hükümleri ümmete kabul ettirmelidir. Böylece uzun zamandan beri ümmetin

yitirdiğinin tekrar kazandırılması için başlangıcı oluşturan doğru yöneliş ve eğilimler yeniden saplanmış olur..

Yasama ve kulluk etme konusunda Allah'ı "bir"lemeye götürecektir düşünceleri anlatmak, ittiba konusunda yalnız Allah Rasulü (s.a.v.)'i kabul etmek, insanları cennete teşvik etmek ve cehennemle korkutmak, İslâm'ın birçok farzları ile ilgili olduğu için İslâm Devleti'ni kurmaya çalışmanın İslâm'ın en önemli farzlarından olduğunu anlatmak, bu temel fikir ve şer'i hükümlerin örneklerindedir. Yine İslâm ümmetinin tek ümmet olduğu, sistemlerin ve ırk farklılığının Müslümanları birbirinden uzaklaştıramayacağını, Müslümanların kardeş olduklarını, vatancılık ve milliyetçilik düşüncelerinin aralarında sağlam bir bağ oluşturamayacağı gibi konuların anlatılması da bu temel fikir ve şer'i hükümlerin örneklerindedir. Müslümanların Allah'ın şeriatından uzaklaşmaları Müslümanlara ancak zilleti ve zayıflığı miras bırakmıştır. Bu nedenle Müslümanlar Allah'ın şeriatına bağlanmalıdırlar. Delilini bilmeden bir işi yapmaya kalkışmamalıdırlar.

Bu ve buna benzer fikirler, İslâm ümmetinin yetişmesi ve olgunlaşması için verimli ve elverişli toprağı hazırlar.

Yukarıda gösterdiğimiz hususlar, cemaatin kültürüne dahil olmalıdır. Derdimiz, ışığı altında cemaatin oluşturulacağı bu kültürü tespit etmeye ulaştıracak şeriatın emrettiği doğru metodu meydana çıkarmalıdır.

Bu şekilde cemaatta, fikri ve siyasi mücadeleyi yapacak, omuzlarında bu işi taşıyacak ve ümmette cemaat tarafından kabul gören düşünceler çerçevesinde kamuoyu oluşturacak, cemaat için lazım olan hükümlerden, görüşlerden ve fikirlerden müteşekkil büyük bir taife meydana gelir.

İşte cemaatin içinden çıkmaması gereken çerçeve budur. Bunun tespitinde ve sınırlandırılmasında muvaffak olursa, bazı ferî hükümlerde ictihad neticesinde hata etse, başkaları kendisine muhalefet etse veya kendisi diğerlerine muhalefet etse dahi kendisine pek zarar gelmez.

Böylece cemaatin yeryüzünde Allah'ın şeriatını hâkim kılmak ve bütün dünyada O'nun davetini yaymak şeklinde temsil edilen gayeye ulaşmak için muhtaç olduğu kültür bulunmuş olur. Muvaffakiyet yalnız Allah'tandır.

Ahmed el Mahmud : İslama Davet

KUR'ANÎ YÖNTEMİN YAPISI

Mekkî Kur'an, yani Kur'an'ın Mekke'de inen bölümü, Peygamber Efendimize (s.a.v.) on üç senede indi, sürekli tek bir davadan bahsediyordu. Değişmeyen bir tek davadan... Ancak bunu sunuş biçimi neredeyse hiç yinelenmiyordu. Bu Kur'ani üslup, onu sanki ilk kez sunuyormuş gibi, her sunuşunda yeni bir biçimle sundu.

Bu yeni din ilk önce, en büyük ve temel dava olan akide konusunu ele alıyordu. Akideyi ana temellerine, uluhiyyet ve ubudiyet (kulluk) temellerine ve bunların arasındaki ilişkiye dayandırıyor.

Bu gerçeğe insana hitap ediyordu. İnsan olan insana... O zamanın ve bütün zamanların Arap insanıyla bütün insanlar nasıl eşitse; her dönemin Arap insanıyla bütün zamanların Arap insanı aynı şekilde eşittir.

Çünkü bu, insanın değişmeyen sorunudur. Bu evrende bulunmasının, sonunun nereye varacağı sorunudur. Evrenin, canlıların bu evreni ve bu canlıları yaratanla ilgisini açıklayan bir sorundur. Bu değişmeyen bir sorundur. Çünkü bu, varoluşun, insanın sorunudur.

Mekkî Kur'an insana, kendi varlığının ve çevresindekilerin varlığının gizemini açıklıyordu. Ona şöyle diyordu: O kimdir? Nereden geldi? Niçin geldi? Nereye gidiyor? Onu yoktan var eden kimdir? Onu kim götürecektir? Sonu ne olacak? Devamla diyordu ki; Hissettiği, ancak bir türlü göremediği gayb alemi nedir ? Sırlarla dolu bu alemi kim yarattı? Bunu kim yönetiyor? Kim döndürüyor? Bunu yenileyen, değiştiren kimdir? Ona şunları da diyordu: İnsan, bu evrenin yaratıcısıyla, bu evrenle nasıl bir ilişkide bulunacak? Şunu da açıklıyordu: Kullar, kullarla nasıl ilişkilerde bulunacak? İnsan varlığını ilgilendiren büyük sorun işte buydu. Gelecekte de yine bu olacaktır.

Bu büyük davanın yerleşmesi tam onüç yıl aldı. Arkasında insan hayatının kendisine bağlı olduğu şart ve ilkelerden başka birşey bulunmayan bir dava. Allah tarafından bu husus, yeterince açıklanıncaya, bu dini hakim kılmalarını takdir ettiği ve bunun yaşandığı pratik hayat düzenini kurmayı üstlenen insanlardan seçkin bir grubun kalplerinde bu anlayış, köklü bir şekilde yerleşinceye kadar Mekkî Kur'an, bu temel davaya, hayat sistemiyle ilgili hiçbir şeyi ilave etmedi.

Allah'ın dinine, bu dinin pratik olarak yaşanacağı bir sisteme davette bulunanlar; Mekkî Kur'an'ın, bu inancın kökleşmesi için onüç yıl üzerinde durma hadisesini, hayatı düzenleyen ayrıntılara, müslümanların inanıp benimsediği, toplumları hukukî olarak düzenleyen yasalara hiç girmemesini uzun uzun düşünmelidirler. Risaletin başlangıcından itibaren akide davasının bu şekilde oluşması; Allah Rasûlü'nün (s.a.v.) tebliğde attığı ilk adımın insanları La ilahe illallah'a davet oluşu, onları hak olan Rablerini tanımaya, başkasına değil, yalnızca O'na ibadet etmeye çağırması hep Allah'ın hikmeti gereğidir.

İşin gerçeği, aciz insan aklının sandığı gibi, Arap'ların kalbine ulaşmanın en kolay yolu bu değildi. Onlar dillerindeki ilah kelimesinin la ilahe illallah'ın ne anlama geldiğini, uluhiyyetin yüce bir egemenliği ifade ettiğini gayet iyi biliyorlardı. Uluhiyyetin birliği ve bunun yalnızca Allah'a tahsis edilmesinin anlamı; kahinlerin,

kabile şeyhlerinin, başkanların ve idarecilerin gücünün, egemenliğinin sonu olduğunu ve egemenlik yetkisinin tümüyle Allah'a verilmesi demek olduğunu da biliyorlardı. Böylece onların vicdan ve gönüllere, dini hayata, günlük yaşantıya, paraya, yargıya, ruh ve bedenlere olan egemenlikleri sona erecekti. Biliyorlardı bunu. La ilahe illallah'ın yeryüzündeki egemenliğini gasbeden ve bu gasp sonucu oluşan yaşam biçimine karşı gelişen bir kıyamın, Allah'ın izin vermediği fakat, kendilerinin uydurdukları bir şeriatle hükmeden yöneticilere karşı bir başkaldırı olduğunun farkındaydılar. Kendilerini çok iyi bildikleri için "la ilahe illallah" çağrısının gerçek anlamını gayet iyi kavriyorlardı. Araplar, bu davetin, kendi yaşam biçimleri, başkanlıkları ve egemenlikleri için neyi ifade ettiğinden habersiz değildiler. Bundan dolayı bu daveti, bu devrimi o derece sert karşıladılar. Herkesin bildiği gibi ona savaş açtılar.

Tebliğin başlangıç noktası niçin buydu? Allah niye bütün bu zorlukların, sıkıntıların olmasını takdir etmişti? En bereketli, en zengin topraklar, Allah Rasûlü bu dinle gönderildiği sıralarda Arapların değil başka ulusların elindeydi.

Kuzey'deki bütün Suriye toprakları Bizanslıların hükmü altındaydı. Buraları Bizanslıların tayin ettiği Arap valiler yönetiyordu. Güneydeki bütün Yemen toprakları ise, İranlıların hükmü altındaydı. Buraları da İranlılar adına Arap valiler yönetiyordu. Arapların elinde sadece Hicaz, Tihame, Necid ve bunların çevresinde, oraya buraya serpilmiş bazı verimli vahaların dışında tamamen verimsiz kupkuru çöller vardı.

Denilebilir ki, nübüvvetten onbeş sene önce, Hacer-i Esved'in konulmasında hakem tayin ettikleri hükmüne razı oldukları, nesep olarak Kureyş'in en saygını, Haşimoğullarının önde gelenlerinden, doğru sözlü ve güvenilir bir kişi olarak Muhammed (s.a.v), iç çekişmelerin yiyip bitirdiği, iç çatışmaların bölüp parçaladığı Arap kabilelerini birleştirebilir, sömürgeci imparatorlukların, -kuzeyde Bizans, güneyde, İran- işgal ettikleri toprakları kurtarmak amacıyla

ulusal bir kıvılcım yaratabilir, Arap ve Arapçılığın bayraktarlığını yapabilir, yarım adanın her köşesinde ulusal bir birlik kurabilirdi.

Yine denilebilir ki, Allah Rasûlü böyle bir çağrıda bulunsaydı, on üç sene boyunca yarım adadaki egemen güçlerin baskısıyla karşılaşmaz, üstelik Arapların hepsi bu çağrıyı kabul ederdi.

Şu da denilebilir: Araplar önce Muhammed'in (s.a.v.) davetini kabul ederler, onu kendi yönetimlerine getirirler, o da dizginleri ele alır, her türlü üstünlüğe sahip olurdu. Bütün bunları, getirdiği tevhid akidesini kökleştirmede kullanabilirdi. Kendi beşerî gücünü kabul ettirdikten sonra, Rablerinin gücüne boyun eğdirip O'na ibadet etmelerini sağlayabilirdi.

Ancak bilgisi geniş ve hikmet sahibi olan Allah (c.c.) elçisini böyle bir yöne yöneltmedi. Açık ve net bir şekilde "La ilahe illallah"ı haykırmasını, O'nun ve bu daveti kabul eden beraberindeki küçük topluluğun büyük zorluklarla karşılaşmasını diledi.

Niçin? Şüphesiz Allah (c.c.) elçisine ve beraberindeki mü'minlere zor bir şey yüklemek istemezdi. Çıkar yolun bunlar olmadığını Allah (c.c.) biliyordu: Bizans tağutunun, İran tağutunun elinden kurtulup Arap tağutunun eline sarılmak, yeryüzünü kurtarmanın yolu değildir. Tağutun hepsi tağuttur. Yeryüzü Allah'ındır. Ve O'na ait olması gerekir. Yeryüzünün Allah'a (c.c.) ait olması, ancak orada la ilahe illallah bayrağının dalgalanmasıyla gerçekleşir. Şu yeryüzündeki insanların kurtuluş yolu, Bizans tağutundan, İran tağutundan kurtulup Arap tağutuna boyun eğmek değildir. Tağutun hepsi tağuttur. Şüphesiz insanlar sadece Allah'ın kullandır. La ilahe illallah bayrağı dalgalanmadıkça; onlar Allah'a kul olamazlar. Dilinin neyi ifade ettiğini bilen Arabın kavradığı La ilahe illallah şudur: Egemenlik ancak Allah'ındır. Allah'ın gönderdiğinden başka hiç bir şeriat, kanun yoktur. Kimsenin kimseye egemenliği yoktur. Çünkü bütün egemenlik O'na aittir. İslâm'ın insanlar için istediği milliyet; Arab'ın Bizanslı'nın, İranlı'nın ve diğer ulus ve renklerin Allah'ın bayrağı altında eşit bir konuma geldikleri inanç milliyetidir. İşte çıkış yolu da budur.

Allah Râsulü (s.a.v) bu dinle gönderildiği zaman, Arap toplumu servet ve adaletin dağılımı açısından bir toplumun bulunabileceği en kötü durumdaydı. Küçük bir azınlık paraya ve ticaret yapma imkânına sahipti. Faizle iş yapıyorlardı. Ticaret ve paraları arttıkça artıyordu. Büyük çoğunluğun ise sıkıntı ve açlıktan başka bir şeyi yoktu.

Denilebilir ki, Muhammed (s.a.v.) toplumculuk bayrağı açabilir, soylulara karşı savaş başlatabilirdi. Hayat tarzının değişeceği, zenginlerin mallarının fakirlere verilmesini amaçlayan bir davette bulunabilirdi. Yine denilebilir ki; eğer o gün Allah Rasûlü (s.a.v.) böyle bir davette bulunsaydı bu taktirde Arap toplumu ikiye bölünürdü. Bir yandan para, şeref ve şöhretin azdırdıklarına karşı çıkan ve yeni dine katılmış olan ezici çoğunluk, öte yanda servetleriyle baş başa kalan küçük bir azınlık... Böylece o zaman az bir insanın kabul ettiği la ilahe illallah'ın karşısına bütün toplum tek saf halinde çıkamazdı.

Şu da denilebilir: Şüphesiz, çoğunluk onun davetini kabul eder, o da yönetimi üstlenir, böylece azınlıkla çoğunluğu mağlup ederdi. Rabbinin kendisiyle gönderdiği tevhid inancını kökleştirip, beşerî gücüyle insanları kendisine boyun eğdirdikten sonra, onları Rablerine ibadet ettirme imkanını elde edebilirdi.

Ancak bilgisi geniş ve hikmet sahibi olan Yüce Allah böyle bir şeyi istemedi. Allah Teala çıkar yolun bu olmadığını biliyordu. Toplumda sosyal adaletin kapsayıcı itikadı bir anlayıştan, bütün yönetimi O'na tahsis eden; adaletin dağılımında Allah'ın takdir ettiğini hoşnutlukla, itaat ederek kabul eden bir anlayıştan doğması gerekiyordu. Böylece hem onu alanın, hem de verenin kalbinde, Allah'ın koyduğu sistemin uygulandığı, yürürlükte olduğu duygusu yerleşecek insanlar, dünya ve ahiretin hayrına, güzelliğine ulaşmayı umacaktı. Ancak böyle olursa; kalbler ne hırs, ne de kıskançlıkla dolacaktır. Bütün işler silahla, sopayla, dövmele sövmekle yürümez. La ilahe illallah'tan başka fikrin hakim olduğu toplumlarda olduğu gibi bütün ruhlar, bütün kalbler fesada uğrayıp bozulmazlar.

Allah Rasûlü (s.a.v.) gönderildiğinde, Arap yarımadasında ahlaki durum çeşitli açılardan en aşağı seviyedeydi. Bununla birlikte toplumda bedevilere ait bazı faziletler de vardı. Toplumda zulüm oldukça yaygındı. Zuheyr b. Ebi Selma bu durumu şöyle dile getirir: "Kim silahıyla kendi bölgesini savunmazsa yıkılır, Ve zulmetmeyen kimse zulüm görür"

Bir arap atasözü şöyledir: "Zalim de olsa, mazlum da olsa kardeşine yardım et" İçki ve kumar toplumun geleneği, hatta övünç kaynağı idi. Bütün cahiliye şiiiri bu durumu anlatır.

Eski-yeni her cahili toplumda olduğu gibi bu toplumda da çeşitli şekillerde bulunan bir ahlaksızlık vardı. Hz. Âişe rivayet ediyor: "Cahiliye devrinde dört türlü evlenme vardı. Birisi bu gün hala yapılan evlenme şekli: Bir adam diğerinin velayeti altında bulunan bir kadına ya da kızına evlilik teklifinde bulunurdu. Mihrini verir, sonra da onunla evlenirdi.

Başka bir evlenme türü ise, kadın hayızdan kurtulunca, adam karısına, falana git ondan döl al, derdi. Kocasını onu terk eder, ilişkide bulunduğu adamdan hamile kalıp kalmadığı belli oluncaya kadar karısına kesinlikle dokunmazdı. Hamile kaldığı belli olduğunda, isterse dokunurdu. Bunu soylu bir çocuk sahibi olmak için yaparlardı. Buna 'döl alma' adı verilirdi. Başka bir evlenme şekli de şuydu: On kişiden az bir grup erkek bir kadının yanına girer ve hepsi ilişkide bulunurdu. Kadın hamile kalıp doğum yapar ve aradan günler geçtikten sonra onlara haber gönderirdi. Hiç bir erkek bundan çekilemez, hepsi onun yanına giderdi. Onlara; "Ne yaptığınızı biliyorsunuz. İşte doğurdum. E falan, çocuk senin" der ve sevdiği adamın ismini söylerdi. Çocuğu ona verir, adam da reddedemezdi.

Dördüncü evlenme şekli ise şöyleydi: Birçok erkek toplanıp kadının yanına girerlerdi. Kadın da bunlardan çekinmezdi. Bunlar fahişeydi. Kapılarına işaret olsun diye bayrak asarlardı. Kim onları isterse yanlarına girerdi. Hamile kalıp doğum yaptığında kadının yanına gelirlerdi. Çocuk içlerinden hangisine benziyorsa çocuğu ona

verirlerdi. O da bunu kabul ederdi. Ve onun oğlu olarak çağrılırdı. Adam da bundan çekinmezdi." (Buharı, Kitabü'n-Nikah.)

Muhammed (s.a.v.), ahlaki ön plana alan, toplumu güzelleştirmeyi, nefisleri arındırmayı hedefleyen bir ıslahat davetinde bulunabilirdi, denebilir. Efendimiz (s.a.v.) kendi devirlerinde var olan bütün pislikten rahatsız olan, ıslah ve reform davetçileri ve onların çağrılarına icabet etmekten mutluluk duyan insanlar bulabilirdi, denebilir.

Şu da düşünülür: Eğer Allah Rasûlü (s.a.v.) bunu yapsaydı, salih bir insan topluluğu bu davete icabet ederdi. Sonra, o bunları düzeltir, ruhlarını arındırırdı. Böylece İslâm akidesine inanmaya, onu yüklenmeye daha yakın bir duruma gelirlerdi. Böyle olunca da, La ilahe illallah çağrısı, daha işin başında büyük bir muhalefetle karşılaşmazdı. Ancak Allah (c.c.), bunun çıkar yol olmadığını biliyordu. Ahlakın, ancak ölçüler koyan, değerler belirleyen bir akide temeli üzerine oturması gerektiğini biliyordu. Aynı akide, bu ölçü ve değerlerin kendisine dayandığı gücü ve yaptırım merkezi ile, bu gücü elinde tutan ve bunlara uyanlara verilecek mükafatı ve isyan edenlere karşı uygulanacak ceza şeklini belirler. Bu akide kökleşmeden, bu güç oluşmaksızın mevcut bütün değerler ve bunların üzerine kurulan bütün ahlak sistemi köksüz, dayanıksız, yaptırımsız yapay bir şey olur.

Çetin bir uğraştan sonra, akide ve akideden kaynaklanan güç yerleştiğinde, insanlar Rablerini tanıdığı anda, yalnızca O'na ibadet ettiğinde, la ilahe illallah kalplerde kökleştiğinde, Allah (c.c.) bu akide ve ona inananlarla, yukarıda yapılan önerilerin hepsini gerçekleştirir. Arabın egemenliği değil, Allah'ın egemenliği gerçekleşsin diye yeryüzü Bizanslı ve İranlı'lardan temizlenir. Yeryüzü ister Bizanslı, ister İranlı, isterse Arap olsun, bütün tağutlardan temizlenir.

Toplum, her türlü toplumsal zulümden kurtulur, İslâmi düzeni kurar. Allah'ın adaletiyle yönetir, O'nun ölçüsüyle ölçer, tek olan Allah'ın adıyla sosyal adalet bayrağını göndere çeker ve buna İslâm

bayrağı adını verir. Ona başka bir ismi uygun görmez. Üzerine de "La ilahe illallah" yazar.

Nefis ve ahlak temizlenir, kalp ve ruh arınır. İstisnaî durumlar dışında had ve tazir uygulamaya gerek kalmaz. Çünkü denetim artık gönüllerdedir. Elde edilecek şey yalnızca Allah'ın rızası ve vereceği ödüldür. Denetim ve cezanın yerini Allah'ın gazabından korkma ve sakınma almıştır. İnsanlık, sistem olarak, ahlak olarak, bütün bir hayat olarak, tarih içinde ancak İslâm'ın gölgesinde yüksek bir zirveye ulaşmıştır.

Artık herşey tamamlandı. Çünkü bu dini, bir devlet sistemi, bir hukuk, bir hüküm olarak hakim kılanlar, onu önce kendi gönüllerinde, hayatlarında bir akide, bir ahlak, bir ibadet, bir davranış olarak hakim kılmışlardı. Bu dinin egemenliği kurulurken onlara yalnızca bir tek şey vaad ediliyordu. Ve bu vaad, bir galibiyeti, bir gücü ve bu dinin kendi elleriyle zafere ulaşacağını içermiyordu. O vaatte bu dünyaya ait hiç bir şey yoktu. Sadece cennetti vaadedilen, yalnızca cennet... Kesintisiz cihadın sonucu olarak zorlu imtihana davetteki sürekliliğin, karşılığı olarak, her zaman ve her yerde zalim yöneticilerin rahatsız olduğu, la ilahe illallah'tan dolayı gördükleri zulme karşı kendilerine vaad edilen yalnızca buydu: Cennet...

Allah onları imtihan ettiğinde sabrettiler. Nefislerinin arzularından sıyrıldılar. Davetin başarısı onların eliyle ve dinin egemenliği onların çabasıyla sağlanmış olsa bile, Allah onların hiç bir ödül beklemediklerini bildiğinden, öte yandan nefislerinde de bir canlanma ve ulus üstünlüğü, aşiret ve kabile üstünlüğü kalmayınca, bütün bunlar gerçekleşince, bu büyük emanetin koruyucusu oldular: Kalp ve vicdanlarda, davranış ve hareketlerde, can ve mallarda, yaşam biçiminde, her durumda egemenliği yalnızca Allah'a veren akidenin koruyucuları...

Kendilerine verilen yetkiyi kullanırken aşiretlerine, uluslarına, milletlerine iltimasta bulunmazlar. Allah'ın şeriatını hakim kılıp uygulamak, Allah'ın adaletini gerçekleştirmek için kendilerine

verilen güç ve yetkinin koruyucuları... Onların elindeki bu yetki Allah'a, O'nun şariat ve dinine aittir. Çünkü, yetkinin O'ndan geldiğini ve Onu Allah'ın verdiğini bilirler.

Bu mübarek yöntemin bu derece başarılı olması, davetin ancak böyle bir girişle başlaması ve onun "la ilahe illallah" bayrağını tek başına kaldırıp diğerlerine sırt çevirmesi ve yine onun görünüşte bu sarp ve zorlu, gerçekte ise kutsal ve kolay yola girmesindedir.

Eğer bu davet, ulusal bir davet, toplumcu bir davet, ahlak eksenli bir davet olsaydı; la ilahe illallah şiarından başka bir şiarı kendine şiar edinseydi, bu yöntem Allah'a ait olan bir yöntem olmazdı. Mekki Kur'an'ın yapmaya çalıştığı şey, gönül ve zihinlerde la ilahe illallah'ı yerleştirmek, diğer kestirme yolları değil de, görünüşteki zorluğuna rağmen bu yolu seçmesi ve bunda ısrar etmesidir. Kur'an'ın, üzerine kurulduğu sistemin ayrıntılarına, ilişkileri düzenleyen hükümlere girmeksizin yalnızca itikat sorununu ele almasını, İslâm davetçileri bilinçli bir şekilde çok iyi düşünmeleri gerekir.

Bunu, şüphesiz bu dinin yapısı gerektirmiştir. Yalnızca ulûhiyet ilkesine dayanan dinin... Dinin bütün düzenleme ve yasamaları bu temelden doğar. Bu dalları sık ve göğe uzanmış, büyük bir alanı gölgeleyen, toprağın derinliklerinde, geniş bir alanda, dışarıdaki büyüklüğü ve uzunluğuyla doğru orantılı olarak kökleri olan kocaman bir ağaç gibidir. İşte din bunun gibidir. Onun sistemi hayatının bütününü ele alır. Küçük büyük, insanların işlerini üstlenir, düzenler. İnsan hayatını, hem dünyasını, hem ahiretini, hem görünen âlemi, hem görünmeyen âlemi, hem dış maddî ilişkiler dünyasını, hem iç, gizemli dünyayı, niyetleri tümüyle düzenler. O büyük, dehşetengiz, geniş, derin, her şeyi kapsayan bir kurumdur. Öyleyse bu büyüklükte, bu genişlikte, bu derinlikte, bu yaygınlıkta kökleri olması zorunludur.

Bu durum, bu dinin sırrının ve yapısının bir kesitidir. Kendi yapılanma ve genişleme yöntemini belirler. Akideyi, sistemin kurulmasını, sağlamlaşmasını, kapsayıcı olmasını nefsin bütününde yer etmesini, sağlıklı gelişmenin bir şartı, emaneti yüklenmenin bir gereği,

gökyüzüne uzanan ağacın görünüşüyle, toprağın derinliklerindeki köklerinin gizemi arasında bir ahenk kabul eder.

La ilahe illallah akidesi, insanın derinliklerine yerleşince, onunla birlikte la ilahe illallah'ın pratik boyut kazandığı sistem de yerleşir. Kendisine ayırtı ve hukuki kararlar sunulmadan önyargısız bu düzene teslim olan, akidenin yerleştiği, nefislerin hoşnut olduğu tek düzenin bu düzen olduğu ortaya çıkar. Önyargısız, pazarlıksız teslimiyet imanın gereğidir. Nefisler bu teslimiyetle daha sonra inen İslâmi hükümleri hoşnutlukla kabul eder, inen hiç bir hükme itiraz etmez ve uygulamada herhangi bir gevşeklik göstermezler. İçki böyle yasak edilmiştir. Faiz, kumar da bu şekilde haram kılınmıştır. Bütün cahiliye adetleri yok edilmiştir.. Kur'an âyetleriyle, Rasûl'ün (s.a.) sözleriyle yok edilmiştir... Oysa beşeri hükümetler bunların her birini kanunlarıyla, yasamalarıyla, sistemleriyle, yaşam biçimleriyle, askeriyle, otoritesiyle, propagandasıyla, basın-yayınıyla engellemeye çalışmaktadır. Bununla da ancak sokaktaki pislikleri temizleyebilmektedirler. Toplumun iç yapısı ise kötülüklerle dolu olmaya devam etmektedir.

(İçkinin nasıl haram kılındığı konusunda Fi'zılal'il Kur'an'ın 5. cüz, 78–85. sayfalarına, Amerika'nın bu konuda nasıl başarısız kaldığıyla ilgili olarak ta Ebu'l Hasen en-Nedvi'nin "Müslümanların Gerilemesiyle Dünya Neler Kaybetti?" adlı kitabına, S, Ebu'l A'la el-Mevdudî'nin Tenkihat'ından yaptığı nakle bakınız.)

Bu sağlam yöntemle, bu dinin yapısının diğer bir ortak özelliği olarak ortaya çıkan şey, onun ciddi, eylemci, uygulanabilir bir yöntem oluşudur. İslâm yaşadığımız hayata hükmetmek, bu hayat gerçeğine kendi hükmünü egemen kılmak için gelmiştir. Ya onu sağlamlaştırır ya düzeltir ya da toptan değiştirir. Egemenliğin yalnızca Allah'a ait olduğunu peşinen kabul eden toplum için fiili durumlarla ilgili hükümler koyar.

İslâm Yöntemi, hipotezlerle uğraşan bir teori değildir. O, gerçekte ilgilenen bir yöntemdir. Öyleyse, öncelikle la ilahe illallah akidesini kabul eden, egemenliğin yalnızca Allah'a ait olduğuna inanan ve bunu O'ndan başkasına vermeyi reddeden, bu ilkeye dayanmayan hüküm ve kanunları elinin tersiyle iten Müslüman bir toplumun kurulması şarttır.

Bu toplum, fiili olarak oluştuğunda pratik bir hayat kimliği kazanır; dolayısıyla düzenlenmeye, hukukî bir görünüm kazanmaya ihtiyaç hisseder, işte o zaman bu din, sistem ve yasalara temelden teslim olan, diğer sistem ve yasaları da temelden reddeden bir toplumun içinde sistemini yerleştirmeye, kanunlarını koymaya başlar. Sistem ve kanunların uygulanabilmesi için, bu akideye inananların hem kendilerine, hem de toplumlarına hâkim olan güçlü bir otoriteye bağlı olmaları gerekir. Ancak bu takdirde sistemin bir heybeti, hukukun bir saygınlığı olabilir.

Mekke'de Müslümanların ne birey, ne de cemaat olarak bir güç ve yaptırımları vardı. Allah'ın şeriatıyla hükmettikleri, kendilerine ait bağımsız bir düzenleri yoktu. Bu dönemde Allah kanun ve hükümler de indirmemişti. Onlara sadece akide ve bu akidenin insanların derinliklerine yerleşmesiyle doğan ahlaki indirmişti. Medine'de otoritesi olan, güçlü bir devlet kurulunca hükümler inmeye başladı. Müslüman toplumun karşılaştığı sorunları çözen, ciddi ve yaptırım gücüne sahip sistem yerleşti.

Allah Mekke'de sistem ve hükümleri indirip, Medine'de devlet kuruluncaya kadar, bunların çeyiz saklar gibi bir kenara bırakılmalarını dilemedi. Bu, dinin yapısına aykırıdır. O, bundan çok daha gerçekçi, çok daha ciddidir. O, çözümler üretmek için sorunlar yaratmaz. Ancak o, Allah'ın şeriatına teslim olan, onun dışındaki şeriatleri bütün boyutlarıyla, şekliyle, ilişki ve şartlarıyla

reddeden; kendi boyutuna, şekline ve şartlarına uygun olarak yaşayan Müslüman topluma seslenir.

Bu gün, İslâm'ın teoriler üretmesini, sistem türleri ortaya koymasını, hayata dair kanunlar vaaz etmesini isteyenler -ki, yeryüzünde tek olan Allah'ın şeriatını hakim kılmaya fiilen karar veren, onun dışındaki şeriatleri reddeden ve bunun gerektirdiklerini uygulayacak gücü elinde tutan bir toplum yoktur- bu dinin yapısını kavrayamamaktadırlar. Kavrayamadıkları bu şeyi, Allah'ın istediği şekilde hayatta nasıl uygulayacaklardır!..

Şüphesiz ondan yapısını, yöntemini, tarihini değiştirmesini, beşeri ideolojilere, beşeri yöntemlere benzemesini istiyorlar. Yürüdüğü yolda, attığı adımda, nefislerindeki anlık, geçici beklentilere ve isteklere ulaşmak için işi aceleyle getirmeye çalışıyorlar.

Bunlar güdük insanî sistemlere karşı iç dünyalarındaki bozgunun yarattığı anlık istekler...

Bu dinden istedikleri, gelecekte olması muhtemel varsayım ve teorilerin kalıbına girmesidir. Oysa Allah bu dinin kendi dilediği gibi olmasını istiyor: Kalbi dolduran inanç, vicdana hakim olan güç, insanların ancak Allah'a boyun eğmesini gerektiren akide...

Ve insanların kanunlarını başkasından değil, ancak O'ndan almalarını... Akideleri bu olan insanlar meydana gelip, toplumlarında fiili bir güce sahip olduktan sonra ihtiyaçlarına göre kanunlar inmeye ve buna göre günlük hayatın düzenlenmesi başlar.

Allah'ın bu din için istediği budur... İnsanların istek ve arzuları ne olursa olsun, ancak Allah'ın istediği olacaktır!

İslâm davetçileri, insanları bu dinin yeniden dirilişine davet ederken, onları öncelikle akideyi kabul etmeye davet etmelidirler. İsterse bunlar kendilerinin müslüman olduklarını iddia etsinler,

Müslümanlıklarını Müslüman olarak doğmalarıyla desteklesinler. Öncelikle İslâm'ın, la ilahe illallah akidesinin gerçek anlamıyla ikrar edilmesi olduğunu bilmeleri gerekir. Bütün işlerde egemenliği Allah'a vermektir bu.

Egemenliğin kendi hakları olduğunu iddia ederek bunu vicdan ve davranışlarına yansıtarak, yaşam biçimlerinde ve günlük hayatlarında pratize edenleri, böylelikle de Allah'ın egemenliğine düşmanlıkta bulunanları reddetmektir.

İşte bu dava, insanları İslâm'a davetin temeli olsun. Bu daha önce de, İslâm'a davetin temeliydi... Tam tamına on üç sene boyunca Mekke Kur'an'ın yaptığı davet buydu.

Bir grup insan gerçekten bu dine girdiğinde, Müslüman bir toplum olarak adlandırılır. Toplumsal hayatında İslâmi düzeni uygulayabilecek olan toplumdur bu. Çünkü o, bütün hayatını bir temel üzerine kurmaya, Allah'tan başkasının hayatına hükmetmemesine karar vermiştir.

Bu toplum fiili olarak kurulduğunda, İslâmî düzeni ayakta tutan temelleri sunmaya başlar. Yine bu toplum, İslâmi düzenin genel ilkeleri doğrultusunda, günlük hayatın gerektirdiği yasaları uygulamaya koyulur. Bu, ciddi, pratik gerçekçi İslâmi yöntemin atması gereken adımların düzgünce sıralanmasıdır. Bu dinin yapısını, insanların yapılarını, hayatın ihtiyaçlarını ilmiyle kuşatan, geniş bilgi ve hikmet sahibi Yüce Allah'ın hikmeti üzerine kurulu bu sağlam, Rabbani yöntemin yapısını anlayamayan bazı ihlaslı fakat aceleci insanlar, İslâmî düzenin temellerini, hatta İslâmi yaşama biçimini, insanlara sunmanın davet yolunu kolaylaştırabileceğini, insanlara bu dini sevdirebileceğini (!) sanıyorlar.

Acelecilikten kaynaklanan bir vehimdir bu. Allah Rasûlünün davetinin yolu kolaylaşsın diye ulusçuluk bayrağı altında, toplumculuk bayrağı altında, ahlakçılık bayrağı altında başlamasını önerenlerinki gibi bir vehimdir bu. Şeriata ait ayrıntılara girmeden önce ilke olarak, öncelikle kalplerin ihlâsla Allah'a bağlanması, yalnızca O'na ibadet ettiğini ilan etmesi, sadece O'nun şeriatını kabul edip, diğerlerini bütünüyle reddetmesi gerekir. İstek ve arzular, ihlâsla Allah'a (c.c.) ibadet etmekten, O'ndan başkasının egemenliğinden kurtulmak fikrinden doğmalıdır; sunulan düzenin diğer düzenlerden bir takım konularda üstün olmasından değil.

Allah'ın düzeni mutlak üstündür. Çünkü onu Allah vaz'etmiştir. Beşerin düzenleri hiç bir zaman Allah'ın vaz'ettiği gibi olamaz. Ancak davetin temeli bu değildir. Davetin temeli, ne durumda olursa olsun sadece Allah'ın şeriatını kabul etmek, ve yine ne durumda olursa olsun, onun dışındaki şeriatleri reddetmektir. Bunun adı İslâm'dır. Ondan başka İslâm'a giden yol yoktur. İslâmı kabul etmeye karar veren ayrıntılarını düşünmez. Düzenin güzelliğinin, üstünlüğünün açıklanmasına da ihtiyacı yoktur. Bu, imanın apaçık gerçeklerinden biridir.

Şimdi de Mekkî Kur'an'ın on üç yıl boyunca akide konusuna nasıl yaklaştığını konuşmamız gerekiyor.

O şüphesiz bunu ne teorik, ne de teolojik bir şekilde savunmuştur. Tevhid ilminin yaptığı gibi kelamı bir çatışma şeklinde de sunmamıştır.

Kesinlikle hayır... Şüphesiz Kur'an, insana kendisindeki ve çevresindeki deliller ve ayetlerle hitap ediyordu. Fitratına çöreklenen, görevlerini engelleyen, pisliklerden onu arındırmak, işaretleri alıp karşılık verebilmesi için ona uygun kapılar aralamak istiyordu.

Genel olarak bu böyledir. Özeldense, bu akideyle birlikte Kur'an, canlı ve gerçekçi bir savaşa başlıyordu. İnsan fitratını atıl bırakan nefislerdeki pislik birikintisiyle savaşa başlıyordu. Bundan dolayı teorik yöntem, bu özel duruma uygun olan yöntem değildi. Ancak o, diri nefislerdeki psikolojik ve pratik engel ve zorluklarla yüzyüze bulunan canlı bir yöntemdir. Son dönemlerde, tevhid ilminin baskın özelliği olan, soyut mantıktaki zihinsel tartışma da buna uygun bir yöntem değildir. Kur'an insanlığa bütün diri özellikleriyle yöneliyordu. Bu gerçeğin sindirilmesi için bütün bir insanlığa sesleniyordu. Bundan dolayı, teolojik yöntem uygun bir yöntem değildir. Şüphesiz İslâmi akide, ancak pratik boyutu olan bir hayat yöntemini temsil eder. Teolojik ve teorik araştırmaların dalıp kaybolduğu bir açıyla kendini sınırlamaz.

Kur'an Müslüman cemaatin gönüllerinde akideyi yerleştirirken, hem çevresindeki cahiliyeye, hem de kendisinde; ahlakında, hayatında bulunan cahiliye artıklarına da büyük bir savaş açar. Bu özellikten dolayı, akidenin oluşumu ne teorik, ne teolojik, ne de kelami tartışma yöntemiyle gerçekleşir.

O, ancak canlı, hareketli bir bütünlük arzeden, hayata dönük örgütlenmiş Müslüman cemaatte yaşanarak bir vücut kazanır. Müslüman cemaatin gelişimi; itikadı anlayışın pratize edilmesinde, cahiliyeye savaş açan bir örgütün koyduğu tavıra eşdeğer gelişmedir. Bu gelişme, tamamen akidevî yapının oluşumunun pratik yansıması ve onun canlı bir anlatımıdır.

İslâm davetçilerinin, bu dinin yapısını, hareket yöntemini açıkladığımız şekilde kavramaları gerekir.

Çünkü Mekke dönemini kapsayan akidevî oluşum aşaması, İslâmi hareketin amelî oluşum aşamasından, Müslüman cemaatin reel olarak yapılanmasından bağımsız değildir. Teori üretme ve onu araştırma dönemi değil, ancak akide, cemaat, hareket ve eylem

için temel oluşum sürecidir. Bu yapının bir kez daha kurulması gerekiyorsa, bu yol izlenmelidir.

Akidevî oluşum döneminin geniş bir zamana yayılması, kuruluş adımlarının yavaş, derinliğine ve sağlam atılması gerekiyor. Bu nedenle akidevî oluşum, akideye yönelik teorik araştırma aşaması olmamalıdır. Bu akideyle ferahlayan gönüllerin sosyal ve dinamik bir kimliğe bürünerek, diri bir şekilde inandıkları davayı ifade ettikleri bir aşamadır bu dönem. İç ve dış oluşum, akidenin gelişimiyle doğru orantılıdır. Cahiliyyeyi sorgulayan bir harekette ifadesini bulur. Bu cahiliyye ile hem iç, hem de dış dünyasında savaşa tutuşur. Akide canlı bir şekilde sunulsun, başlayan savaşta canlı bir gelişme sağlansın diyerdir bu.

İslâmî akidenin, salt entellektüel araştırma, kültürel bilgilenme gibi teorik bir şekilde algılanması büyük bir hata, büyük bir tehlikedir.

Akidenin oluşması için, Kur'an'ın tam on üç senede inmesi, onun ilk kez iniyor olmasından dolayı değildir. Kesinlikle... Eğer Allah dileseydi, bu Kur'an'ı bir kerede indirir, sonra da Müslümanları İslâmî teoriyi kavramaları için on üç sene -bu daha az yada daha çok olabilir- serbest bırakırdı.

Ancak Allah başka bir şey istiyordu:

Farklı, benzeri olmayan bir yöntem koymak...

Hem cemaatin, hem hareketin, hem de akidenin birlikte, aynı zamanda oluşmasını istiyordu. Cemaat ve hareketi akideyle, akideyi de cemaat ve hareketle yoğurmak istiyordu.

Akidenin eylem ve hareket olarak cemaatin bütün bir özelliği; eylemin, hareketin ve cemaatin de akidenin ete kemiğe bürünmüş hali olmasını istiyordu. Allah (c.c.) nefislerin, cemaatlerin bir günde, bir gecede oluşmayacağını biliyordu. Bundan dolayı nefislerin, cemaatlerin oluşumu için gerekli olan zaman süresine akidenin de

ihtiyacı vardır. Böylece akidevî oluşum tamamlandığında; cemaat, bunun reel bir görüntüsü olsun.

Mekkî Kur'an'ın yönteminden çıkaracağımız sonuç dinin yapısının bu olduğudur. Biz onun bu yapısını bilmek zorundayız. Beşerî ideolojilerin yarattığı bulanıklıktan kaynaklanan isteklere boyun eğerek, onu değiştirmeye çalışmamalıyız. O, İslâm ümmetini ilk kez bu yapıyla ortaya çıkardı. Allah'ın (c.c.) ilk kez çıkardığı gibi ne zaman İslâm ümmetinin tekrar vücuda gelmesi istenirse, yine o özelliğiyle ortaya çıkacaktır.

Hareketli, diri, olgun bir hayatta, dinamik bir toplumda yaşanmayı seven İslâm akidesini değiştirmeye kalkışmanın hem yanlış hem de tehlikeli olduğunu kavramalıyız. Yine, salt bitkin beşerî ideolojilerin karşısına çıkma isteğimizden dolayı, yapısını araştırmak, kültürel olarak bilgilenmek için onu ideolojiye dönüştürmenin ne denli yanlış ve tehlikeli olduğunu anlamalıyız.

İslâmi akide, diri nefislerde, pratik organizasyonlarda, organik bir yapıda; hem çevresindeki cahiliyye, hem de bağılılarının nefislerinde yerleşen cahiliyye ile mücadele eden bir hareketin içinde yaşanmak ister. Çünkü onlar, akide nefislerine yerleşmeden, cahiliyye ortamından kopmadan önce cahiliyye ehlinde idi. O, bu haliyle kalpte, akılda, hatta hayatta alan olarak ideolojiden daha kapsamlı, daha büyük, daha geniştir. O, ideolojinin alanını ve yapısını kapsar. Ancak bununla sınırlı değildir.

İslâmdaki ulûhiyet, varlığı, hayatı, insanî anlayışı kuşatıcı ve bütüncül bir anlayıştır. Aynı şekilde pozitif ve pratik bir anlayıştır. Yapısı gereği, salt entellektüel, bilgisel olarak sunulmaktan hoşlanmaz. Çünkü bu, onun yapısına, amacına terstir. Bir insan toplumunda, canlı bir yapıda, pratik bir haketette sunulması gerekir. Oluşum yöntemi; hem teorik, hem de pratik bir bütünlüğün

sağlanabilmesi için insandan, canlı bir yapıdan dinamik bir hareketten geçer. Teorik bir ayrılma olmaz. Tersine, pratik, dinamik bir biçimde sunulma vardır. Her teorik gelişim, pratik harekete dayalı yöntemden önce gelir. Onun aracılığıyla şekillenmez.

Bu, dinin yapısıyla, gayesiyle, oluşum yöntemiyle kıyaslandığında, hatadır, tehlikedir.

Allah Teala şöyle buyurur: "Kur'an'ı insanlara ağır ağır okuman için, bölüm bölüm indirdik. Onu azar azar indirdik." (İsra, 106)

Teorik bir şekilde değil de, canlı pratik bir kimlik kazanan akideden meydana gelen yapının tamamlanması için Kur'an "bölüm bölüm" ve "ağır ağır" indirilmiştir.

Bu dinin davetçileri, bu dinin kendisinin Rabbani olduğu gibi yönteminin de Rabbani olduğunu bilmeleri gerekir.

Yöntemin, yapısına uygun olması gerekir. Bu dinin özünü, çalışma yönteminden ayırmak mümkün değildir. Yine bilmeliler ki, bu din, itikadî anlayışı; buna bağlı olarak pratik hayatı değiştirmeye geldiği gibi; itikadî anlayışı ve pratik hayatı değiştiren yöntemi de değiştirmeye gelmiştir. Ümmeti kuracak bir akideyi yerleştirmek için gelmiştir. Sonra kendine has düşünce yöntemi bulacaktır. Bu da itikadî anlayışa, pratik hayata zemin hazırlayacaktır. Kendine has düşünce yöntemiyle, kendine has itikadî anlayış, kendine has pratik hayat arasında bir ayrılık yoktur. Hepsi bir bütündür.

Açıkladığımız şekilde çalışma yöntemini öğrendikten sonra, bu yöntemin "asıl" olduğunu bilelim. O, bir aşamaya, bir çevreye, bir müslüman cemaate ait yöntem değildir. Bu din, her vakit, ancak bu yöntemle oluşumunu gerçekleştirir. Sanıldığı gibi, İslâm'ın görevi

sadece insanların akidesini, hayatını değil, düşünce yöntemlerini, anlayışlarını uygulamalarını da değiştirmektir. Bu, onun yapısı gereği bütün beşerî yöntemlere toptan karşı oluşundandır. Biz Rabbani anlayışa, Rabbani hayata ancak Rabbani düşünce yöntemiyle ulaşabiliriz. Bu, Allah'ın insanların itikadı anlayışlarının, pratik hayatlarının sağıh, sağılam bir temele oturmasını istediğı yöntemdir.

Biz, İslâm'dan kendini araştırmaya yönelik bir ideoloji üretmesini istersek, onu Rabbani yaratma yöntemi, Rabbani düşünce yöntemi olma özelliğinden soyutlarız. İslâm'ı beşerî düşünce yöntemlerine uydurmuş oluruz. Rabbani yöntem beşeri yöntemlerden daha aşığıymış gibi!... Düşünce ve harekette, kulların yöntemiyle Rabbani yöntem arasında bir paralellik kurmaya çalışıyoruz sanki!..

Bu açıdan yaptığımız iş tehlikeli, hezimet de öldürücüdür.

Rabbani yöntemin görevi bize, İslâm davetçilerine, yeryüzünde hâkim olan ve zihinlerimizi içdiş eden, kültürümüzü bulandıran cahili düşünce yönteminin etkilerinden kurtaracak; farklı, özel bir düşünce yöntemi vermektir.

Biz bu dini, yapısına aykırı, cahili düşünce yöntemlerinden almak istersek; insanlara önerdiği görevini iptal etmiş; çağımızda hakim olan cahili yöntemin baskısından, zihinlerimizdeki, bünyemizdeki kalıntılardan kurtulma fırsatından kendimizi mahrum etmiş oluruz.

İslâmi düzenin oluşturulmasında, düşünce ve hareket yöntemi, itikadı anlayış ve pratik hayat yönteminden daha az değerli, daha az zaruri değildir. Ondan ayrılmaz da... Bu düşünceyi, bu düzeni, propaganda yaparak sunmak istediğimizde, yeryüzünde İslâm'ın harekete, pratiğe dönük olarak ortaya çıkmayacağını aklımızdan çıkarmamız gerekir.

Tersine onu bu şekilde sunmamızın ancak, fiilen pratik olarak İslâmi hareketle uğraşanlara yarar sağılayacağını aklımızdan

çıkarmamalıyız. İslâm bu şekilde sunulduğunda elde edebilecekleri en büyük yarar, hareket ve çalışmalar sırasında ulaşabildikleri insanlarla ilişkiye girmeleridir.

Bir daha tekrar edeyim ki, itikadı anlayış harekete dayalı bir toplulukta hemen yaşanmalı, aynı zamanda bu topluluk itikadı anlayışın doğru ve gerçek bir anlatımı olmalıdır.

Bir kez daha yineliyorum; şüphesiz bu Rabbani İslâm'ın doğal yöntemidir. O en yüce, en sağlam; eylem olarak en keskin, insan fitratına diğer nazariyelerden daha uygun olan yöntemdir.

Bu sonuç, teorinin esası hakkında doğru olunca, İslâm'ın yaşandığı düzenin temellerinin sunulmasında, ya da bu düzene ait ayrıntılı yasaların sunulmasında da doğal olarak doğrudur.

Çevremizdeki cahiliye, bazı İslâm davetçilerinin damarına basarak İslâmi yöntemin atacağı adımları hızlandırmakta, işi aceleye getirmektedir. Bazen onları köşeye sıkıştırıp şunları sormaktadır: Davette bulunduğunuz yöntemin ayrıntıları nerede? Onu uygulamak için yeni usullere dayalı ne tür inceleme, araştırma, fıkhi çalışmalar yaptınız? Sanki bugün yeryüzünde İslâm şeriatını hâkim kılmak için insanların sadece fikhî hükümlere, İslâm fıkhi araştırmalarına ihtiyaçları var! Sanki onlar Allah'ın şeriatının kendilerine hükmetmesine razı, O'nun egemenliğine teslim olmuşlar!... Ve ancak sadece yeni yöntemle fikhî içtihatla bulunacak insanlar eksik!... Kalbinde bu dine bir nebze saygısı olan herkesin karşı çıkması gereken korkunç bir aldatmacadır bu.

Cahiliye bununla, ancak Allah'ın şeriatının terk edilmesini, kula kulluğun sürmesini, Müslüman grubun Rabbani yöntemden ayrılmasını, harekete yönelik akidevî oluşum merhalesini atlayıp geçmelerini, İslâm davetçilerinin yöntemini kaynağından ayırmayı istemektedir.

İslâm davetçilerinin görevi oyuna gelmemektir. Hareket ve dinleriyle ilgili konularda kendilerine, yabancı bir yöntemin dikte edilmesine karşı çıkmaktır. İnanmayanlar tarafından hafife alınmamaktır.

Baskı ve zorlamaların nedenlerini açığa çıkarmak, bunlara karşı çıkmak, Allah'ın şeriatına boyun eğdiğini, onun dışındaki şeriatları reddettiğini ilan etmeyen bir toplumda İslâm fıkhnının geliştirilmesi adı verilen aldatmacayı reddetmek görevleridir. Ciddi çalışmayla, bu oyunu ayırmak görevleridir. Yapılan çalışmaları, havanda su dövmek olarak gören zihniyeti, çirkin aldatmacayı reddetmek onların görevidir.

Bu dinin hareket yöntemine göre hareket etmek görevleridir. Bu, gücünün sırlarındandır. Bu, aynı zamanda güçlerinin kaynağıdır.

Şüphesiz İslâm'da yöntem hakikatle eşdeğerdir. Aralarında bir ayrılık yoktur. Sonuç itibarıyla yabancı bir yöntemle İslâm'ın hakim kılınması imkansızdır. Yabancı yöntemler beşerî düzenleri kurabilirler. Ancak, bizim sistemimizi gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Her İslâmi harekette yönetime tabi olmak, akideye, düzene tabi olmak kadar zorunludur.

"Şüphesiz bu Kur'an en doğru olana götürür."

MÜSLÜMAN TOPLUMUN DOĞUŞU VE ÖZELLİKLERİ

Muhammed'in (s.a.v) yüklendiği İslâm daveti, peygamberler zümresinin önderliğindeki uzun davet zincirinin son halkasıdır. İnsanlık tarihi boyunca bu davet, tek bir şeyi amaç edinmiştir. İnsanlara tek olan ilahlarını, gerçek rablerini tanıtmak, yalnızca Rablerine ibadet ettirmek, mahlûkatın Rablik iddiasını reddetmek... Kısa dönemlerde az sayıdaki insanı bir kenara koyarsak, genel olarak insanlar ulûhiyeti inkâr etmiyorlar, Allah'ın (c.c.) varlığını kesin olarak reddetmiyorlardı. Ancak onlar, ya gerçek Rablerini bilmede hata ediyorlar, ya da O'na başka bir tanrıyı ortak koşuyorlardı. Bu, ya itaat ve ibadet, ya da egemenliğini kabul ve tabi olmak şeklindeydi. Bunların her ikisi de şirktir. Bu, bir süre sonra insanları rasûllerden öğrendikleri Allah'ın dininden çıkarır. Dinle kurtuldukları cahiliyyeye yemden dönerler. Bir kez daha Allah'a şirk koşmaya başlarlar.

Ya itaat ve ibadet ederek, ya da tabi olarak, egemenliği başkasına vererek veya her ikisiyle birlikte...

İnsanlık tarihi boyunca Allah'a davetin temel özelliği budur. O, İslama teslim olmayı; kulların Rabbine teslim olmasını, onları kula kulluktan kurtarıp Allah'a kul olmasını, hayatın her kesitinde insanları kulların egemenliğinden, onların koyduğu şeriatlardan, değerlerden, geleneklerden kurtarıp, sadece O'nun egemenliğine, O'nun şeriatine boyun eğmesini amaç edinir. İslâm, Muhammed'e (s.a.v.) bu amaç için geldi. Tıpkı kendinden önce gelen rasûllerde olduğu gibi. İslâm, insanların bütün bir evrende, Allah'ın egemenliğine dönmesi için gelmiştir. Yaşamlarını düzenleyen egemen gücün mutlak hâkim olan Allah olması gerekir. Bütün evreni yönetenin yöntem, güç ve tedbirin (idare etme) den başka bir yöntem, güç ve tedbir yoktur. Öyle ki, iradeleri dışında sürüp giden hayatı yöneten de O'dur. İnsanlar, büyümeleri, gelişmeleri sağlıklı ve hasta olmaları, yaşam ve ölümleriyle ilgili Allah'ın (c.c.) koyduğu kanunlara uymaya mahkûmdurlar. Aynı şekilde, toplumsal yaşamlarında, kendi iradeleriyle yaptıkları hareketlerin sonuçlarına katlanmak durumundadırlar. Bu evrene hâkim olan,

onu düzenleyen, tabiat kanunlarındaki sünnetullahı değiştirmeye güçleri yetmez. Güçleri de yoktur. Kendi iradeleriyle hareket ettikleri bu hayatta İslâm'a dönmelidirler. Hayatın her kesitinde Allah'ın şeriatını hâkim kılmalıdır. Bu hayatlarının iradî ve fitrî yönleri arasında ve bu iki yönle bütün varlık âlemi arasında bir uyum sağlayacak olmalıdır.

İnsanın insana egemenliğine, var oluş gerçeğinden ayrılmasına, insan hayatının iradî ve fitrî yönlerinin çatışmasına dayanan cahiliye; İslâm'a yani sadece Allah'a davette bulunan Allah Rasûlünün ve bütün rasûllerin karşı karşıya geldikleri cahiliyedir. Bu cahiliye pratik boyutu olmayan salt bir teori değildi. Belki de hiç bir zaman, hiç bir yerde cahiliyenin bir teorisi yoktu. Ancak cahiliye, hareketli bir toplumda ve bu toplumun yönetimine, anlayışlarına değerlerine, geleneklerine, adetlerine, duygularına boyun eğen bir toplumda yaşanmaktaydı. Bu toplum, varlığını, bütünlüğünü tehdit eden her unsura karşı kendini savunmak ve korumak için, bilinçli ya da bilinçsiz olarak toplumu oluşturan bireyler arasında dayanışmanın, gelişmenin, yardımlaşmanın etkileşimin, iç ilişki düzeninin bulunduğu organik bir toplumdur.

Cahiliyenin salt bir teori olmayıp, açıklanan biçimiyle, hareketli bir toplumda yaşanan bir vakıa olması nedeniyle bu cahiliyyeyi yok etmek için, insanların bir kez daha Allah'a dönmesi de salt bir teoriyle sağlanamaz. Böylesi bir girişim, fiilî olarak var olan; hareketli, organik bir toplumda yaşanan cahiliyyeyi ortadan kaldırmak için yeterli değildir. Yapısı, yöntemi, bütünlüğü ve ayrıntıları itibariyle tümüyle farklı bir yapının kurulabilmesi için bu yapının, fiilen var olan ve kaldırılması istenen yapıdan daha üstün olması gerekir. Bu yeni girişim, teorik ve yapısal temelleri, bağları ve ilişkileri mevcut cahili toplumdan daha sağlam, güçlü dinamik ve organik bir toplumda yaşanmalıdır.

İnsanlık tarihi boyunca, İslâm'ın üzerine kurulduğu teorik temel "Allah'tan başka tanrının bulunmadığına şahadet etmek" ti. Yani Alah'ı (c.c.) ulûhiyette, Rububiyette, varlıkta, egemenlikte birlemek. Onu, vicdanlarda kabul edilen itikatta, yapılan ibadette, günlük hayatta uygulanan şeriatte birlemek... Allah'tan başka tanrının bulunmadığına şahadet ettiğini söyleyenin Müslüman ya da gayri Müslim olarak itibara alınabilmesi için bunun gerçek, ciddi bir ifadeyi içermesi gerekir. Yoksa bu, şahadet olarak kabul edilmez.

Teorik açıdan bu temelin oturmasının anlamı, insan hayatının bütünüyle Allah'a yönelmesidir, işlerinin hiç birinde kendilerince hüküm veremezler. İtaat etmek için Allah'ın hükmüne dönmeleri gerekir. Ve Allah'ın bu hükmünü, onlara bildiren tek kaynaktan, Allah Rasûlünden (s.a.v) öğrenmeleri zorunludur. Bu da İslâm'ın rüknü olan şahadetin ikinci yarısında ifade edilmektedir: Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şahadet etmek.

Bu, İslâm'ın temsil edildiği, üzerine kurulduğu teorik temeldir. Bu temel, müslümanın İslâm ülkesinde ve dışında, Müslüman toplumla olan ilişkilerinde, Müslüman toplumun diğer toplumlarla olan ilişkilerinde, bireysel ve toplumsal hayatın her alanında karşılaştığı sorunların çözümünde kullanılacak eksiksiz bir yöntem koyar. ("Lailahe illallah" Hayat Tarzıdır, başlıklı bölüme bakınız.)

Dediğimiz gibi İslâm, salt inananların itikat ettikleri, ibadette buldukları, sonra bu şeklide fiilî varlığa sahip olan hareketli cahili toplumun organik yapısı içinde dağınık bireyler olarak kalmayı öngörmez. Çünkü onların bu şekildeki varlığı, sayıları ne kadar çok olursa olsun, İslâm'ın fiilî bir varlık kazanmasını sağlayamaz. Zira cahili toplumun organik yapısı içinde "teorik olarak Müslüman" bireyler, içinde buldukları bu organik toplumun isteklerine cevap vermek zorunda kalacaklardır. İsteyerek ya da istemeyerek, bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde, o toplumun varlığının devam etmesi için zorunlu olan temel ihtiyaçları gidermek, varlığını korumak, varlığını

ve yapısını tehdit eden unsurları yok etmek için harekete geçeceklerdir.

Çünkü organik yapı, isteseler de istemeseler de bütün bu organlarıyla, bütün bu görevleriyle ayakta durmaktadır. Yani "teorik olarak Müslüman" olan bireyler teorik olarak yok etmeye çalıştıkları cahili toplumu fiilen güçlendirmiş, onun yapısında canlı hücreler olarak varlığını ve sürekliliğini sağlamış olacaktırlar. Onun yaşaması güçlenmesi için yeteneklerini, deneyimlerini hizmetine sunacaklar, çalışacaklardır. Bu cahili toplum yapısını yıkıp yerine İslâm'ı getirmeleri gerekirken yaptıkları budur!

İlk dönemden sonra, İslâmî teorik temelin, yani akidenin, dinamik organik bir toplumda temsil edilmeye nasibi olmamıştır. İslâm'ın yok etmeye çalıştığı; cahili, eylemci organik toplumdan ayrı ve bağımsız, ondan farklı olan eylemci organik bir toplum kuramadı.

Yeni toplumu Allah Rasûlünün (a.s.) ve ondan sonraki bütün İslâmî yönetimlerin eksenine yerleştirmek yani insanları tek olan Allah'ın ulûhiyetine, rububiyetine, varlığına, egemenliğine, otoritesine, şeriatına döndürmek için izlenecek yol Allah'tan başka tanrının bulunmadığına, Muhammed'in (s.a.v.) Allah'ın Rasûlü olduğuna şahadet eden herkesin velayetini cahili dinamik toplumdan, yani içinden geldiği toplumdan, bu toplumun yönetiminden alıp, (bu yönetim, ister kâhinlerden, Kâbe'ye hizmet edenlerden, büyüçülerden ve gaipten haber verenlerden oluşan dini bir yönetim olsun, isterse de Kureyş'te olduğu gibi sosyal, siyasal ekonomik yapıya sahip bir yönetim olsun, hepsi eşittir) İslâmî yönetime sahip olan yeni eylemci, organik İslâmî topluma teslim etmek olmalıdır.

İnsanın İslâm'a girdiği ilk andan, yani Allah'tan başka tanrı bulunmadığına, Muhammed'in (s.a.), Allah'ın Rasûlü olduğuna şahadet ettiğini söylediği andan itibaren bu teslimiyetin gerçekleşmesi gerekir. Çünkü Müslüman toplumun varlığı ancak bununla sağlanır. Sayıları ne kadar artarsa artsın, bireylerin kalplerinde salt bu teorik ilkenin, temelin bulunmasıyla sağlanmaz.

Çünkü onlar aralarında dayanışma ve ahengin bulunduğu, bağımsız, kendine ait varlığı olan bir toplumda bunu yaşamamaktadırlar. Bu toplumun üyeleri canlı bir yapının organları gibi varlığının kökleşmesi, derinlere kök salması, gelişmesi, varlığına ve yapısına saldıran unsurlara karşı kendisini savunmak için çalışırlar. Bunları, İslâmi varlıklarının güçlenmesi, derinlere kök salması, genişlemesi, cahili varlığı yok etmek, ona karşı koymak, savaşmak için kendilerini yönlendiren, hareketlerini düzenleyen bir yönetimin emri altında, ancak cahilî yönetimden bağımsız olarak yapmaktadırlar.

İslâm işte böyle meydana geldi. Daha ilk anda kısa, öz ancak her şeyi kapsayan teorik bir biçimde ortaya çıktı. Ve çıkışından itibaren cahili toplumdan ayrı, bağımsız, ona karşı koyan dinamik, organik toplumu bunun üzerine kuruyordu. Kesinlikle fiilî varlıktan soyutlanmış salt bir teori olarak çıkmadı. İslâm'ın bir kez daha ortaya çıkışı bu şekilde mümkündür. Nerede ve ne zaman olursa olsun, dinamik organik yapının, gelişmenin uymak zorunda olduğu durumlar hariç, cahili toplumun gölgesinde yeniden büyümesi mümkün değildir.

İslâm bu yönleme göre, bu temel üzerine İslâm ümmetini kurarken, varlığını dinamik organik toplum temeline bağlarken, bu toplumu birbirine bağlayan bağın akide olduğunu belirlerken yalnızca "insanın insanlığını ortaya koymak, bunu güçlendirmek ve sağlamlaştırmak, bu özelliğini kendisindeki diğer bütün özelliklerin üzerine çıkarmak ister. Bütün kurallarında, bütün öğretilerinde, bütün yasalarında, bütün hükümlerinde bunun genel yöntemine uygun olmasını ister.

Seyyid Kutub:

Yazar

Abdulahkem İzzetli